АНОНС
НОМЕРА

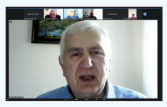
«Українська школа» в польській літературі
3 ст.

Ми українці. І ми цим пишаємось!
15 ст.

Літературна сторінка
23 ст.

30 червня 2022 року, № 7-12 (367-372)

ЗАМОК

Газета Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

XVIII ЗВІТНА, НАУКОВО-ПРАКТИЧНА

Микола КУРАЧ, проректор з наукової роботи, професор

Відбулася XVIII Звітна науково-практична конференція професорсько-викладацького складу Кременецької гуманітарно-педагогічної академії, на якій були підведені підсумки науково-теоретичної та практично-дослідницької діяльності науково-педагогічних працівників навчального закладу за 2021 рік. Традиційно робота Конференції була приурочена Дню науки в Україні. Учасників науково-

вого зібрання вітали ректор академії, професор Афанасій Ломакович, голова первинної профспілкової організації працівників навчального закладу Василь Трифонюк.

З нагоди Дня науки та згідно з Положенням про конкурс «Науковець року» за результатами наукової діяльності професорсько-викладацького складу нашої академії в 2021 році відзначено і нагороджено грамотами: в номінації «Автор року» – старшого викладача кафедри мистецьких дисциплін і методик їх навчання Світлану Гуральну та головного редактора газети «Замок» Анатолія Багнюка; в номінації «Науковий керівник року» – професора кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти Валентину Бенеру, професора кафедри педагогіки та психології Олександра Безносюка, доцентів кафедри української мови і літератури та методик їх навчання Ірину Комінярську та Інну Волянюк; в номінації «Молодий науковець року» – старшого викладача кафедри педагогіки та психології Андрія Заблоцького, доцента кафедри біології, екології та методик їх навчання Олену Тригубу та старшого викладача цієї ж кафедри Олександра Бондара, старшого викладача кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Ірину Цісарук, викладача Фахового коледжу КОГПА імені Тараса Шевченка Павла Яловського.

Учасники Звітної науково-практичної конференції працювали у пленарному форматі та у форматі студійних засідань на платформі ZOOM. Функції модератора пленарного засідання виконував проректор академії з наукової роботи, професор Микола Курач. Науковці академії у пленарному режимі заслухали шість тематичних доповідей різнопрофільного наукового спрямування. Професор кафедри теорії та методики фізичного виховання Віктор Чижик висвітлив «Теоретико-методичні основи рівневої диференціації фізичного виховання у закладах середньої освіти». У цьому ж тематичному напрямку працювала доцент кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти Вікторія Легін, яка характеризувала «Сучасний підхід до фізичного розвитку та оздоровлення дітей дошкільного віку». Про «Теоретичні засади екологічного виховання молоді в сучасних умовах» інформувала доцент кафедри біології, екології та методик їх навчання Ольга Дух. «Онлайн-платформи як інструмент формування граматичної компетентності студентів» склали зміст виступу доцента кафедри іноземних мов і методик їх навчання Тетяни Семегин. Старший викладач кафедри теорії і методики трудового навчання і технологій Ірина Цісарук запропонувала тему «Методика використання STEM-проєктів у збірних групах закладів вищої освіти». «Інноваційні методи формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва» привернули увагу доктора філософії, викладача Фахового коледжу нашої академії Павла Яловського.

У форматі студійних засідань науковці академії працювали в дев'яти тематичних напрямках: перша студія – «Сучасні тенденції у лінгводидактиці та дослідженні іншомовного дискурсу» (модератор – доцент Наталія Воронцова); друга студія – «Актуальні проблеми професійної підготовки вчителів трудового навчання, технологій та інформатики: перспективи технологічної та професійної освіти» (модератор – доцент Надія Бабій); третя студія – «Лінгвістичні та літературознавчі студії: проблеми та перспективи» (модератор – доцент Роман Дубровський); четверта студія – «Суспільно-політичні процеси в Україні та світі» (модератор – професор Ірина Скакальська); п'ята студія – «Пріоритетні напрями розвитку сучасної дошкільної та початкової освіти» (модератор – доцент Тетяна Фасолько); шоста студія – «Психолого-педагогічні засади сучасного освітнього процесу та соціальної роботи» (модератор – доцент Володимир Терпелюк); сьома студія – «Історико-педагогічні аспекти розвитку вокально-хорового мистецтва та хореографії в Україні» (модератор – завідувач кафедри мистецьких дисциплін і методики їх навчання Інна Ратинська); восьма студія – «Проблеми та перспективи фізичної культури і спорту в системі освіти» (модератори – доценти Віктор Голуб і Микола Божик); дев'ята студія – «Дослідження антропогенного впливу на стан довкілля та біорізноманіття Північного Поділля» (модератор – доцент Неля Цицюра).

Науковою проблематикою, яку аналізували науковці-члени першої студії, стали «Сучасні тенденції в лінгводидактиці та дослідженні іншомовного дискурсу». До студії належали науково-педагогічні працівники кафедри іноземних мов та методик їх навчання. Модератор засідання, доцент Н.Г.Воронцова охарактеризувала «Коучинг у формуванні іншомовної компетентності та навичок комунікації». «Віддзеркалення COVID в англомовній лексиці» – тема наукового повідомлення доцента А.В.Янкова. Професор Д.Ч.Чик оприлюднив результати дослідження за темою «Деконструкція жанрової моделі шпигунського детектива у романі «Katar» Станіслава Лема». «Особливості навчання граматики німецької мови у вищій школі в умовах реалізації дистанційної освіти» характеризувала доцент О.А Марунько, «Особливості поетичного перекладу з німецької на українську, польську та російську мови» – професор О.Л.Глотов, «Особливості навчання іноземних умов в умовах дистанційного навчання у НУШ: виклики, напрацювання та перспективи» – доцент М.В.Сиротюк, «Особливості викладання німецької мови з використанням інноваційних технологій в умовах дистанційного навчання» – доцент Н.І.Яценюк, а «Особливості використання онлайн-дошки Miro для дистанційного навчання іноземних мов» – старший викладач М.В.Слободян. Про «Парадоксальні висловлювання як конструктивну основу афоризмів Бернарда Шоу» говорила кандидат філологічних наук Н.В.Янусь. «Інтерактивні форми навчання іноземної мови в умовах дистанційного навчання» привернули увагу доцента І.Є.Клак. Доцент В.В.Кучер оцінював «Онлайн-платформи як інструмент формування граматичної компетентності студентів». Над темою «Психологічні передумови перекладацької діяльності студентів» працювала старший викладач Т.О.Долга. «Асистент кафедри Н.А.Данік запропонувала тему « Dydaktyka wielojęzyczności na lekcjach języka polskiego jako obcego».

«Актуальні проблеми професійної підготовки вчителів трудового навчання, технологій та інформатики. Перспективи технологічної та професійної освіти» – такою була наукова платформа для обговорення учасниками другої студії, до складу якої входили науково-педагогічні працівники кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій. Розмову науковців-фахівців розпочала модератор студії, доцент Н.В.Бабій темою «Використання сервісу Wordwall для підготовки інтерактивних завдань». « Можливості використання методу проєктів у процесі гібридного навчання» визначав професор М.С.Курач, а для доцента О.А.Фурман пріоритетними питаннями стали «Сучасні підходи до організації мобільного навчання». Співзвучною з цією тематикою була доповідь доцента С.Б.Шабаги «Сучасні методи підготовки майбутнього учителя технологій до подальшої професійної діяльності». Кандидат технічних наук, доцент І.П.Саланда звернулася до актуальної проблеми «Інформаційні технології як засіб формування STEM-компетентності майбутніх учителів Нової Української Школи». Доцент О.В.Омельчук здійснив «Порівняльний аналіз реалізації профільного навчання в Україні та за кордоном», а його колега, доцент В.Ю.Цісарук зацікавився темою «Методика використання STEM-проєктів у збірних групах закладів вищої освіти». «Використання ІКТ при вивченні машинознавства» аналізували кандидат технічних наук Р.Т.Гарматюк і старший викладач О.П.Ємець. «Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання» склала зміст виступу доцента М.П.Олексюк. Про «Особливості використання симулятора електронних схем Tinkercad при вивченні основ робототехніки» говорив викладач кафедри Д.С.Клак, а його колега, старший викладач Ю.Г.Цимбалюк – про «Використання зварювання у середовищі вуглекислоти при виготовленні засобів захисту в умовах російської агресії». «Проєктна діяльність на уроках інформатики» – предмет зацікавленості доцента І.М.Галагана.

(Закінчення на стор. 2)

XVIII ЗВІТНА, НАУКОВО-ПРАКТИЧНА

Микола КУРАЧ, проректор з наукової роботи, професор

Предметом наукового інтересу членів третьої студії, до якої входили науково-педагогічні працівники – члени кафедри української мови і літератури та методик їх навчання – стали «Лінгвістичні та літературознавчі студії: проблеми та перспективи». Дискусію розпочали завідувач кафедри, модератор студії, доцент Р.О.Дубровський та його колега по кафедрі, доцент І.М.Комінярська: вони запропонували тематичне дослідження «Від «вибуху метафоризму до «тихої лірики»: особливості розвитку української поезії 70–80-их рр. XX століття». « Образ борця в об'єктиві художньої прози О. Вільчинського» висвітлила доцент О.В.Пасічник. Досвідчений дослідник творчості волинського прозаїка, нашого краянина Бориса Харчука, доцент О.В.Василишин охарактеризував «Воєнний дискурс у творчості Бориса Харчука». До проблем однієї з актуальних форм сучасного дискурсу звернулася доцент І.О.Волянюк у своїй роботі «Український парламентський дискурс: штрихи історії». «Функційний принцип опису мовних одиниць і категорій у сучасному мовознавстві» – тема студійного виступу старшого викладача кафедри І.П.Поляк.

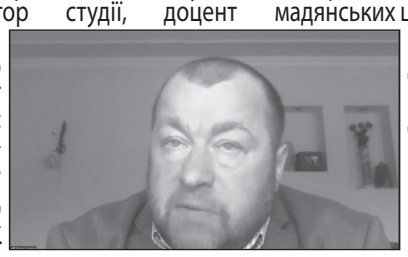

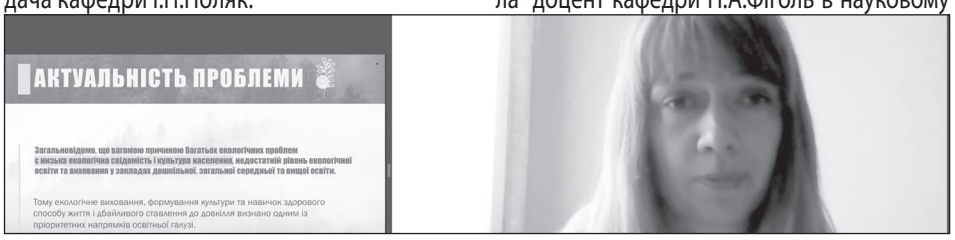

«Суспільно-політичні процеси в Україні та світі» аналізували учасники четвертої студії, модератором якої виступила завідувач кафедри історії та методики її навчання, професор І.Б.Скакальська. Вона ж розпочала фахову розмову своїх колег актуальним науковим дослідженням «Дискурсивний аналіз подій від першої половини XX ст. до сьогодення: аналогії та відмінності російсько-української війни (2014-2022)». Особливе змістове навантаження та конкретне методичне значення мало наукове повідомлення «Усна історія як метод дослідження людських доль в історичних процесах XX – XXI ст.ст.», з яким виступила кандидат історичних наук Г.Я.Сеньківська. «Допомога Республіки Польща Україні у війні з Російською Федерацією» – тема виступу професора Г.Й.Стронського. «Змістове наповнення та дидактичне застосування поняття «Історична Волинь» визначав доцент В.Д.Собчук. Проблему «Сталий розвиток в умовах глобальних викликів» висвітлювала старший викладач І.М.Самойленко.

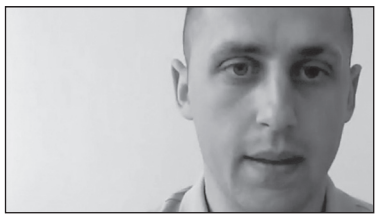

Науково-педагогічні працівники кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти увійшли до складу п'ятої студії, де аналізували «Пріоритетні напрями розвитку дошкільної та початкової освіти». Дискурс науковців розпочала модератор студії, завідувач названої кафедри, доцент Т.С.Фасолько доповіддю « Виховання соціальної поведінки у дітей дошкільного віку: теоретико-методичний аспект». Доктор педагогічних наук, професор В.Є.Бенера охарактеризувала «Інтерактивне використання електронного посібника в умовах дистанційного навчання майбутніх вихователів ЗДО (на прикладі навчальної дисципліни «Теорія та методика розвитку рідної мови»)». « Особливості організації методичного супроводу творчої діяльності педагогів закладів дошкільної освіти» висвітлювала доцент Л.І.Врочинська. Доктор педагогічних наук, доцент І.А.Онищук свій науковий інтерес спрямувала на проблему «Музикотерапія як засіб корекції та розвитку зростаючої особистості», а доцент Н.В.Приймас – на процес «Формування громадянських цінностей у молодших школярів під час вивчення курсу «Я досліджую світ»». Науково-теоретичну спрямованість мала доповідь доцента В.В.Павелко «Використання різних засобів математики як важливий аспект інтеграції наук». Доцент кафедри О.В.Швець висвітлювала « Особливості організації проєктної діяльності в Новій українській школі», а її колега О.М.Доманюк характеризувала «Науково-дослідницьку роботу студентів як засіб особистісно-професійного зростання».

Науковою платформою для обговорення учасниками шостої студії стали «Психолого-педагогічні засади сучасного освітнього процесу та соціальної роботи». Традиційно старт науковій дискусії дав модератор студії, завідувач кафедри педагогіки та психології, доцент В.В.Терпелюк: він оприлюднив результати власного наукового пошуку «Інклюзивне навчання в умовах сучасної української школи: реалії та перспективи». Тематику цієї доповіді продовжила доцент кафедри Н.А.Фіголь в науковому повідомленні «Інклюзивна компетентність педагога». До проблеми професійного образу педагога звернулася доцент Т.В.Новак у дослідженні « Стресостійкість як професійно значуща риса особистості майбутнього педагога». Актуально прозвучали доповіді доцента Л.М.Кравець «Виховання учнів закладу загальної середньої освіти в дусі миру» та кандидата психологічних наук Ю.В.Тимош «Психологічна стійкість в умовах війни: що робити з війною всередині нас». Конкретний психологічний контекст мало наукове повідомлення професора О.О.Безносюка «Психологічний аспект спортивного суддівства». Доктор філософії А.Р.Заблоцький звернувся до проблеми «Гендерна ідентичність лідера-переможця». « Структурно-функціональна модель формування готовності майбутніх соціальних працівників до соціалізації дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування» склала зміст виступу асистентки кафедри педагогіки та психології О.М.Галан.

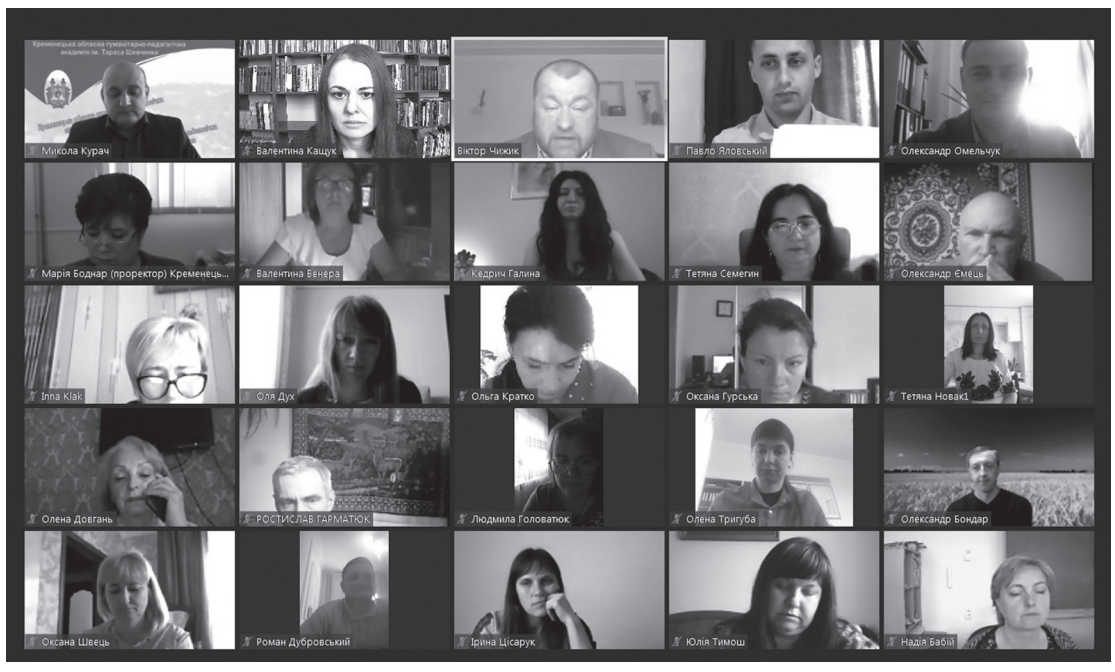

Для науково-педагогічних працівників кафедри мистецьких дисциплін і методик їх навчання, об'єднаних у сьому студію, науковою платформою для обговорення стали «Історико-педагогічні аспекти розвитку вокально-хорового мистецтва та хореографії в Україні». Першою прозвучала доповідь історико-мистецької спрямованості: кандидат мистецтвознавства, доцент О.Г.Легкун окреслила «Внесок Василя Авраменка у розвиток українського та світового хореографічного мистецтва». Завідувачка кафедри, модератор студії І.В.Ратиська і старший викладач кафедри В.М.Райчук досліджували «Актуальні аспекти розвитку творчого мислення студентів як основний засіб інтерпретації музичного твору». Доповідачі в основному зосередилися на конкретних методичних питаннях музичних дисциплін: «Етимологія поняття «Музичний ритм»» (старший викладач О.Д.Тарківська-Нагиналюк), «Психофізіологічний аналіз співацького голосу» (старший викладач А.М.Афанасенко) та « Сучасні методи опанування естрадного співу у процесі практичної підготовки студентів» (асистент кафедри О.А.Пуцик). Актуальну і специфічну тему «Використання технології музикотерапії з метою подолання стресових станів учнівської та студентської молоді під час військового стану» запропонувала «гість» студії, науковець кафедри біології, екології та методик їх навчання Т.Є.Бондаренко.

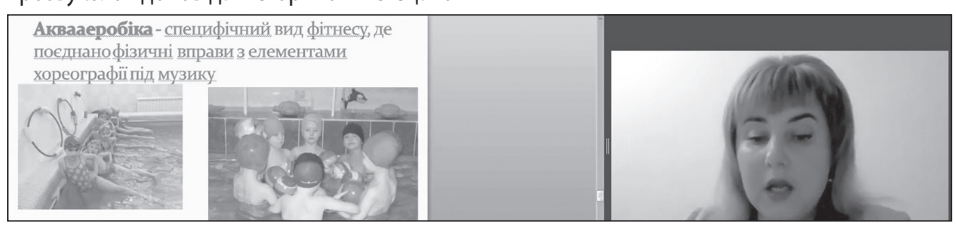

«Проблеми та перспективи фізичної культури і спорту в системі освіти» стали науковою платформою для обговорення учасниками восьмої студії, до якої увійшли науковці кафедри теорії та методики фізичного виховання і кафедри теоретико-біологічних основ фізичного виховання. Формальною особливістю роботи студії стало утворення тандемів науковців, які спільно досліджували обрану тематику. Образно кажучи, за взірцем тандему модераторів (доценти В.А.Голуб і М.В.Божик) оформилися тандеми авторів-дослідників. Зокрема, науковці кафедри теорії та методики фізичного виховання, доцент О.О.Бережанський і старший викладач В.М.Трифонюк вивчали «Вплив засобів бігової підготовки на розвиток вибухової сили м'язів ніг лижників-двоборців», а професор В.В.Чижик і старший викладач В.І.Довгаль – «Проблеми покращення фізичного стану високорослих підлітків засобами волейболу». «Визначення швидкісних здібностей у дітей середнього шкільного віку на уроках футболу» здійснили заслужений працівник фізичної культури і спорту України, старший викладач А.Т.Антонюк і викладач Г.В.Кедрич, а молоді науковці кафедри, асистенти С.М.Сиротюк та О.О.Ястремський запропонували тему «Взаємодія громадських туристичних організацій з органами місцевої влади». Плідно працювали авторські «тріо»: науковці кафедри теоретико-біологічних основ фізичного виховання нашої академії, професор О.М.Довгань і доцент Т.В.Кучер спільно з доцентом Тернопільського НПУ імені Володимира Гнатюка Г.З.Лаврін доповіли про результати вивчення процесу «Використання засобів скандинавської ходьби у фізичному вихованні учнів старших класів»; члени цієї ж кафедри, доценти М.В.Божик, В.І. Банах і старший викладач Л.Ю.Левандовська розповіли про дослідження проблеми «Фізичне виховання в умовах дистанційного навчання». Єдиним «моноавтором» виявився асистент кафедри теоретико-біологічних основ фізичного виховання О.М.Гурковський, який висвітлював «Позашкільні заняття фізичною культурою і спортом у структурі вільного часу школярів та гімназистів».

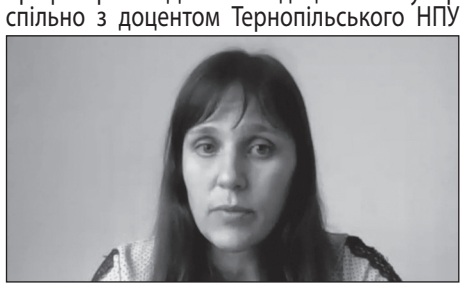

Наукову платформу дев'ятої студії «Дослідження антропогенного впливу на стан довкілля на біорізноманіття Північного Поділля» повністю «окупували» науково-педагогічні працівники кафедри біології, екології та методик їх навчання. Завідувачка кафедри, модератор студії, доцент Н.І.Цицюра спільно зі своєю колегою, доцентом О.І.Дух виясняли «Теоретичні засади екологічного виховання молоді в сучасних умовах». «Анатомо-фізіологічний аналіз виразів обличчя» здійснив доктор медичних наук, професор В.М.Василюк, «Особливості проходження загальноекологічної практики здобувачами вищої освіти спеціальності «Екологія»» характеризували доцент Н.І.Цицюра та старший викладач кафедри О.Б.Бондар. Доцент кафедри Л.М.Головатюк висвітлювала «Імунотоксичний вплив факторів довкілля на організм людини», а старший викладач О.В.Гурська запропонувала специфічну тему «Методика використання логічних задач при вивченні освітнього компоненту «Хімія біологічна»».

Матеріали XVIII Звітної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка за 2021 рік будуть опубліковані у черговому випуску збірника наукових праць «Актуальні проблеми гуманітарної освіти».

В ЄДНОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ЛІТЕРАТУР

Роман ДУБРОВСЬКИЙ, кандидат філологічних наук, доцент

На базі Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка відбулась Міжнародна науково-практична конференція ««Українська школа» в польській літературі. Життя і творчість Томаша Падури: факти і проблеми». Науковий захід було організовано під патронатом Тернопільської обласної ради та Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації. Співорганізаторами Конференції спільно з нашою академією виступили Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Обласний літературно-меморіальний музей Юліуша Словацького і Товариство відродження польської культури ім.Ю. Словацького у Кременці, а з польської сторони – Університет Яна Кохановського в Кельце, Товариство «Інтеграція Європа–Схід», Міжнародний методологічний симпозіум «Об'єкт і суб'єкт гуманітарного пізнання». До Організаційного комітету, очолюваного ректором нашої академії, професором Афанасієм Ломаковичем і академіком НАН України, професором Київського національного університету імені Тараса Шевченка Ростиславом Радишевським, увійшли проректор з наукової роботи нашої академії, професор Микола Курач, головний редактор часопису

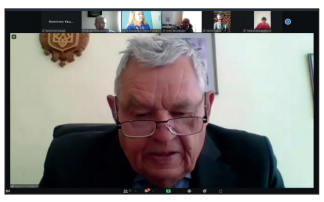
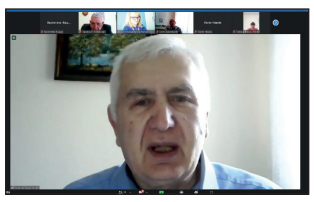
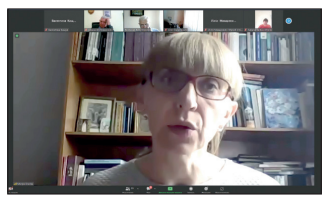
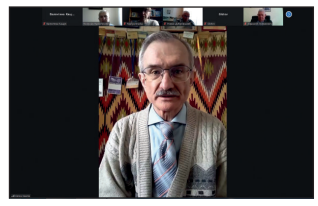
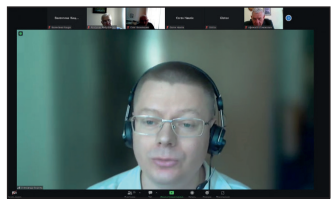

«Кременецькі компаративні студії», професор Денис Чик, завідувач кафедри української мови та літератури і методик їх навчання, доцент Роман Дубровський, професор нашої академії Олександр Глотов, професори Університету Яна Кохановського в Кельце Олег Лещак (головний редактор журналу «Studia Methodologica») і Ришврд Стефанський (координатор Міжнародного методологічного симпозіуму «Об'єкт і суб'єкт гуманітарного пізнання»), голова Товариства «Інтеграція Європа-Схід» Кшиштоф Каліта, голова Товариства відродження польської культури імені Юліуша Словацького у Кременці Мар'ян Каня, директор Обласного літературно-меморіального музею Юліуша Словацького у Кременці Тамара Сеніна.

Міжнародна науково-практична конференція проходила на платформі Zoom у пленарному і секційному форматах. Модераторами пленарного засідання виступили академік НАН України, професор Київського НУ імені Тараса Шевченка Ростислав Радишевський і доцент нашої академії Олег Василишин. З вітальними словами до учасників міжнародного наукового онлайн-зібрання звернулися ректор академії, професор Афанасій Ломакович і академік НАН України Ростислав Радишевський.

Учасники пленарного засідання заслухали низку тематичних презентаційних доповідей. Доктор філологічних наук, доцент кафедри полоністики Київського національного університету імені Тараса Шевченка Марія Брацка запропонувала дослідження «Т.Падура та «українська школа» в польській літературі». «Двомовність Т.Падури» аналізував доктор філологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, директор інституту Івана Франка НАН України Євген Нахлік. Член-кореспондент НАН України, завідувач кафедри полоністики Київського НУ імені Тараса Шевченка, професор Ростислав Радишевський оприлюднив дослідження «Т.Падура – поет-лірник і громадсько-політичний діяч». Доктор філологічних наук, завідувач відділу шевченкознавства Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка Олександр Боронь виступив із доповіддю «Тимон Падура і Тарас Шевченко».

Під час пленарного засідання директор Польського інституту в Києві Роберт Чижевський здійснив презентацію ілюстрованого видання книги Т.Падури «Українки». Доповіддю «Українська мова творів Т.Падури» науковий дискурс продовжив професор кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Київського університету імені Бориса Грінченка Артур Брацкі, а професор цього ж закладу вищої освіти Віталій Щербак охарактеризував «Козацтво в «Історичних нарисах» Т.Падури». Завідувач кафедри української фольклористики імені академіка Філарета Колесси Львівського НУ імені Івана Франка, професор Василь Івашків висвітлив тему «Українська школа в польській літературі періоду романтизму: бачення Пантелеймона Куліша». Доктор філологічних наук, доцент кафедри україністики Варшавського Університету Катажина Якубовська-Кравчик розробляла проблему «Творчість Т.Падури і філософія історії». «Роль Т.Падури в репутаційному полі Кременецького ліцею» визначав доктор філологічних наук, професор кафедри іноземних мов і методик їх навчання нашої академії Олександр Глотов.

У секційному форматі учасники науково-практичної конференції працювали у двох змістових проблемно-тематичних напрямках. Перша секція вивчала проблему ««Українська школа» в польській літературі» (модератори – професор Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка Олександр Глотов і професор Національного університету «Острозька академія» Петро Кралюк). Науковці другої секції працювали над темою «Життя і творчість Томаша Падури: факти і проблеми» (модератори – доцент Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка Роман Дубровський і доцент Рівненського міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука Віталій Назарець).

Засідання першої секції розпочалося науковим повідомленням ««Українська школа» і польський театр XIX ст.: взаємозв'язки літератури і сцени», з яким виступила доктор мистецтвознавства, професор Львівського національного університету імені Івана Франка Майя Гарбузюк. Дискурс продовжив доктор філософських наук, професор НУ «Острозька академія» Петро Кралюк: тема його наукового повідомлення – «Міхал Чайковський як представник української школи в польській літературі». Дослідження «O słownictwie w utworach Michała Czajkowskiego (na podstawie«Powieści podolskich»)» запропонував професор Люблінського католицького університету Генрик Дуда (Республіка Польща). Доктор філологічних наук, професор Дрогобицького державного педагогічного університету Микола Зимомря доповів про результат вивчення проблеми «Творчість Тадея Карабовича: концепт батьківщини», а його колегу із Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, професора Наталію Поплавську зацікавила «Епістолярна комунікація українсько-польської дискусії кінця XVI–початку XVII століть». «Чеслав Мілош – майстер літературного портрету» – тема наукового повідомлення, здійсненого доктором філологічних наук, професором Волинського національного університету імені Лесі Українки Луїзою Оляндер. Професор Люблінського католицького університету Беата Обсулевич-Невінська досліджувала «Ślady «ukraińskiej szkoły romantycznej» w pismach Juliana Wołoszynowskiego».

Сказали своє слово і представники «красного письменства»: член Спілки польських письменників Маріуш Ольбромський висвітлив тему «Cyprian C.Norwid, a ukraińska szkoła romantyczna. Przyjaźnie i inspiracje». Дослідження «Juliusz Słowacki i trzej pisarze kresowi w jego biografii i twórczości» презентував професор Люблінського католицького університету Володимир Торунь. Доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та методики навчання Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти Галина Островська інформувала про «Впровадження ціннісного підходу до вивчення життя та творів Юліуша Словацького». В цій секції нашу академію представила доктор історичних наук, професор Ірина Скакальська, яка виступила з доповіддю «Шляхта у творчості Юліуша Словацького». Старший науковий співробітник Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського Оксана Шалак запропонувала дослідження «Северин Гощинський: українські фольклорні ремінісценції у контексті творчості», а доцент Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука Лілія Овдійчук – «Єжи Анджеєвич – репрезентант життя і творчості Тараса Шевченка у Польщі».

Висвітлення проблем і фактів життєтворчості Томаша Падури члени другої секції розпочали науковим повідомленням доктора філологічних наук, професора Бердянського державного педагогічного університету Ольги Новик «Романтична образність поезії Тимка Падури в контексті творчості українських поетів-романтиків», а доктор філологічних наук, завідувач кафедри української мови та літератури Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука Віталій Назарець продовжив діалог науковців тематичним повідомленням «Творчість Т.Падури в критичній рецепції В.Гнатюка».

Кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик їх навчання нашої академії Оксана Легкун говорила про «Діяльність Тимка Падури в контексті української та польської музичної культури», а краєзнавець, автор біографічної повісті «Стежками Тимка Падури» Микола Купчик охарактеризував «Махнівський період життя Тимка Падури». «Постать Т. Падури в інтерпретації Н.Баландіної» стала предметом дослідження нашим науковцем, доцентом кафедри української мови і літератури та методики їх навчання Олегом Василишиним. Увагу кандидата мистецтвознавства, старшого викладача кафедри мистецьких дисциплін і методик їх навчання Світлани Гуральної привернув «Український романтизм у творчості Тимка Падури».

За матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції ««Українська школа» в польській літературі. Життя і творчість Томаша Падури: факти і проблеми» буде опубліковано збірник наукових праць українських і польських науковців.

«КРОСІВКИ...»: ПОХІД СЬОМИЙ

Олена ТРИГУБА, голова Ради молодих науковців

У рамках VII щорічної програми «KREMENETS SCIENCE: OPEN AIR, або Наука в кросівках» відбувся черговий, цього

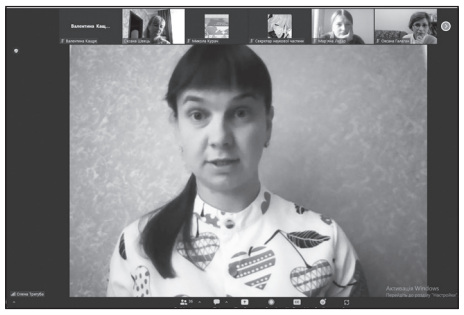

разу онлайн-похід молодої наукової зміни Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка до однієї із визначених Радою молодих науковців науково-дослідницьких вершин. Молоді дослідники-аналітики «штурмували» дещо несподівану проблему «Поняття центру як науковий феномен», але досить загадково та несподівано, бо зупинилися на особливому науковому інтересі: очікування та знаходження нового, досі незвіданого, формування нестандартних підходів до сприйняття світу та усвідомлення свого місця в ньому.

Інтелектуальний штурм проходив у форматі однойменної науково-практичної онлайн-конференції. З вітальним словом до учасників молодіжного наукового форуму звернулися доктор педагогічних наук, проректор академії з наукової роботи, професор Микола Курач і голова Ради молодих науковців, кандидат сільськогосподарських наук, доцент Олена Тригуба. Робота конференції проходила на платформі Zoom у пленарному та студійному режимах. Власне бачення проблематики оприлюднили 18 молодих науковців – науково-педагогічних працівників профільних кафедр академії та 30 юних науковців – студентів і магістрантів, які представляли всі факультети нашого закладу освіти.

Пленарне засідання розпочалося доповіддю кандидата педагогічних наук, доцента кафедри Оксани Швець «Любов до дитини – основа компонентів педагогічної освіти батьків дітей дошкільного віку». У своєму виступі науковець використала відеоматеріал «Кременець – місто мрії». Безсумнівно болючу тему «Екологічні проблеми Тернопільської області» досліджували кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач Олександр Бондар і третьокурсниця спеціальності «Екологія» Богдана Андріюк. Кандидат педагогічних наук, старший викладач Андрій Заблоцький спільно із майбутнім соціальним працівником Ілоною Данилюк висвітлювали «Особливості процесу деінституалізації в соціальній сфері», кандидат біологічних наук, доцент Оксана Галаган зі студенткою четвертого курсу спеціальності «Біологія та здоров'я людини» Діаною Берлінець – «Дидактичні можливості використання онлайн-дошки PADLET в освітньому процесі», а кандидат педагогічних наук, доцент Марія Олексюк і майбутня вчителька трудового навчання і технологій Марта Білик – «Навчально-виховні можливості трудового навчання».

Учасники першої студії висвітлювали «Проектні технології як засіб інноваційної діяльності наукових центрів». Функції модератора виконував кандидат педагогічних наук, доцент Віталій Цісарук. Кандидат педагогічних наук, доцент Олександр Омельчук у співпраці зі студентами спеціальності «Трудове навчання та технології» Русланом Козаком і Михайлом Авдійчуком вивчав питання «Розробка критеріїв при проектуванні виробів інтер'єрного призначення», а з їх колегами Олександром Магдичем і Володимиром Микитюком – спрямувався на тему «Управління дослідницькою проектною діяльністю учнів на уроках технологій». «Проектно-технологічна діяльність учнів у процесі вивчення технології обробки конструкційних сталей» – такою була тематика наукового повідомлення, здійсненого кандидатом педагогічних наук, доцентом кафедри Марією Олексюк спільно зі студентом спеціальності «Трудове навчання та технології» Юрієм Олексюком. Кандидат педагогічних наук, доцент Степан Шабага з участю майбутніх учителів трудового навчання і технологій Назарія Сагана та Володимира Остапчука досліджував «Особливості організації проектної діяльності учнів на уроках трудового навчання». Окремі студенти обрані для виступів тематичні проблеми вирішували самостійно: тандем молодих дослідників-технологів у складі студентів Ігоря Боярчука та Олександра Собчука визначали «Основні розробки творчого учнівського проекту в старшій школі», а інший тандем цього ж технологічного напрямку, студентки Антоніна Свиридюк і Анастасія Тимощук, аргументували «Актуальність навчання учнів технології «Вишивка бісером»».

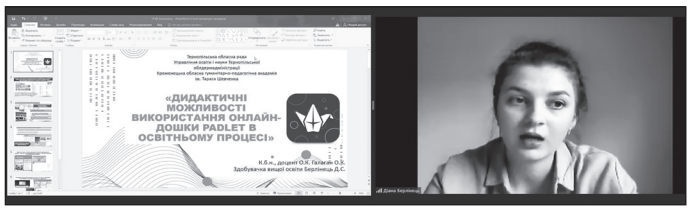

Над проблемою «Дитиноцентризм як основа сучасної освіти» працювали науковці –члени другої студії (модератор – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри Оксана Швець). Питання методики «Виховання у школярів потреби до щоденних занять фізичними вправами» привернули увагу викладача кафедри теорії та методики фізичного виховання Галину Кедрич і студента другого курсу спеціальності «Фізичне виховання» Юрія Ванярха, а старший викладач цієї ж кафедри Василь Довгаль і асистент Сергій Сиротюк спільно із третьокурсницею цієї ж спеціальності Надією Лесніковою досліджували «Проблему підготовки учнів до самостійних занять фізичними вправами». Магістрантка Київського національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова Марія Дячук висвітлювала «Поняття про нескладні досліди та їхні види у закладах дошкільної освіти». Студентка спеціальності «Трудове навчання і технології» Марія Козла говорила про методику «Використання картин Олега Шупляка у національно-патріотичному вихованні учнів». Цю тематику продовжила її колега-однокурсниця Христина Котик у науковій розвідці «Національно-патріотичне виховання на уроках трудового навчання». «Методикою формування ключових компетенцій здобувачів професійно-технічної освіти» зацікавилася магістрантка спеціальності «Трудове навчання та технології» Оксана Онук. Завтрашній учитель інформатики Валентина Шевчук інформувала про «Особливості шкільного курсу інформатики в Німеччині».

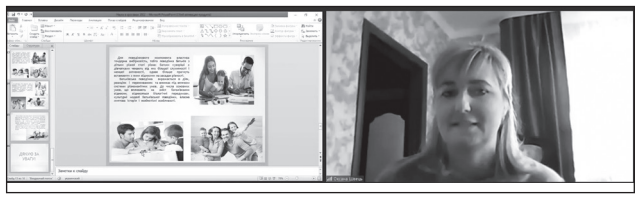

Змістом дискурсу на засіданні третьої студії став «Природоцентризм як вимога часу». Обов'язки модератора були покладені на кандидата сільськогосподарських наук, доцента Олену Тригубу. Тріо молодих науковців у складі кандидата технічних наук, доцента Іванни Саланди, кандидатів педагогічних наук, доцента Віталія Цісарука та Ірини Цісарук вивчали «Впровадження методів STEM-освіти в освітній простір Нової української школи». Доцент Олена Тригуба спільно із магістранткою Вікторією Мацидін характеризували «Еколого-просвітницьку діяльність у природоохоронних установах Кременеччини», а кандидат біологічних наук Оксана Гурська спільно зі студенткою четвертого курсу спеціальності «Біологія та здоров'я людини» Іриною Копитчак – «Формування пізнавальних інтересів в учнів на уроках біології з екологічним змістом». «Сотери як засіб ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям» привернули увагу кандидата педагогічних наук, доцента кафедри Оксани Швець і студентки спеціальності «Дошкільна освіта» Адріани Маджари. «Система стандартів у галузі природокористування та охорони навколишнього середовища» склала зміст наукової розвідки студента четвертого курсу спеціальності «Біологія та здоров'я людини» Святослава Бочкова, а процес «Використання креативних технологій з метою формування здоров'язбережувальної компетентності школярів» стало предметом виступу його однокурсниці Анастасії Мазур. Студентка спеціальності «Соціальна робота» Ірина Дмитренко звернулася до актуальної і гострої проблеми вияснення причин, суті та наслідків такого кризового явища як «Молодіжне безробіття в Україні».

За матеріалами науково-практичної конференції «Поняття центру як науковий феномен», що проходила в рамках VII щорічної програми «KREMENETS SCIENCE: OPEN AIR, або Наука в кросівках», буде опубліковано однойменний збірник наукових праць молодих науковців академії – науково-педагогічних працівників, магістрантів, студентів.

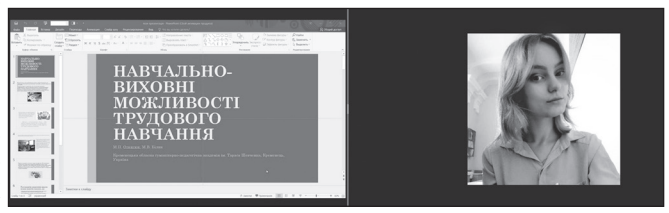

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА – СФЕРА КРЕАТИВНА

Ліна ІЛЬЧУК, Лариса СОЛЯР, кандидати педагогічних наук, доценти кафедри

Науково-педагогічними працівниками кафедри мистецьких дисциплін та методики їх навчання підготовлений і проведений науково-методичний семінар «Креативний підхід у сучасній мистецькій освіті». Учасниками семінару стали науковці кафедри та здобувачі бакалаврського і магістерського рівнів вищої освіти спеціальності «Музичне мистецтво». Науковці та майбутні фахівці музичного мистецтва спілкувалися на платформі Zoom. Модераторами семінару виступили кандидати педагогічних наук, завідувач кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання Інна Ратинська та доцент кафедри Лариса Соляр, яка і розпочала розмову фахівців науковим повідомленням «Креативність у процесі викладання української народної музичної творчості», підготовленим за результатами власного наукового дослідження.

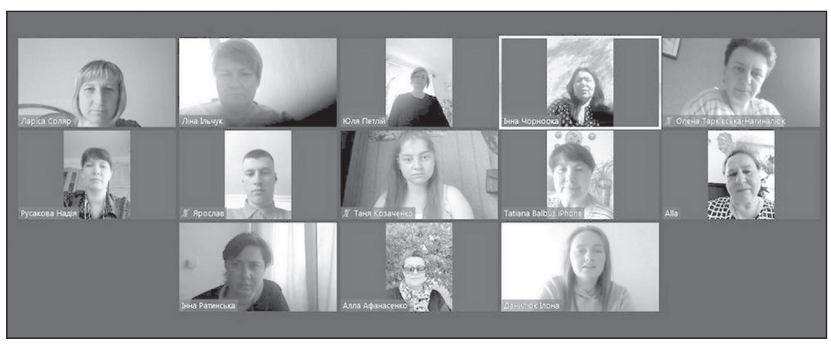

Запропонувавши тему «Інтерактивні методи навчання на заняттях з музичного мистецтва», доцент кафедри Ліна Ільчук поділилася досвідом застосування інноваційних підходів у професійній діяльності педагога-музикознавця. «Мистецтвознавчі аспекти поняття «музичний ритм»» розкрила кандидат педагогічних наук Олена Тарківська-Нагиналюк. Програма науково-методичного семінару включала важливі в теоретичному та прикладному плані фахові розробки і рекомендації. Зокрема, завідувач кафедри мистецьких дисциплін і методики їх навчання Інна Ратинська запропонувала доповідь «Особливості роботи над строєм у хорових творах», старший викладач цієї ж кафедри Василь Райчук – дослідження «Оптимізація динаміки освітнього процесу на заняттях в інструментальному класі». Концертмейстери Юлія Петлій і Алла Савчук охарактеризували «Творчі форми роботи на уроках сольфеджіо та їх роль у розвитку особистості здобувача», а їх колеги Надія Русакова та Інна Чорноока звернулися до профільної тематики: предметом їх дослідження стала «Професійна компетентність концертмейстера як невід'ємна частина його фахової діяльності». Тандем авторів у складі асистента кафедри мистецьких дисциплін і методик їх навчання Валерія Яскевича та викладача-методиста Фахового коледжу нашої академії Надії Найчук висвітлювали «Методичні аспекти репетиційної роботи оркестру народних інструментів». Прозвучала доповідь за тематикою образотворчого мистецтва: доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик їх навчання, майстер народної творчості України Тетяна Балбус аналізувала «Орнаментальні та сюжетні розписи українських скринь».

На науково-методичному семінарі активно працювали майбутні фахівці – магістранти і студенти спеціальності «Музичне мистецтво». Зокрема, Інна Кравчук характеризувала «Методичні рекомендації щодо використання інтегрованих ігрових підходів як засобу розвитку музично-творчих здібностей учнів початкових класів», її колега Артем Вовчук висвітлював «Педагогічні умови формування естетичних почуттів молодших школярів засобами вивчення національних музичних традицій». Увагу Тетяни Козаченко привернула тема «Сучасна музика як засіб формування музичної культури учнів середнього шкільного віку», Ілона Данилюк говорила про «Зміст морально-етичного виховання підлітків». Окремі магістранти зосередилися на історичних аспектах тематики науково-методичного семінару: тему «Музикотерапія: історія та сучасність» розробляла Іванна Гапанович, а студент Ярослав Намчук оприлюднив власну наукову розвідку «Фестиваль «Тарас Бульба» – свято справжньої української музики». Науковими пошуками магістрантів керував доктор педагогічних наук, професор Олександр Дем'янчук.

Із заключним словом на науково-методичному семінарі «Креативний підхід у сучасній музичній освіті» виступила завідувачка кафедри мистецьких дисциплін і методики їх навчання Інна Ратинська, яка підкреслила значимість мистецтвознавчої проблематики, що стала предметом дискурсу учасників семінару, та повідомила, що за матеріалами їх виступів буде опубліковано фаховий тематичний збірник.

ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ СТУДЕНТСТВА: НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЗВІТ

Наталія Лясківська, голова Студентського наукового товариства

Традиційна щорічна науково-практична конференція студентів і магістрантів Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка «Актуальні проблеми сьогодення очима молоді» проходила на платформі ZOOM і була приурочена Дню науки в Україні. Її учасників вітали ректор академії, професор Афанасій Ломакович, проректор з наукової роботи, професор Микола Курач, голова Ради молодих науковців, доцент Олена Тригуба і голова Студентського наукового товариства, студентка Наталія Лясківська.

На пленарному засіданні конференції з доповідями виступили студенти і магістранти – представники всіх факультетів академії. Розпочав науковий дискурс юних аналітиків-дослідників консул Студентського історичного клубу «Десятий легіон», студент четвертого курсу спеціальності «Історія» Назар Багнюк доповіддю «Втрачений шанс Центральної Ради створити армію: проблеми та досвід для сучасності» (науковий керівник – професор Ірина Скакальська). Від студентів спеціальності «Українська мова і література» на відео-трибуну вийшла другокурсниця Софія Борак, яка під науковим керівництвом доцента Інни Волянюк досліджувала «Стратегії спілкування в педагогічній діяльності». Майбутніх вчителів молодших класів загальноосвітньої школи представляла студентка другого курсу спеціальності «Початкова освіта» Ольга Медведюк, котра спільно зі своїм науковим керівником, доцентом Наталією Приймас готувала і на пленарному засіданні конференції оприлюднила тему «Роль професійного іміджу вчителя початкових класів для реалізації завдань Нової Української Школи». З ініціативи студентки четвертого курсу спеціальності «Екологія» Дарини Лазарець та під патронатом її наукового керівника доцента Нелі Цицюри учасники пленарного засідання здійснили віртуальну тематичну екскурсію «Еколого-туристичні маршрути Національного природного парку «Кременецькі гори»». Спеціальність «Технологічна освіта» представляла магістрантка Ольга Майструк: під науковим керівництвом доцента Олени Фурман вона підготувала й оприлюднила фахове дослідження «Мобільне навчання як сучасна технологія в освіті». Тематика освітніх інновацій була присутньою і в доповіді «Інструменти для організації дистанційного навчання», з якою виступила магістрантка спеціальності «Іноземна мова і література» Анастасія Трачук (її науковий керівник – Валентина Ломакович).

У студійному форматі учасники Конференції працювали в семи тематичних напрямах: «Вітчизняна та світова історія» (модератори – професор Ірина Скакальська і студентка 4 курсу спеціальності «Історія» Юлія Кононьчук), «Чинники особистісного зростання в сучасному соціумі та психолого-педагогічні проблеми освіти» (модератори – доцент кафедри Наталія Фіголь і магістрантка спеціальності «Українська мова і література» Богдана Молінська), «Психолого-педагогічні аспекти дошкільної та початкової освіти» (модератори – доцент кафедри Оксана Доманюк і студентка 2 курсу спеціальності «Дошкільна освіта» Аліна Савчук), «Актуальні проблеми вивчення природничих і математичних дисциплін і трудового навчання» (модератори – доцент Олена Тригуба та магістрантка спеціальності «Технологічна освіта» Анастасія Пачковська), «Актуальні проблеми філологічних досліджень: лінгвістичні, літературознавчі та дидактичні аспекти» (модератори – доцент Олена Пасічник і студентка 3 курсу спеціальності «Українська мова і література» Діана Обаранчук), «Сучасні тенденції в дослідженні іншомовного дискурсу та лінгводидактики» (модератори – кандидат філологічних наук Наталія Янусь і студентка 2 курсу спеціальності «Англійська мова і література» Єлизавета Лопацька), «Методичні аспекти вивчення гуманітарних дисциплін» (модератори – доцент Володимир Собчук і студентка 4 курсу спеціальності «Історія» Катерина Гуцало).

В тематичній студії «Вітчизняна та світова історія» працювали в основному студенти спеціальності «Історія». Їх науковими пошуками керували доктори історичних наук, професори Ірина Скакальська і Генріх Стронський, кандидат історичних наук, доцент Володимир Собчук, кандидат історичних наук Галина Сеньківська і старший викладач Ірина Самойленко. Третьокурсник Дмитро Васильків оприлюднив наукову розвідку локальної тематики «Почаївський осередок УПА в контексті повстанського руху на Волині», а його однокурсниця Валентина Лясковська – дослідження «Уроки Уінстона Черчілля для України та Європи в контексті новітньої історії». Мілітарну тематичну спрямованість дослідження зберегла студентка четвертого курсу Юлія Кононьчук: вона вивчала «Участь приватних військових формувань волинських магнатів на завершальному етапі Лівонської війни». Активно працювали її однокурсниці Ольга Ониськів («Політичний розвиток Османської імперії в часи правління Мехмеда II Завойовника»), Марія Остапчук («Мережа церковних закладів освіти в Кременецькому повіті Волинської губернії кінця XIX – початку XX століття») та Юлія Садова («Знакові особистості Української революції 1917–1921 рр.: історіографія діаспори»). Студентка другого курсу Олена Сорока здійснила «Пошук артефактів: від теоретичної до практичної археології». Гість історичної студії, студентка третього курсу спеціальності «Англійська мова і література» Тетяна Смицька визначала «Вплив релігії на політичну систему суспільства у контексті сучасних реалій в Україні».

Студенти кількох спеціальностей об'єдналися в тематичну студію «Чинники особистісного зростання в сучасному соціумі та психолого-педагогічні проблеми освіти». Наукове керівництво дослідницькою роботою студентів здійснювали кандидати наук, доценти Марія Боднар, Роман Дубровський, Вікторія Павелко, доцент кафедри Наталія Фіголь, доктор філософії Андрій Заблоцький, кандидат психологічних наук, старший викладач Юлія Мельник. Свої наукові розвідки оприлюднили третьокурсниця спеціальності «Початкова освіта» Вікторія Ляшик («Генезис теорії розвивального навчання в психолого-педагогічному аспекті»), студентка четвертого курсу спеціальності «Соціальна робота» Марія Котяш («Соціально-педагогічна робота щодо профілактики та попередження насильства в сім'ях школярів»), магістрантка спеціальності «Українська мова і література» Богдана Молінська («Види, форми та функції інтеграції в закладах загальної середньої освіти»). Юні науковці – представники спеціальності «Психологія» – досліджували «Гендерні стереотипи як причину виникнення булінгу» (Софія Нецюк), «Поняття етнічної самоідентифікації студентської молоді у вітчизняних і зарубіжних дослідженнях» (Юлія Охнівська), «Стресостійкість дітей молодшого шкільного віку як психолого-педагогічну проблему» (Ельвіра Нечипорук) і «Реакцію організму на стресові ситуації» (Людмила Знаковська).

«Психолого-педагогічні аспекти дошкільної та початкової освіти» привернули увагу членів третьої студії, в яку об'єдналися студенти спеціальностей «Дошкільна освіта», «Початкова освіта» та «Музичне мистецтво» нашого педагогічного коледжу. Керівництво їх науковими пошуками здійснювали доценти Наталія Приймас і Вікторія Павелко, доцент кафедри Оксана Доманюк і доктор філософії Павло Яловський. Другокурсниця спеціальності «Дошкільна освіта» Наталія Ковальчук звернулася «До проблеми розвитку спостережливості у дітей передшкільного віку». Її колега і одногрупниця Аліна Савчук говорила про «Використання комп'ютерних ігор в освітньому процесі закладу дошкільної освіти». Тему «Інноваційні технології в освітньому просторі початкової школи» презентувала студентка другого курсу спеціальності «Початкова освіта» Мар'яна Лазар. Рекомендації щодо «Впровадження STEM-освіти на уроках математики в початковій школі» оприлюднила третьокурсниця спеціальності «Початкова освіта» Наталія Лясківська. Теоретично і практично важливу тему «Методи розвитку музичного сприймання молодших школярів» озвучила студентка педагогічного коледжу Андріана Москалюк.

Майбутні вчителі природничо-математичного профілю аналізували «Актуальні проблеми вивчення природничих і математичних дисциплін та трудового навчання». Науковими керівниками студентів і магістрантів – авторів наукових розвідок, оприлюднених на засіданні четвертої студії, – виступали професор Микола Курач, доценти Неля Цицюра, Олена Тригуба, Олександр Омельчук, Надія Бабій, Іван Білосевич, Оксана Галаган, старший викладач Олександр Ємець. До проблем науково-природничого характеру звернулися студентки четвертого курсу спеціальності «Біологія» Анастасія Баран («Формування інформаційно-цифрової компетентності на уроках біології в учнів основної школи») та Аліна Прядун («Оцінка сформованості екологічної грамотності в учнів 6 класу»), а також магістрантки цієї ж спеціальності Анна Дзюбик («Формування творчих здібностей учнів під час нетрадиційних уроків з біології у 10–11 класах») і Віта Шворак («Впровадження інноваційних технологій на уроках біології, екології та основ здоров'я»). «Психолого-педагогічні основи творчої технічної діяльності учнів у процесі позакласної роботи» висвітлював тандем науковців-магістрантів у складі Андрія Куліша та Романа Цеберського, а увагою їх колеги Василя Недільського заволоділи « Особливості проектно-технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання та технологій». Магістрантка Анастасія Пачковська характеризувала «Шляхи формування інформаційно-цифрової компетентності учнів через створення ігор», а її колега-одногрупник Олександр Повар – «Методи та форми педагогічного контролю на уроках технологій». Другокурсник спеціальності «Технологічна освіта» Юрій Олексюк розповів про «Застосування експлуатаційних матеріалів при обслуговуванні технологічного обладнання».

У п'ятій студії тему «Актуальні проблеми філологічних досліджень: лінгвістичні, літературознавчі та дидактичні аспекти» висвітлювали виключно студенти і магістранти спеціальності «Українська мова і література». Їх науковими пошуками керували доценти Роман Дубровський та Інна Волянюк. Студенти-другокурсники розробили теми «Лінгвістичні портали та їх роль у вивченні української мови» (Ольга Гончар) і «Синтаксичні особливості епістолярію Бориса Харчука» (Ірина Вітичук), а їх колеги із третього курсу Діана Обаранчук – «Мелодійність української мови та засоби її творення» та Аліна Тарасюк – «Функціонування синонімів і антонімів у поетичних творах В. Симоненка (на матеріалі збірки «На схрещених мечах»)». Значний обсяг роботи виконали магістранти спеціальності: вони оприлюднили п'ять власних наукових розвідок: «Способи самопрезентації автора у новелістиці Миколи Хвильового» (Марія Барилко), «Особливості української революційної лірики І половини XX століття» (Вікторія Зіновкіна), «Архетип, міф, символ у структурі художнього тексту» (Сніжана Зубкевич), «Фразеологічні одиниці в історичних романах Ліни Костенко» (Христина Новосельська), «Односкладні речення в оповіданні «Ялинка» Михайла Коцюбинського» (Оксана Шаплай).

Проблему «Сучасні тенденції в дослідженні іншомовного дискурсу та лінгводидактики» вирішували студенти і магістранти спеціальностей «Англійська мова і література» та «Німецька мова і література», які входили до шостої тематичної студії. Наукове керівництво їх дослідженнями здійснювали доценти Наталія Воронцова, Валентина Ломакович, Любов Кравець, Орися Марунько та кандидат філологічних наук Наталія Янусь. Свої наукові розвідки запропонували студентки другого курсу спеціальності «Англійська мова і література» Єлизавета Лопацька («Лінгвостилістичні особливості нарисів у газеті «The Guardian»») і Надія Пашко (« Життєвий шлях видатного науковця та мовознавця Агатангела Кримського як найкращий приклад наслідування для молодого покоління»). Особливу активність в роботі студії продемонстрували магістранти обох спеціальностей. Проблемами англійської філології цікавилися Катерина Гомон («Розвиток мислення на уроках англійської мови за допомогою оновленої таксономії Блума та педагогічного колеса»), Олена Тенюка («Англомовна комунікативна компетентність та особливості її реалізації в Новій Українській Школі») та Наталія Шворак («Формування англомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами»). Методичні особливості викладання німецької мови стали предметом виступів Валентини Андрушків («Шляхи підвищення ефективності сучасного уроку німецької мови») і Діани Хамуляк («Використання невербальних засобів комунікації в навчальному процесі з німецької мови»). До загальної методичної проблематики звернувся Микола Базалійський: він аналізував процес «Використання сучасних медіа-ресурсів у формуванні іншомовної компетенції учнів старших класів в умовах дистанційного та змішаного навчання».

Учасники сьомої студії висвітлювали «Методичні аспекти вивчення гуманітарних дисциплін». Тут працювали майбутні вчителі історії, української мови та літератури, музичного мистецтва та молодших класів. Науковими наставниками їх тематичних досліджень виступили професор Ірина Скакальська, доценти Володимир Собчук, Любов Кравець, Ірина Комінярська і доцент кафедри Ліна Ільчук. Результати цікавого власного дослідження «Використання локальних та субрегіональних матеріалів на уроках з історії України (на прикладі 9-х класів шкіл Борсуківської громади Кременецького району)» оприлюднила студентка четвертого курсу спеціальності «Історія» Катерина Гуцало. Її однокурсниця Юлія Хомук також віддала перевагу методологічній проблематиці: вона характеризувала «Застосування технологій розвитку критичного мислення на уроках історії в умовах Нової української школи». Ще одна студентка спеціальності «Історія», третьокурсниця Світлана Чорна, провела для учасників студії віртуальну екскурсію «Ретромандрівка селом за старою картою як форма краєзнавчої роботи в школі (на матеріалах з історії Романового села та його околиць». До майбутніх учителів історії тематично приєдналася студентка другого курсу спеціальності «Англійська мова і література» Ірина Рижа: вона розповіла про «Інновації в музейно-освітньому просторі». Залишилася вірною своїй професійній тематиці четвертокурсниця спеціальності «Музичне мистецтво» Олена Пазюк: темою її науково-методичної розвідки стало «Використання художньо-педагогічних технологій на заняттях музичного мистецтва». Особливу увагу члени студії приділили проблемам української філології. Третьокурсники спеціальності «Українська мова і література» зосередилися на конкретних питаннях вивчення української мови та літератури в 5–6 класах загальноосвітньої школи: «Формування пунктуаційної грамотності учнів 5 класу» (Маріанна Доберчак), «Вивчення паронімів на уроках української мови у 5 класі» (Ірина Кібиш), «Вивчення будови слова і словотвору на уроках української мови у 5-6 класах» (Марія Швайко), « Формування орфографічної грамотності на уроках української мови в 5 класі» (Анна Шикута). До них приєдналася студентка третього курсу спеціальності «Початкова освіта» Ірина Рись із темою «Використання критичного мислення на уроках української мови в початковій школі». До методичного аспекту літературознавчої тематики звернулася першокурсниця спеціальності «Українська мова і література» Христина Шелест: із аналізом процесу «Вивчення міфів та легенд на уроках української літератури в 5 класі закладу загальної середньої освіти».

Матеріали щорічної науково-практичної Інтернет-конференції студентів і магістрантів Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка «Актуальні проблеми сьогодення очима молоді» будуть опубліковані в Студентському науковому віснику.

ПОШУК ІННОВАЦІЙ СТАЄ ТРАДИЦІЄЮ

Наталія ВОРОНЦОВА,
кандидат філологічних наук, доцент

Універсальна ознака сучасного науково-педагогічного процесу – постійний пошук інноваційних підходів, методів і форм підготовки фахівців відповідних профілів, здатних ефективно працювати у складних умовах сьогоднішнього соціуму. Складається позитивна антиномія: інноваційність пов'язується з традиційністю. Саме в такому контексті цікавим, корисним і своєчасним було проведення науковцями нашого навчального закладу воркшопу за темою «Сучасні методики і технології навчання англійської мови для викладачів кафедри іноземних мов і методик їх навчання Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка». Методичний захід організував, а також виступив його модератором доктор філологічних наук, професор кафедри іноземних мов і методик їх навчання, професор Денис Чик, який у грудні минулого року отримав персональний грант від Гете-Інституту (програма Mobility Grants and Individual Project Grants «House of Europe»" 2021/2022). Окрім цього, за фінансової підтримки House of Europe у рамках реалізації персонального гранту він пройшов навчання на 12-тижневому онлайн-курсі «TESOL: Language Teaching Methodology» на платформі FutureLearn, який сертифікований саме для післядипломної освіти.

Цей курс дозволив нашому науковцю ознайомитися з новітніми практиками та принципами викладання англійської мови для іноземців, що були представлені одним із кращих британських університетів – університетом Бірмінгема (за даними QS World University Rankings, цей заклад вищої освіти обіймає 36 місце у топ 50-ти університетів світу в галузі освіти). Закономірно, що згідно із принципами та потребами науково-педагогічного процесу, який перебуває у режимі постійного вдосконалення, професор Денис Чик прийшов до висновку щодо необхідності транслювати інформацію про новітні методичні ідеї, підходи та форми роботи фахівців іноземної філології своїм колегам по кафедрі. З цією метою було організовано відповідний тематичний воркшоп.

Учасники такого онлайн-заходу долучилися до розмови про актуальні й ефективні стратегії та методики навчання англійської мови для носіїв інших мов. Спершу йшлося про специфіку TESOL (Teaching English for Speakers of Other Languages) як комбінацію традиційних English as a Foreign Language і English as a Second Language та структуру онлайн курсу. Оскільки онлайн-курс «TESOL: Language Teaching Methodology» є мікрокваліфікаційним курсом, явищем новим для освітнього простору України, модератор воркшопу зупинився на феномені мікрокваліфікацій як інструменті підтримки підвищення кваліфікації та перенавчання у відповідь на перетворення, що відбуваються на ринку праці, а також забезпечують актуальність спеціалізованого та гнучкого процесу навчання, а також поетапного оцінювання та сертифікації навичок. Було наголошено, що відповідно до останнього травневого звіту Європейського фонду освіти, відправною точкою для впровадження мікрокваліфікацій є оптимальне використання принципів ЄС для розробки та видачі посвідчень щодо отримання особою мікрокваліфікацій. Мікрокваліфікації є цілковито новим поняттям для вищої школи України, яке вже застосовується стейкхолдерами як новий спосіб розуміння нинішньої практики здобуття знань, стажування і перекваліфікації. Важливо, що професор Денис Чик зупинився і на ключових питаннях дискусії, що проходить в науково-освітніх інституціях країн Європейського Союзу стосовно співвідношення мікрокваліфікаційних курсів і традиційних освітніх програм в університетах.

Під час воркшопу відбулася дискусія щодо того, що означає передовий досвід у контексті викладання англійської мови в XXI столітті, де англійська є міжнародною мовою. Зокрема, найбільше дискусій викликали сучасні альтернативні підходи до викладання англійської мови, зокрема підхід Dogme, який передбачає супротив комерціалізації курсів іноземних мов. Власні думки та ідеї щодо дискусійної проблематики висловили завідувач кафедри, доцент Наталія Воронцова, члени кафедри, доценти Тетяна Семегин, Надія Яценюк і Василь Кучер, кандидати наук Тетяна Долга і Наталія Янусь та їх колеги.

Учасників воркшопу було повідомлено, що згідно з умовами виконання гранту невдовзі вийдуть друком методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти з сучасних методів та технологій навчання англійської мови, які покликані стати своєрідним орієнтиром для майбутніх вчителів іноземних мов і показати сучасну перспективу методики навчання англійської мови (як у синхронії, так і в діахронії). Рецензентами методичних рекомендацій є доктор педагогічних наук, завідувач кафедри англійської філології та методики викладання іноземних мов Мукачівського державного університету, професор Наталія Теличко і кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов і методики їх навчання Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка, доцент Інна Клак.

Учасники онлайн-зібрання науковців-фахівців іноземної філології висловили впевненість, що цей воркшоп стане першим у процесах постійного обміну досвідом, набутого викладачами, зокрема і в результаті проходження відповідних грантових програм за фінансової підтримки ЄС, що дозволить вдосконалити вже набуті навички викладання через безпосереднє знайомство з кращими європейськими методиками та стратегіями.

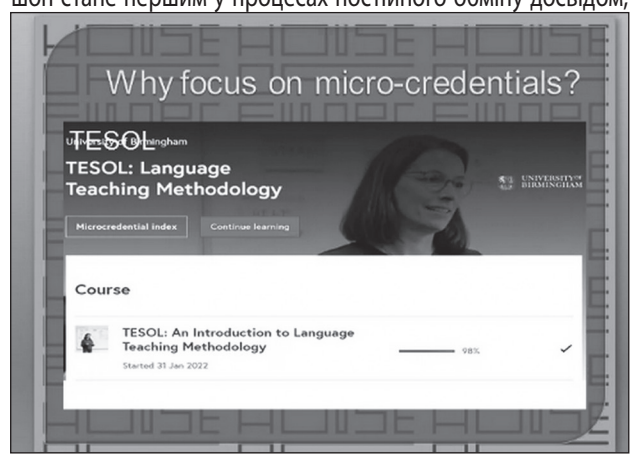

ТРАВНЕВІ СТУДІЇ–2022 МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

Валентина ЛЯСКОВСЬКА

На базі факультету історії та міжнародних відносин Донецького національного університету імені Василя Стуса з участю кафедри стратегічних студій та міжнародної безпеки факультету політичних наук і міжнародних студій Варшавського університету, Інституту міжнародних студій Вроцлавського університету, Студентського наукового товариства ДНУ імені Василя Стуса та за підтримки Генерального консульства Республіки Польща у Вінниці була проведена IV Міжнародна наукова конференція студентів і молодих учених «Травневі студії–2022: історія, міжнародні відносини», присвячена 85-річчю Донецького НУ імені Василя Стуса і факультету історії та міжнародних відносин цього ж університету. До Організаційного комітету конференції, який очолювали декан факультету історії та міжнародних відносин ДНУ імені Василя Стуса, доцент Юрій Теміров і Генеральний консул Республіки Польща у Вінниці Дамян Цярцінські, входили студенти – члени Студентського наукового товариства та науковці університету – господаря наукового форуму.

В роботі Міжнародної наукової конференції брали участь студенти і молоді науковці Донецького національного університету імені Василя Стуса, Національного університету в Тбілісі (Грузія), Національної академії внутрішніх справ, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Волинського національного університету імені Лесі Українки, Української інженерно-педагогічної академії, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Харківського НТУ, Маріупольського державного університету, Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, Харківського національного університету імені Василя Каразіна, Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка, а також учні Новосафонівського ЗЗСО Миколаївської області та Ліцею №1 м. Хмільник на Вінничині.

З вітальними словами до учасників Міжнародної конференції звернулися доктор юридичних наук, ректор Донецького національного університету імені Василя Стуса, професор Роман Гринюк і кандидат історичних наук, декан факультету історії та міжнародних відносин ДНУ імені Василя Стуса, доцент Юрій Теміров.

Робота молодіжного наукового форуму проходила у форматі засідань 8 секцій на онлайн-платформах та круглого столу для школярів «Пандемії в історії людства».

Тематика розмови на засіданні першої секції – «Проблеми війни і миру: міжнародний та український виміри». Дванадцять юних науковців говорили про спроможність міжнародних організацій у подоланні збройних конфліктів, особливості військового співробітництва в умовах агресії третіх сторін, деструктивну роль інформаційних маніпуляцій, про заходи щодо припинення агресії та можливості переговорного процесу.

Друга секція вивчала проблему «Сучасний міжнародний порядок: виклики, загрози, тенденції». Українські студенти та їх грузинські колеги зосередилися на висвітленні причин і змісту глобальних викликів і ризиків сучасного світу, на характеристиці боротьби за лідерство провідних держав світу, способів і форм врегулювання сучасних міжнародних конфліктів, на ролі релігії та використання релігійного фактора в сучасних міжнародних відносинах і навіть на таких специфічних проблемах як вплив політичної корупції та політизації пандемії коронавірусу у відносинах між державами.

Оригінальну проблему «М'яка сила» та сучасна публічна дипломатія»» розробляли учасники третьої секції. Вони говорили про інформаційне поле воєнних конфліктів в інтернет-публікаціях, про образ Росії-агресора в соціологічних опитуваннях, про обмеження прав і свобод в умовах воєнного стану і навіть про співпрацю «перших леді» у дипломатичному контексті, про персональну роль окремих політичних лідерів у стосунках між державами.

Над глобальною проблемою «Європейські інтеграційні процеси у XXI столітті: тенденції, виклики, можливості» працювали учасники четвертої секції. Вони досить сміливо аналізували проблеми і перспективи розширення Європейського Союзу, кризу євроінтеграції та реакцію Європейського Союзу на агресію Росії проти України, навіть про європейську модель нейтралітету в умовах російсько-української війни, говорили про ідею «об'єднаної Європи» та про геополітичний вибір нашої держави.

Студенти, які працюють у п'ятій секції, звертаються до теми «Історичні виміри зарубіжного світу». Юні дослідники-аналітики розробляють несподівано цікаві теми, навіть змістово дещо віддалені від нашої національної історії. Тут ми знаходимо і їх міркування про конфуціанські впливи в художній літературі, і «золоту лихоманку» в Австралії XIX століття, і франко-туніське загострення того ж часу, і «чорносотенство» в російському суспільстві; звертаються юні автори і до таких дійсно несподіваних тем, як діяльність ОЕКА на Кіпрі, проект «ФАУ-3» у Другій світовій війні, Талібан в Афганістані, витоки стилю Ар-деко, філософія вабі-сабі в дизайні інтер'єру. В цій секції була представлена юна наукова зміна нашої академії: студентка спеціальності «Історія» Валентина Лясковська запропонувала актуальну (з огляду на складні реалії нинішнього дня!) наукову розвідку «Постать Вінстона Черчилля у контексті сучасних українських реалій».

Студенти-дослідники, які працювали в шостій секції, здійснювали «Історичні виміри українського суспільства». Частина юних авторів звертається до козацької тематики: їх зацікавив Чигирин як перша гетьманська столиця та «Київська козаччина» за спогадами Антонія Ковальського; привернула увагу постать гетьмана Івана Мазепи в мемуарах іноземців. Студенти описують відзначення 25-річного ювілею Німецької імперії в Одесі в 1881 році, висвітлюють погляди Миколи Пирогова на місію лікаря на війні та оцінюють естетику етнічного одягу українок, аналізують становище українських земель в часи іноземного імперського панування та стан українського суспільства в період Центральної Ради, діляться своїми поглядами на Українську революцію 1917–1921 років і на висвітлення Голодомору у підручниках з історії, досліджують «Галицький слід» у створенні СРСР та «Українське питання» в політиці Сталіна. Йдеться і про долю жінок у роки Другої світової війни та про сталінські репресії проти вчених-новаторів.

«Археологічні студії: здобутки та перспективи досліджень» – тематика засідання сьомої секції, де були розглянуті обряди інгульської катакомбної культури, охарактеризовані археологічні дослідження, здійснені науковцями Маріупольського держуніверситету, та «братські могили» бронзового віку Європи.

Предметом студентського наукового дискурсу на засіданні восьмої секції стали «Соціокультурні виміри буття». Юні науковці визначали місце жінки у суспільних відносинах козацької доби, характеризували умови формування, сучасний стан і тенденції розвитку інституту сім'ї та сімейних відносин в Україні. Зверталися студенти-пошуковці і до соціально-політичної проблематики: розкривали особливості теорії та практики окремих політичних партій, виясняли роль православної церкви в інформаційному протистоянні та сприйняття особи Степана Бандери за соціологічними дослідженнями, говорили про моральні імперативи та виклики радянської доби і навіть про соціальну аномію у контексті деморалізації та аморальності.

На засідання круглого столу «Пандемії в історії людства» розглянуті питання про виникнення, поширення, заходи та наслідки боротьби з пандеміями минулого та сучасності. Тут йшлося про третю холерну пандемію та іспанський грип, про пандемії ВІЛу і СНІДу, про пандемію коронавірусу як «моторошний виклик людству», вистояти проти якого сучасна цивілізація може тільки об'єднаними зусиллями.

ІННОВАТИКА ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Валентина БЕНЕРА,
доктор педагогічних наук, професор

Науковцями педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова у співпраці з редакцією Всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Рідна школа» та під патронатом Міністерства освіти і науки України підготовлено і проведено науковий онлайн-семінар «Освітні системи: ретроспектива, інноватика». Семінар проходив на науково-методичній базі кафедри педагогіки згаданого університету з активною участю представників нашого навчального закладу. Наукове зібрання було приурочене 100-річчю Всеукраїнського науково-педагогічному журналу «Рідна школа».

До організаційного комітету науково-методичного заходу увійшли провідні науковці університету-господаря: декан педагогічного факультету, професор Тарас Олефіренко, завідувач кафедри педагогіки, професор Наталія Дем'яненко, яка виступила модератором цього наукового онлайн-зібрання, доцент кафедри педагогіки Наталія Висідалко, а також головний редактор Всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Рідна школа» Анжеліна Пугач.

З вітальним словом до учасників онлайн-семінару звернулися декан педагогічного факультету Тарас Олефіренко і головний редактор журналу «Рідна школа» Анжеліна Пугач.

Тематику наукового онлайн-зібрання висвітлювали дослідники трьох категорій: досвідчені науковці-аналітики з науковими ступенями та вченими званнями, молоді науковці-аспіранти та юні науковці-студенти Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова та Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка..

Основну теоретико-аналітичну роботу здійснили науково-педагогічні працівники цих двох закладів вищої освіти. Фундаментальну проблему «Історія педагогіки як методологія сучасного педагогічного знання» висвітлила один із організаторів онлайн-семінару, професор Наталія Дем'яненко. Ще один представник Оргкомітету семінару, головний редактор Всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Рідна школа» Анжеліна Пугач виступила з доповіддю «100 років педагогічного поступу «Рідної школи».

Закономірно, що основний масив науково-методичного матеріалу, оприлюдненого на онлайн-семінарі, був підготовлений науковцями НПУ імені М.П.Драгоманова. Професор кафедри педагогіки Анатолій Булда зупинився на проблематиці «Професійно-педагогічна підготовка студентів у процесі вивчення основ педагогічної творчості і майстерності», а його колега, доцент Наталія Висідалко виясняла «Психологічний супровід професійного становлення педагога». «Індивідуальний освітній простір як складова інноваційних трансформацій у сучасній освіті» привернули увагу доцента Ванди Вишківської, а її колега Олександра Войналович характеризувала «Історичний матеріал як засіб формування пізнавального інтересу до вивчення математики».

Звернулися науковці і до специфічних методико-педагогічних проблем: «Підготовка майбутнього івент-педагога до організації самостійної роботи» (доцент Ірина Дубровіна) і «Гейміфікація як інноваційний інструмент підвищення ефективності навчання студентів» (доцент Любов Іванова). Історико-педагогічій тематиці віддала перевагу доцент Ірина Кравченко, яка озвучила тему «Персоналії в розвитку педагогіки вищої школи», а доцент Вікторія Смікал вивчає «Тенденції розвитку неформальної освіти дорослих на початку XXI століття». Цікаву за науковим інтересом та оригінальну за методологічним підходом тему «Ретроспективний аналіз окремих фрагментів листа В.О.Сухомлинського до М.С.Хрущова (кінець 50-их – початок 60-их років XX століття)» «подарував» учасникам онлайн-семінару професор Іван Шкурко. Завідувач кафедри практичної психології, професор Олександр Митник аналізує об'ємну науково-методичну проблему «Психолого-педагогічні основи становлення соціально-успішного фахівця у процесі навчання».

Конкретно і цікаво спеціалізовану проблематику «Лексико-семантичний алгоритм моделювання опису змін у формуванні понятєво-термінологічної системи вітчизняної теорії виховання (IX–XXI ст.)» висвітлює доцент Світлана Кушнірук. Старший викладач кафедри педагогіки Наталія Лещенко характеризує «Адаптивні технології навчання у контексті сучасних освітніх інновацій». «Особливості формування професійних компетентностей викладача закладу вищої освіти» виясняє доцент Олександра Питлюк-Смеречинська, а її колега, старший викладас Анжеліка Ремньова – «Особливості реалізації педагогіки партнерства в умовах дистанційного навчання». Доцент Оксана Тепла та її юна колега, студентка бакалаврату Олена Налапкіна характеризують «Вплив дозвіллєвих програм на формування лідерських якостей підлітків». Молодого науковця кафедри педагогіки Юлію Силенко привабила тема «Парадигма «перевернутого навчання» як можливості практичної реалізації віртуальних і фізичних освітніх ресурсів».

Юні науковці, здобувачі вищої освіти – студенти і магістранти – спрямували свої наукові розвідки в царину конкретних теоретичних і практичних проблем педагогічної освіти. Закономірно, що насамперед їх зацікавила діяльність педагога в специфічних умовах сьогодення. Про це засвідчило дослідження магістрантки Ірини Бережної «Педагогічний дизайн у неформальній дистанційній освіті дорослого населення» та студентки бакалаврату Ангеліни Вареник на тему «Організація учнівського дозвілля в умовах пандемії». Проблематиці дозвілля учнівської та студентської молоді присвятили свої наукові пошуки й інші юні дослідники: Юлія Берегова і Катерина Скомська («Переваги ігрового дозвілля»), Дмитро Кривда («Дозвілля старших підлітків як педагогічна проблема»), Юлія Петровська («Планування дозвіллєвої роботи з сім'ями у центрах дозвілля») і Яна Сівченко («Досвід культурно-дозвіллєвої практики в малих містах (на прикладі м.Жашкова Черкаської області)», а також Анастасія Єгорова у близькій до цієї тематики розвідці «Ігрові форми роботи в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку».

Оригінальну тему «Казкотерапія в роботі івент-педагога як засіб формування особистості дитини» розробляє Катерина Дерда. Тандем юних науковців у складі Софії Кожен і Мілани Шульги висвітлює такий важливий науково-методичний феномен як «Педагогіка партнерства у вищій освіті». До проблематики педагогічного досвіду звертається Едіта Говоруха: це вона здійснює у розвідці «Творче музикування з дітьми: європейський досвід в Україні». Серйозну за теоретико-методичним навантаженням тему «Психолого-педагогічні умови розвитку соціальної сфери особистості практичного психолога у процесі навчання запропонувала магістрантка Ірина Тарасова.

Актуальні питання сучасної педагогічної науки і практики розробляли науково-педагогічні працівники нашої академії: «Самостійна робота як засіб реалізації інноваційних процесів в особистісно-професійному розвитку майбутніх педагогів» (доктор педагогічних наук, професор Валентина Бенера), «Особливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій при підготовці майбутніх учителів біології та основ здоров'я» (асистент кафедри біології, екології та методик їх навчання Антоніна Гура). Активно працювали наші аспіранти, які висвітлили низку важливих науково-педагогічних проблем. Зокрема, Ірина Борак звернулася «До проблеми інноватизації освітніх ретротехнологій та новацій сучасного освітнього простору»; Анастасія Жданкіна висвітлювала специфічну методичну тему «Проблема відбору методів і технологій патріотичного виховання засобами кобзарства в закладах загальної середньої освіти»; науковим інтересом Тетяни Мозгової стала «Інтеграція дітей з особливими потребами у колектив здорових однолітків в ігровій діяльності»; Оксана Солтис характеризувала «Професійну підготовку майбутніх вихователів до використання фізкультурно-оздоровчих технологій в роботі з дітьми перед шкільного віку»; увагу Олександра Зізи привернула «Специфіка формування художньо-естетичної компетентності у професійній підготовці учителів музичного мистецтва». До методично і практично важливого питання звернулися представниця нашого бакалаврату Аліна Прядун, яка характеризувала «Формування екологічної грамотності на уроках біології».

Брали участь в онлайн-семінарі фахівці інших наукових та освітніх інституцій. Доктор педагогічних наук, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, професор Алла Бойко здійснила аналіз фундаментальної проблеми «Концептуалізація ідеї педагогічної україністики». Науковець Інституту гуманітарних і соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка» Жанна Шевченко зацікавилася проблемою «Інноваційні технології у практичній підготовці соціальних працівників: польський досвід», а заступник директора з науково-методичної роботи, керівник Центру дистанційного навчання Приватної школи «Афіни» (м.Київ) Тетяна Швець запропонувала оригінальну в теоретичному і методичному аспектах тему «Тьюторський супровід розвитку навичок 4К: креативність, критичне мислення, комунікація, командна праця».

За матеріалами наукового онлайн-семінару «Освітні системи: ретроспектива, інноватика. (До 100-річчя Всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Рідна школа»)» опубліковано однойменний електронний Збірник наукових праць, в основу яких лягли тези виступів учасників цього науково-методичного зібрання.

ІЗ ШАНОЮ ДО КРАЯНКИ

У рамках відзначення 150-ї річниці від дня народження всесвітньо відомої співачки Соломії Крушельницької науково-творчим колективом Кременецької ОГПА ім.Тараса Шевченка в онлайн-форматі було проведено круглий стіл, присвячений її життєвому і творчому шляху.

Соломія Крушельницька є однією із найславетніших українських артисток, яка завоювала світові оперні сцени і здобула високе визнання в Україні та за її межами. Учасниками заходу, організованого науково-педагогічними працівниками кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання, стали здобувачі спеціальностей «Музичне мистецтво» і «Українська мова та література». Так, Іван Петручик (11-М) розповів слухачам про «Творчий шлях Соломії Крушельницької» (науковий керівник -- доцент Микола Швидків), Олександра Бондар (31-М) охарактеризувала «Розвиток співацької майстерності Соломії Крушельницької» (науковий керівник -- доцент кафедри Ліна Ільчук), Ольга Нагребецька (12-Мс) виступила з доповіддю «Співацька майстерність Соломії Крушельницької -- найчарівнішої Чіо-Чіо-Сан» (науковий керівник -- доцент кафедри Лариса Соляр) і на завершення прозвучав виступ Лії Матвіїв (21-У) «Музично-педагогічна діяльність примадонни Соломії Крушельницької» (науковий керівник -- кандидат мистецтвознавства Світлана Гуральна).

Своєрідним творчим доповненням зустрічі стали музичні твори у виконанні студентів спеціальності «Музичне мистецтво» . Прозвучав дует Одарки і Карася з опери С.Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм», українська народна пісня «Ой там на горі» в обробці Я.Яровенка, «Ой візьму відерце» (слова і музика А.Кос-Анатольського) та «Ой по горі роман цвіте» (слова Т.Шевченка, музика І.Кушплера).

Таким чином, спільна праця студентів з їхніми цікавими доповідями і музичними виступами та викладачів -- з науковим супроводом та підготовкою вокальних номерів склади чудову картину науково-мистецького дійства.

НА ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ НАУКОВОМУ ФОРУМІ

Ірина СКАКАЛЬСЬКА, доктор історичних наук, професор

Продовжується активна співпраця українських і польських науковців – представників соціально-історичного напрямку – у сфері дослідження важливих тем нашого спільного історичного минулого та актуальних проблем сьогодення. Показовою у цьому плані є робота Польсько-українського наукового форуму, який цьогоріч зібрався всьоме та працював над проблемою «Польща та Україна в сучасній Європі: міжкультурний діалог – роль національних меншин – виклики та загрози». VII Польсько-український науковий форум проходив на базі двох вищих закладів освіти: Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині (Республіка Польща) та Національного університету «Львівська політехніка» (Україна) та відбувався в рамках реалізації проекту «ERAZMUS+», зокрема з ініціативи Європейського Союзу «Східне партнерство: можливості для України».

Учасниками Форуму стали науковці провідних вищих закладів освіти: від Польщі – Університету Марії Кюрі-Склодовської (Люблін), Ягеллонського університету (Краків), Вармінсько-Мазурського університету (Ольштин), Варшавського університету, Університету Адама Міцкевича (Познань), Університету кардинала Стефана Вишинського (Варшава), Вищої адміністративної публічної школи (Кельце), Вищої банківської школи (Торунь); від України – 51 вищого навчального закладу Києва, Харкова, Миколаїва, Дніпра, Чернівців, Львова, Луцька, Одеси, Рівного, Сум, Вінниці, Житомира та Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка. До Наукового та Організаційного комітетів Форуму увійшли представники Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині та Національного університету «Львівська політехніка».

На урочистому відкритті такого міжнародного наукового зібрання представників науки та освіти двох країн вітали проректори з наукової роботи співорганізаторів Форуму, представники посольства України в Польщі, консульств, науково-освітніх інституцій, адміністративних органів. Особливим елементом урочистої частини Форуму стало виконання польською солісткою пісні Олександра Пономарьова «Заспіваймо пісню про Україну» (з альбому «Все буде Україна»).

Конкретна робота Форуму розпочалася засіданням круглого столу «З минулого в майбутнє – в 75-ту річницю Операції «Вісла». Учасники круглого столу дали сучасну оцінку цих трагічних подій минулого з позицій учених двох дружніх країн. Науковий дискурс продовжився у форматі обміну думками щодо співпраці польської та української спільнот на рівні регіонального самоврядування та національних меншин.

Після цього науковці двох країн вели дискусії у відповідних тематичних секціях. Перша тематична секція розглядала проблему «Роль країн Центрально-Східної Європи у формуванні та реалізації політики Європейського Союзу». Тут йшлося про основи та реалізацію східного партнерства Європейського Союзу, про місце і роль України в нових політичних реаліях, про публічну дипломатію та дипломатичні інструменти в поліцентричних умовах XXI століття, про партнерство Польщі та України в децентралізації та розбудові публічного простору, а також про обмін досвідом у реформуванні державного управління, зокрема у забезпеченні взаємодії державних органів з інституціями громадянського суспільства. Особливу актуальність отримали питання транскордонної співпраці держав, реалізації політики сталого розвитку, біфуркаційних тенденцій у розширенні Європейського Союзу та безпековий рівень інформаційної політики. Тут було наголошено: європейський вектор України – це вступ до ЄС як перспектива розвитку та зміцнення української державності.

Тема другої дискусійної платформи – «Генеза та розвиток українсько-польських відносин: суспільно-політичний контекст». Науковці висвітлювали роль українсько-польських відносин у стратегії набуття суб'єктності України, українсько-польські відносини в історичній ретроспективі та в перспективах їх розширення та зміцнення. Важливо, що вчені демонстрували сучасні наукові підходи до оцінок історичних подій і процесів, характерних для цивілізаційного поступу України та Польщі. Конкретно йшлося про українсько-польські відносини в період російсько-української війни від її початку в 2014 році до сьогодення, про перспективи зміцнення співпраці між нашими країнами.

«Україна – ЄС»: співробітництво у правовій та соціально-економічній сферах» – над такою проблематикою працювали учасники третьої тематичної секції. Наші науковці звернулися до проблем європеїзації національного правосуддя, а спільно з польськими – до правових аспектів збереження національної пам'яті в Україні та Польщі. Йшлося і про конкретні юридичні питання: адміністративно-правовий статус судів в Україні та ЄС, про досвід Польщі та України в організації діяльності адвокатури, про імплементацію європейських стандартів у національне судочинство. Важливою була розмова про перспективи європейського співробітництва у правовій сфері, зокрема про співробітництво України та Польщі у розслідуванні міжнародних злочинів. Принципового значення набули питання організаційно-правових засад співпраці України з НАТО та країнами-партнерами. Знайшлося місце і конкретним питанням: правовому регулюванню підприємницької діяльності, системі соціального захисту населення, формам бізнесу і працевлаштування, міграційним процесам і конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності.

Оригінальну, виключно академічну тематику розробляли науковці, які входили до складу четвертої секції: вони досліджували проблему «Наукова дипломатія в зміцненні українсько-польської співпраці». Закономірно, що основна увага була зосереджена на проблемах українсько-польського партнерства в галузі освіти і науки, притім у контексті інтеграції України до Європейського Союзу. Академічний дискурс стосувався перспектив розширення співпраці України з країнами Євросоюзу в науково-освітній сфері, запозичення та імплементації Україною їх прогресивного досвіду в соціально-культурній та економічній сферах. До озвучених прикладних питань увійшли моделі управління наукою, освітою і культурою, організація спільних наукових досліджень у конкретних сферах, зокрема лінгвістики, що обумовлене значенням мови як засобу збереження національної ідентичності. Йшла розмова і про статус та ставлення до національних і етнічних меншин в Україні та Польщі як про показник демократизації суспільно-політичного життя цих європейських країн.

«Культурна дипломатія в українсько-польських відносинах» – тема, що стала предметом наукового дискурсу учасників п'ятої секції. Дискурс розпочався конкретною проблематикою, що виходила на предмет національного мистецтва як вирішального фактора у міжкультурному діалозі народів і країн, в тому числі української та польської спільнот. Тут прозвучали досить «гострі» за змістовим наповненням та полярністю сприйняття питання українсько-польського мовного пограниччя, впливу сучасних технологій на міждержавний культурний діалог. Привертають увагу теми «Польща й Україна у XXI столітті: проблема емоційного благополуччя», «Свобода і війна: польсько-українські відносини у контексті широкомасштабного вторгнення Росії в Україну» та «Психологічна підтримка, супровід і лідерство в умовах воєнних реалій у польсько-українських відносинах». Знайшлося місце і для трагічних сторінок нашої історії, що виходять на проблеми формування європейської культури історичної пам'яті в Україні (Голокост, декомунізація, українсько-польські війни). Науковці піднімають теми науково-освітнього співробітництва України та Польщі з наголосом на розвиток українсько-польського освітньо-культурного партнерства в умовах війни. В цій секції була оприлюднена доповідь доктора історичних наук, завідувачки кафедри історії та методики її навчання, професора Ірини Скакальської «Польський освітньо-культурний простір у Кременці (від XIX ст. – до сучасності)».

Актуальність тематики, яка привернула увагу науковців шостої секції, сумнівів не має і дуже гостро відповідає запитам нинішнього дня – «НАТО як оборонний союз: подолання загроз для безпеки в Європі та світі». Наукові розвідки фахівців, їх аналітичний характер і стратегія висновків всесторонньо відповідають реаліям сучасного світу і відображають стурбованість не лише громадян наших країн, а й населення всієї планети. Аналітики говорять про переосмислення європейських реалій у контексті російсько-української війни, про ключові реакції на сьогоденні виклики для Європейського Союзу. Йдеться про санкції Польщі проти РФ внаслідок її нападу на Україну, про українсько-польське співробітництво у воєнних умовах, зокрема, в умовах російської інформаційної війни проти цивілізованого світу. Неможливо було обійти увагою конкретні, не просто актуальні, а злободенні проблеми: «Збройні сили України інтегруються в НАТО: запитання чи твердження», «Перспективи розширення програми Східного партнерства та подолання геополітичного агресора задля безпеки України і захисту інтересів Європи», «Нова оборонна стратегія ЄС «Стратегічний компас» як відповідь на сучасні гібридні загрози», «Реалізація стратегічного курсу України на набуття повноправного членства в Організації Північноатлантичного договору», «Розширення НАТО як фальшивий привід для виправдання війни Путіна проти України» і навіть «Польсько-українська співпраця у світлі Стратегії національної безпеки Республіка Польща».

VII Польсько-український науковий форум «Польща та Україна в сучасній Європі: міжкультурний діалог – роль національних меншин – виклики та загрози» продемонстрував, що науково-дослідницька робота, науковий дискурс в усіх актуальних напрямках і сферах, співпраця науковців-фахівців різних країн продовжується навіть в ускладнених соціально-політичних умовах не лише національного, а й міжнародного масштабів.

ОБ'ЄКТ ВИВЧЕННЯ – ПУБЛІЧНА ІСТОРІЯ

Юлія САДОВА

У рамках розвитку освітніх програм «Практична (публічна) історія» та «Світове українство у цивілізаційному поступі» на базі кафедри історії світового українства історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка відбулась наукова конференція «Public history. Історія в публічному просторі». До Програмного комітету конференції входили відомі персоналії сучасної української історичної науки, доктори історичних наук, професори: декан історичного факультету Іван Патриляк та завідувач кафедри історії світового українства Володимир Сергійчук – та інші представники згаданого факультету. В Організаційному комітеті працювали науковці кафедри історії світового українства та студенти, які навчаються за освітніми програмами «Практична (публічна) історія» та «Світове українство у цивілізаційному поступі».

На пленарному засіданні учасників Конференції вітали заступник декана історичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка, доктор історичних наук Тарас Пшеничний, професор Володимир Сергійчук і завідувачка відділення історії Київської Малої Академії наук учнівської молоді Софія Сивенко. Виконання програми пленарного засідання розпочалося виступом декана історичного факультету, професора Івана Патриляка за оригінальним змістовим напрямком: ««Хто в кого землі вкрав?»: як написати історичний текст для публічного вжитку (на прикладі деконсрукції тез російської пропаганди». Гостру проблематику «Русскій мір» як мирський фашизм: традиційні соціальні практики «довгого XIX століття» й імперська свідомість росіян» аналізувала професор Державного податкового університету Ірина Верховцева. Науковці кафедри історії світового українства КНУ запропонувала дві теми: «Публічна історія в Австралії: досвід для України» (професор Тетяна Орлова) і «Схвильований інтелектуал: російсько-українська війна та загрози для Німеччини очима Юргена Габермаса» (доцент Юрій Латиш). Нестандартними виявилися доповіді фахівців музейної справи: «(Не)збережена пам'ять/усна історія (з досвіду роботи Луганського обласного краєзнавчого музею)» (заступник директора музею Маргарита Мартиненко) і «Музей зачинено на війну: діяльність освітнього музейного хабу при Дніпропетровському національному історичному музеї імені Д.І.Яворницького у 2022 році» (Валерія Лавренко).

Перша секція відеоконференції працювала над проблемою «Публічна історія та історична пам'ять. Комеморативні практики в Україні та світі». Науковці вели розмову про історичну та соціальну пам'ять та їх роль у житті суспільства, про історичне минуле та знання про нього, про проблеми публічної історії як інституціонального формату репрезентації минулого. Йшлося і про радянське минуле України та її сусідів, про потреби та можливості порозуміння з нашим минулим. Здійснювався аналіз комеморативних практик окремих європейських країн (Польщі, Хорватії, Вірменії, Британії) та США. Науковці характеризували усну історію як засіб формування та відображення історичної свідомості, говорили про «Іншого» у просторах формальної та неформальної історичної освіти. Знайшла своє місце й історична конкретика: висвітлювались дискусійні питання та проблеми відображення в історичній літературі трагічних подій 1943 р. на Волині, Голокосту, трагедії Бабиного Яру, долі євреїв в урбаністичних просторах України та Європи, політичних репресій радянської влади, Чорнобильської трагедії. Привернула увагу дискусійна та гостро актуальна тема «Образ «дружби та єдності» українського і російського народів: компаративний аналіз політики пам'яті в Україні та Росії в 2014–2022 роках».

«Публічні інтелектуали в модерному суспільстві» зацікавили учасників другої секції. Доповідачі характеризували наукову та художню творчість і публічну діяльність представників національної та зарубіжної науки і культури далекого і недалекого минулого та нинішнього часу. Науковці звернулися до науково-літературної спадщини багатьох відомих інтелектуалів, що засвітилися на небосхилі світової культуротворчості в часи Просвітництва, в Модерну і Новітню епоху. Увагу дослідників привернули постаті Миколи Костомарова, Івана Крип'якевича, Івана Федорченка, Георгія Кістяківського, Олександра Палладіна. Йшлося і про зарубіжних світил, зокрема про публічні акценти у творчості Германа Гессе. Знайшлося місце регіональній проблематиці: науковці отримали інформацію про актуальні суспільно-політичні процеси як фактор публічної інтелектуальної діяльності одеських вчених-істориків на початку XX століття.

ОБ'ЄКТ ВИВЧЕННЯ – ПУБЛІЧНА ІСТОРІЯ

Юлія САДОВА

Третя секція працювала за темою «Музей – простір публічної історії». Доповідачі аналізували науково-дослідницький, інформаційний, світоглядно-виховний аспекти діяльності музеїв. Була оприлюднена інформація про особливості, значення та конкретні сторони і напрямки діяльності Українського національного музею-архіву у Празі, Чернівецького обласного краєзнавчого музею, Палеонтологічного музею Одеського НУ імені І.І.Мечнікова, Одеського національного музею приватних колекцій. Наголошувалося на нових підходах до організації музеїв у XXI столітті, на необхідності поєднання сучасного і традиційного в історико-археологічних музеях нового формату, на організації діяльності музею як інституту минулого, сучасного і майбутнього, на використанні музейних експозицій як простору публічної історії. Отримали характеристику специфічні форми та формати музейної діяльності, серед яких – віртуальні музеї, замки-музеї, музеї-виставки, меморіальні музеї і навіть музеї гумору та музеї для дітей. Увагу доповідачів привернули комеморативні практики в діяльності музеїв, питання публічності музейного простору і як простору публічної історії.

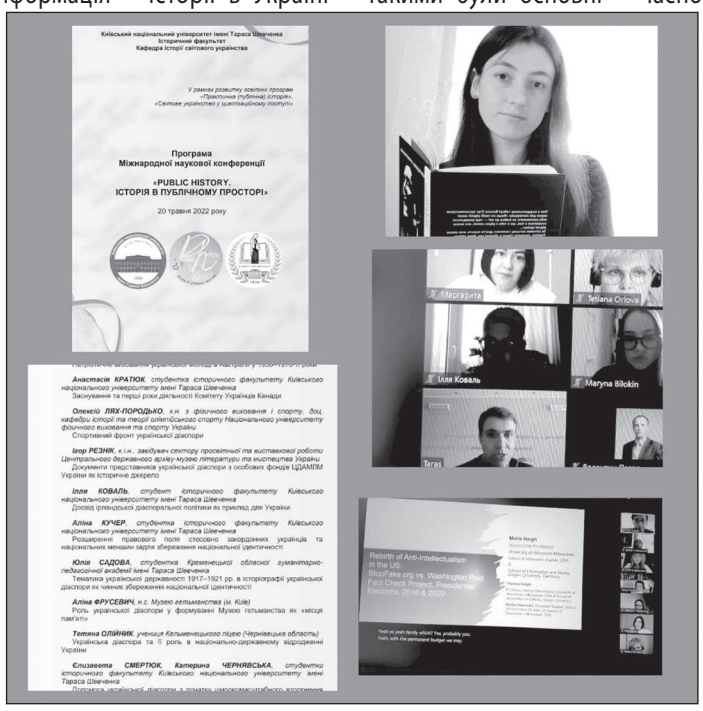

Тема четвертої секції – «Локальна історія: практичний вимір». Комеморації Чорнобильської трагедії, етногенез окремих народностей та етнографічний туризм як спосіб репрезентації локальної історії та міжетнічних комунікацій, локальні традиції благодійництва, формування проєвропейських ментальних компонентів в локальних вимірах, засоби масової інформації в популяризації публічної історії та роль студентських наукових товариств в розвитку публічної історії в Україні – такими були основні змістові напрями дискурсу досвідчених вчених і молодих науковців, які висвітлювали тематичну проблематику секційного засідання. Частина виступів стосувалися особливостей, значення та місця окремих регіонів України в загальному тексті національної історії.

Актуальну і водночас оригінальну проблематику наукової дискусії обрали науковці, що працювали у п'ятій секції: їх зацікавила «Історія в медіа та масовій культурі». Актуальність тематичного змісту та конкретних дискусійних проблем сумніву не підлягала: «Використання інформаційних технологій впливу на масову свідомість у контексті російсько-української війни», «Публічна історія в сучасному медіа просторі: плюси та мінуси», «Публічна історія у віртуальному просторі України», «Вікіпедія» – ретранслятор публічної історії», «Зображення Голокосту у масовій культурі», «Історія в сучасних українських медіа», «Російські засоби масової інформації як інструмент політичної маніпуляції свідомістю суспільства», «Міфологізація російськими медіа історії України (2014–2022рр)» – названі та інші проблемні питання надавали гостроти науковому дискурсу.. Доповідачі висвітлювали боротьбу пам'ятей (комеморацію) в українському та російському кінематографі за тематикою Другої світової війни, проблему окупації країн різних регіонів планети в медіапросторі ворогуючих сторін, а також давали оцінку процесам медіалізації публічної історії та ролі засобів масової інформації у формуванні історичних знань. У цій секції прозвучала доповідь нашої краянки, студентки Кременецького медичного училища імені Арсена Річинського Софії Швалюк «Популяризація імені Арсена Річинського в публічному просторі».

Змістовно насиченою і тематично важливою була робота учасників шостої секції «Українська діаспора та збереження історичної пам'яті українців». Доповідачі підкреслили важливу роль Симона Петлюри як ідеолога діяльності української еміграції та значення життєтворчості митрополита Андрея Шептицького в духовному житті та соціально-економічному відродженні Східної Галичини як регіону України, а також визначальний внесок української діаспори в національно-державне відродження України, в збереження української національної ідентичності. Окремим рядком йшлося про допомогу української діаспори Українській державі з початку широкомасштабної агресії Російської Федерації. Здійснено аналіз діяльності інституцій української діаспори в різних країнах світу.

Увазі членів цієї секції була представлена доповідь студентки четвертого курсу спеціальності «Історія» Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка Юлії Садової «Тематика української державності 1917–1921 рр в історіографії української діаспори як чинник збереження національної ідентичності». Науковим керівником нашого юного науковця виступила доктор історичних наук, завідувачка кафедри історії та методики її навчання, професор Ірина Скакальська. В доповіді нашої студентки зазначається, що Українська революція, яка так успішно розпочалася, закінчилася трагічно для великої і волелюбної, державотворчої української нації, значна частина учасників якої опинилася за кордоном. Проте окремі з них залишили мемуари, історичні розвідки, що складають значний науковий інтерес. Авторка згадує історичні документи того часу: Універсали Центральної Ради, наукові дослідження тогочасних подій, зокрема праці Романа Бжеського, Ісидора Нагаєвського, Володимира Винниченка, публікації біографічного характеру. Дослідниця приходить до оптимістичного висновку: незважаючи на історичні труднощі, логічним наслідком державотворчих процесів стало утворення Української Народної Республіки, а в історичній перспективі – незалежної сучасної держави Україна.

ПРО ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ВИКЛАДАЧА

Ліна Ільчук, кандидат педагогічних наук

У рамках науково-педагогічного стажування «Традиційна освіта та технологічні виклики сучасності у процесі викладання педагогічних і психологічних дисциплін у країнах ЄС», яке дистанційно проводить Куявська вища школа (м.Влоцлавек, Польща), відбулася чергова онлайн-лекція від польських партнерів Центру українсько-європейського наукового співробітництва «Стратегії забезпечення стресостійкості та психологічного благополуччя успішних викладачів»..

На відкритті наукового заходу виступив доктор юридичних наук, професор, директор Центру українсько-європейського наукового співробітництва Михайло Віхляєв. Він привітав учасників науково-педагогічних стажувань та акцентував на значущості підтримки польськими колегами українських вчених у цей найскладніший час в історії незалежної України.

Лекторами на онлайн-зустрічі були mgr Joanna Skiba – експерт у галузі освіти та електронного навчання для дорослих (Республіка Польща); dr Marcin Miziołek – сертифікований коуч та наставник (Республіка Польща). Вони ознайомили всіх присутніх із надважливою наразі темою «Стратегії забезпечення стресостійкості та психологічного благополуччя успішних викладачів», бо здоров'я будь-якого педагога – вчителя чи викладача – є важливим складником, який забезпечує успішне здійснення ним педагогічної діяльності та сприяє самореалізації у професії.

Психічне, духовне та інші види здоров'я викладача безпосередньо впливають не лише на його внутрішній стан і професійний розвиток, а й на освіту вихованців, тому важливим є формування менталітету, здоров'я, здорового способу життя, а також розвиток інтелекту, фізична активність та інші складники психічного здоров'я, на яких зупинився dr Marcin Miziołek.

Спікерами також були детально розглянуті поняття емоційного інтелекту та організації ефективної аудиторної роботи. Лектори поділилися з учасниками заходу власним досвідом роботи з міжнародною аудиторією в аспекті стрес-менеджменту та формування самосвідомості в академічному середовищі.

Тема нинішньої лекції – надзвичайно актуальна в умовах військового стану в нашій країні. Лектори розповіли про особливості подолання стресу, синдром професійного вигорання викладача, дали поради, як із цим боротися, а також запропонували пройти тест на визначення типу особистості.

У стажуванні взяли участь і викладачі кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання, кандидати педагогічних наук Інна Ратинська, котра спрямувала свої наукові пошуки на «Організацію позааудиторної діяльності з виховання моральної відповідальності студентів», Лариса Соляр, предметом досліджень якої стали «Спеціальні методи організації навчальної діяльності у контексті етнокультурного виховання здобувачів-музикантів» та Ліна Ільчук, яка зосередила наукові зусилля на «Використанні педагогічних новацій на заняттях музичного мистецтва в умовах дистанційного навчання».

Статті доповідачів будуть опубліковані у Збірнику матеріалів науково-педагогічного стажування.

АКТУАЛЬНО І КРЕАТИВНО

Тетяна БАЛБУС, заслужений майстер народної творчості України

На початку червня в Офісі з розвитку підприємництва та експорту відбувся вебінар «Народні художні промисли та крафт в сучасному мистецтві та інтер'єрах в Україні, Європі, США», організований Радою з розвитку креативної економіки при Кабінеті Міністрів України, Офісом з розвитку підприємництва та експорту, за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України і Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України».

На мистецький форум були запрошені представники сектору народних художніх промислів та крафту, серед яких і творчий колектив кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка і Фахового коледжу КОГПА.

Під час заходу учасники дізналися про силу народних художніх промислів та крафту як інструменту культурної дипломатії України та світу; про приклади співпраці у мистецтві між майстрами НХП, крафтерів з дизайнерами в Україні, Європі, США, важливу роль майстрів у проєктах; про найкращі приклади вдалих колаборацій в інтер'єрах між майстрами НХП, крафтерів з дизайнерами в Україні, Європі, США та важливу роль майстрів у проєктах; про шлях бренду Yakusha Design на міжнародну арену, про перепони та перемоги; про переваги, які отримують майстер та дизайнер від співпраці.

Декілька слів про спікерів вебінару.

Анастасія Білецька - співвласниця та креативна директорка «Maïno Design Ukraine». Анастасія є журналісткою, членкинею експертної ради 2020-2021 рр. УКФ, лекторкою, кураторкою виставок українських предметних дизайнерів та дизайн брендів на Maison et Objets, Paris Design Week та Milan Design Week. Maino представляє найкращі українські бренди в Європі, які вражають прихильників дизайну. Вікторія Якуша - засновниця студії «Yakusha Design» - мультидисциплінарної студії живого дизайну та архітектури, що стартувала у 2006 році. Команда Yakusha Design створює сучасну українську архітектуру, інтер'єри, а заснована у 2014 році колекція меблів, світла та декору FAINA сьогодні є брендом світового рівня із власною галереєю українського дизайну в Антверпені.

ЗЦІЛЮЮЧА ГЛИНА

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

Сучасний світ, наповнений війнами, стресами, тривогами, змушує нас жити з шаленою швидкістю, коли не маєш змоги зупинитися й дослухатися до себе.

Однак за все в житті доводиться платити. Людська природа лишається незмінною протягом тисячоліть. І необхідність дати вихід почуттям часом стає просто нестримною.

Одним зі способів, що допомагає зближувати людей з їхніми почуттями, є глина – своєрідний місток між тим, що приховано в підсвідомості, і тим, що ми усвідомлюємо. Вона допомагає трансформувати почуття, дозволяє відпрацювати практично будь-яку проблему як у дорослих, так і в дітей.

Саме це спонукало майстра по роботі з глиною, викладача нашої академії Сергія Томашевського провести серію майстер-класів по виготовленню виробів з глини для дітей та їх батьків – кременчан та тимчасово переселених із зони воєнних дій: Києва, Запоріжжя, Гуляйполя тощо.

Приємно спостерігати, що дорослі працюють з не меншим задоволенням, ніж їхні діти, серед яких є і дошкільнята, і школярі, і навіть студенти.

Поки наші гості працюють, ми беремо коротеньке інтерв'ю у Сергія Томашевського.

– Які властивості глини є особливо цінними під час таких творчих занять?

– Глина є гнучкою, легко перетворюється, що дозволяє як створювати, так і руйнувати. Тому в цій своєрідній арт-терапії вона часто використовується не лише для осягнення власних незрозумілих чи неприємних відчуттів, але і для їх трансформації.

– А яка зцілююча роль цього матеріалу?

– Діти та їх батьки заглиблюються у процес виготовлення виробу -- і потрапляють у світ мистецтва: без вибухів, руїн, болю, страху та відчаю. На деякий час вони відчувають себе творцями чогось нового і цікавого. А це додає їм внутрішніх сил для виходу зі стану стресу, пошуку шляхів для повернення до мирного життя.

– Фізіологічниі плюси цих занять також можете назвати?

– Безперечно, вони дуже важливі. При роботі з глиною відбувається стимуляція ослаблених сенсорних функцій, розвиток рухових функцій. Учасник не обов'язково повинен використовувати глину в якості матеріалу для художньої творчості. Природні властивості глини, такі як пластичність, здатність зберігати форму, можливість змінювати консистенцію, дозволяють виробляти з неї найрізноманітніші операції, що доступні навіть для людей, що мають різні порушення здоров'я.

Крім цього, робота з глиною в арт-терапії забезпечує інтенсивний тактильний досвід. Беруть участь пальці, руки, роблячи різноманітні рухи - стиснення, розминання, стукіт, коткування, згладжування і т.ін

А як вливає глинотерапія на емоційний стан дітей?

– Ефект ковзання по глині дуже подобається клієнтам з порушеннями рухових функцій, він створює гарний настрій, викликає яскраві емоції, розвиває рухово-зорову координацію, крім того дає можливість вільно і легко рухатися.

– Ваші заняття з глиною стають регулярними, а це означає, що вони приносять задоволення і потребу продовження. Тобто глина стає воістину зцілюючою. Тому щиро бажаємо вам цікавих, творчих і вдячних учнів.

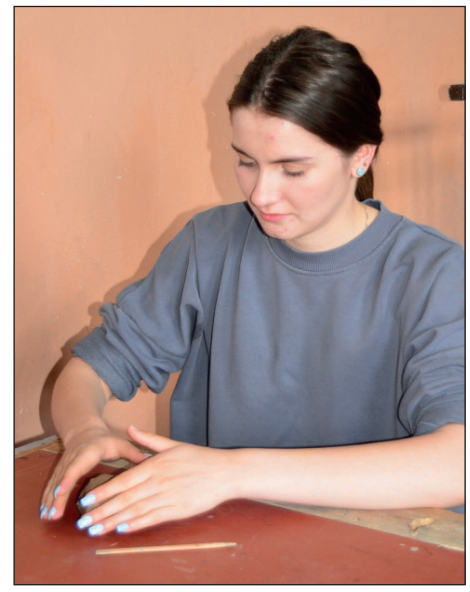

ГОЛОСИСТІ НАШІ, СОЛОВ'ЇНІ

Ольга ПУЦИК

Кожна позитивна інформація, що надходить у цей важкий для нас час, світлим промінцем зігріває душу і, здається, по краплинці розтоплює лід наших страхів, тривог і суцільних негативів.

Тому всі ми тепер по-особливому, глибше і сильніше радіємо кожному успіхові наших студентів. І дуже

приємно, що є причини для такої дорогої радості у моїх юних вихованців.

Так, фахове журі XXXVII Міжнародного багатожанрового двотурового дистанційного фестивалю-конкурсу мистецтв під назвою «Наша ненька Україна», що проходив у Центрі освітніх інновацій та творчості «Гармонія» (м.Київ), у номінації «Естрадний вокал» визнало лауреатами І Премії дует наших вокалісток у складі Світлани Марчук та Олександри Бондар із їх переможною піснею «Ми -- Україна» (слова і музика Брії Блесінг).

Лауреатом І Премії Міжнародного багатожанрового дистанційного фестивалю-конкурсу мистецтв «ЗІРКОВА ВЕСНА», що також проходив згодом у Центрі освітніх інновацій та творчості «Гармонія», у вокальній естрадній номінації став Ярослав Намчук із піснею «Серце козака» (автор тексту та музики Chychanovsky & Letay; оригінал слів Тараса Шевченка, уривок з поеми «Гайдамаки»).

Високі результати досягнуті нашими студентами завдяки плідним репетиціям і великій любові до рідної землі, тому гідно оцінені представниками журі міжнародних мистецьких конкурсів.

Так тримати! Нових творчих звершень та визнань! Надзвичайно вдячна та горда за своїх яскравих «зірочок».

Щиро вітаємо наших «зіркових соловейків»із перемогою!

Окремо хочу привітати Олександру Бондар з участю в унікальному відеопроєкті «Жива мапа України — всеукраїнський хор єднання», який нещодавно завершився.

Проєкт був покликаний не просто об'єднати в цей складний час громадян родом із усіх куточків Української держави, а вкотре підкреслити, що Україна — це не лише територія, обмежена кордоном. Україна — це люди, це мільйони талановитих, чуттєвих, працьовитих і щирих людей!

У межах проєкту спільним хором із майже тисячі людей, які розташовуються на мапі відповідно до їхнього місця народження, було виконано Державний Славень України М. Вербицького «Ще не вмерла України» в Інструментальному супроводі симфонічного оркестру, власноруч записаний полтавським мультиінструменталістомДмитром Голобородовим (Dyma Malz).

Нехай же частіше лунають голоси наших українських соловейків, долаючи нові вершини мистецького Олімпу, і наближають нашу перемогу!

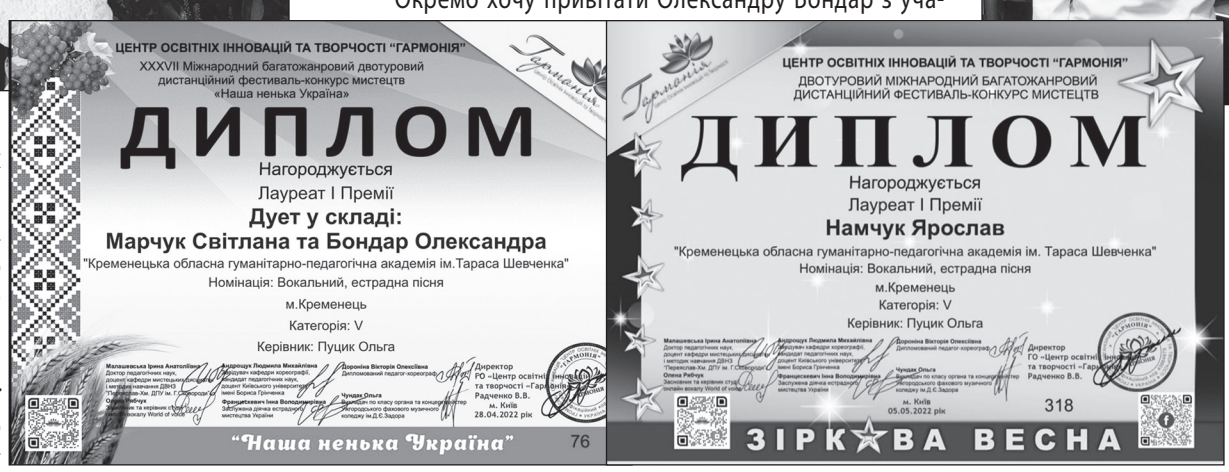

МИ ЦЕ ЗРОБИЛИ!

Вадим ЧАШКІН

Наймолодші члени Студентського історичного клубу «Х ЛЕГІОН» КОГПА ім. Тараса Шевченка давно чекали цієї події. І вона таки відбулась! Наприкінці навчального року група активних першокурсників-істориків-«легіонерів» самостійно підготувала і провела чергове онлайн-засідання Клубу, де торкнулися непростої, болючої і, на жаль, тепер особливо близької для українців теми «Геноцид кримськотатарського народу».

Засідання відкрилося однойменною презентацією, підготовленою Любов'ю Чепурко. Вона розповіла нам трішки детальніше про цю подію і висвітлила її в ілюстраціях.

Після цього юні історики приступили до блоку доповідей. Христина Чикун розкрила історію «Відродження державності кримських татар на початку ХХ століття. Номан Челебіджіхан». Софія Діхтярук розтривожила гостей нашого заходу доповіддю на тему «Депортація кримських татар – один зі злочинів радянського режиму», в якій розповіла про жахливі факти радянського терору та злочини щодо кримських татар.

У перерві між виступами присутні мали нагоду прослухали болючий і переможний трек «1944» у виконанні співачки Джамали, з яким вона представляла Україну, на Євробаченні–2016. Ця пісня стала невмовкаючим криком душі кримськотатарського народу.

Продовжила виступи Анастасія Поліщук, яка провела певні паралелі між тогочасними татарами і сучасними українцями у їх давній боротьбі проти спільного ворога. На жаль, історія має здатність повторюватися, і ми вкотре бачимо, як «русскій мір» залишає без домівок наших громадян і знову вчиняє жорстокі злочини.

Болючим акцентом завершив блок доповіей Вадим Чашкін, який прочитав вірш кримчанина Петра Руха «Крим був Едемом на землі», написаний у 2015 році.

Завершилося засідання «Х ЛЕГІОНУ» дискусійним кластером, де обговорювалися такі питання: Що ми знаємо про культуру та релігію кримських татар? Що стало офіційною причиною примусового вивезення кримських татар у 1944 р.? Які діяли обмеження щодо кримського народу в період СРСР? Як долати найбільш міфологізовані російською пропагандою теми з історії кримськотатарського народу? Які книги можна прочитати з історії кримських татар?

Було надзвичайно цікаво, адже у дискусії брали участь і викладачі, і студенти старших курсів. Особливо вразили цікаві і вагомі доповнення четвертокурсниці Ольги Ониськів, для якої ця тема виявилася близькою і проблеми – відомими: цей матеріал вона опрацювала у своїй курсовій роботі.

Ми старалися розкрити перед вами одну із чорних сторінок історії та невідомі, цікаві факти про цю жахливу та, на жаль, реальну подію, яка відбулась 18 травня 1944 року. І нам це вдалося!

Дякуємо організатору засідання Олександрові Морозу, присутнім і всім тим, хто доклав зусиль до проведення сьогоднішнього заходу. Це було круто! І це надихає на продовження зустрічей.

ДО ДНЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Назар БАГНЮК

У рамках відзначення заходів з нагоди Дня Конституції України у Кременецькому місцевому центрі з надання безоплатної вторинної правової допомоги було проведено круглий стіл на тему «Права людини під час воєнного стану».

Цільовою аудиторією заходу стали викладачі та студенти Кременецької ОГПА ім.Тараса Шевченка.

Зі вступним словом до учасників заходу звернулася директор згаданого Центру Валентина Вербицька.

Розмову продовжила завідувач кафедри історії та методики її навчання, доктор історичних наук, професор Ірина Скакальська з доповіддю «Конституційний процес у незалежній Україні». Продовжив виступи здобувач Дмитро Васильків із темою «До витоків американської та європейської конституцій».

Під час обговорення підіймалися питання правових основ незалежної держави, головні юридичні аспекти відносин між державою та суспільством, права та обов'язки громадян, зокрема під час воєнного стану.

Активною учасницею заходу виступила головний редактор місцевої газети «Діалог» Вікторія Іваницька..

НАВЧАННЯ ТРИВАЄ І ВЛІТКУ

Кременець... У кожної його стежинки є своя особлива пам'ять. І, можливо, у кожного незрозумілого повороту – своя історія. У мальовничому містечку народилися, навчалися, проживали чимало визначних особистостей. Місто було сильним економічним, духовним, а пізніше - науковим центром, за що і було названо «Волинськими Афінами».

Юні слухачі Кременецької філії Тернопільської Малої Академії стали учасниками пізнавальної мандрівки: завідувачка відділу фотозоології Кременецького ботанічного саду Ліана Онук ознайомила їх з колекцією регіонально рідкісних червонокнижних рослин на дослідній ділянці саду.

Провідний фахівець сектору еколого-освітньої роботи Ганна Павлюк запропонувала екскурсію експозиційною зоною Кременецького ботанічного саду.

Знайомство з історією неповторної архітектурної перлини міста -- Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка та її знаменитих освітніх попередників -- завершилося цікавою лекцією на тему: «Визначні постаті Кременеччини», яку разом з учителем історії Кременецького ліцею ім.Уласа Самчука Людмилою Семенюк провели випускники-історики академії: Назар Багнюк, крім цього, зацікавив гостей нашого ЗВО розповіддю «Стародруки Кременеччтни», а Юлія Кононьчук (нинішня працівниця Кременецько-Почаївського ДІАЗу) продовжила екскурсію «Архітектурними об'єктами Кременця».

На завершення заступник директора з науково-методичної роботи Ліцею провела юних дослідників «Стежками Уласа Самчука».

Сподіваємося, що здобуті знання допоможуть юним слухачам Кременецької філії ТМА у подальших наукових дослідженнях.

За інформацією Тернопільської Малої Академії

МИСТЕЦЬКИЙ ВОЯЖ «ПАЛІТРИ»

Валентина КАЩУК

У далекому 2003 році народження колективу до нього увійшли лише 5 кременецьких художниць: Тетяна Балбус (ініціатор і керівник гурту), Олександра Панфілова, Анна Мацега, Зоя Мацишина і Наталія Білецька (Якубчик). І першим знайомством кременчан із творчими роботами гурту стала виставка-презентація в грудні цього ж року, що проходила у Виставковій залі Кременецького краєзнавчого музею.

За майже 20-річний вік «Палітри» до її складу увійшли молоді талановиті художниці Іванна Погонець, Богдана Гуменюк, Надія Волощук, Людмила Вербило, Катерина Склярук, Світлана Ткачук, Наталія Волянюк, Марія Швед, Юлія Трачук, Олена Павлович, Оля Зозуля, Людмила Блищак. Деякі з них через певні життєві обставин вийшли зі складу гурту.

Щороку гурт демонструє свої нові творчі роботи в Кременецькому краєзнавчому музеї. Неодноразово мисткині представляли свою творчість у Тернополі, Збаражі, Вишнівці, Дубно, Бережанах, де відбувалися групові і персональні виставки. Художниці неодноразово брали участь у Міжнародних українсько-польських пленерах у межах истецьких заходів «Діалогу двох культур», присвячених Дням Юліуша Словацького; у фестивалях народного мистецтва «Карпатський вернісаж» (м.Івано-Франківськ); у Міжнародному фестивалі писанкарства «Етноеволюція» (с. Космач Івано-Франківської обл.); у виставці-конкурсі на здобуття обласної премії ім. Ярослави Музики (м.Тернопіль), в інших обласних, всеукраїнських і міжнародних мистецьких вернісажах.

Кожна художниця гурту «Палітра» має свій стиль у мистецтві, улюблені мотиви зображення, матеріали і техніки виконання.

Тетяна Балбус (керівник гурту) працює в галузі абстрактного і декоративного живопису, народного розпису, аплікації і колажу, ткацтва і писанкарства. Серед живописних матеріалів надає перевагу гуаші, хоча в пленерних роботах використовує акварель, акрил, олійні фарби. Любить створювати квіткові композиції з реальних мотивів, а також стилізовані зображення мотивів природи, людей, тварин, сюжетні картини на основі мотивів народного мистецтва. В аплікаціях і колажах відображає теми навколишнього життя в творчому опрацюванні. Своєрідне хобі художниці – створення декорованих виробів – пляшок, текстильних писанок, орнаментальних скриньок, тарелей, етноторбин тощо. В травні 2011 року Тетяна Балбус прийнята в члени Національної спілки народних майстрів України як майстер декоративного розпису. А в 2017 році їй присвоєно звання заслуженого майстра народної творчості України.

Олександра Панфілова надає перевагу олійному живопису різних жанрів (натюрморт, пейзаж, портрет, тематична картина), також виконує акварельні роботи та декоративні розписи на склі (стилізовані натюрморти, тематичні картини).

Іванна Погонець – чудовий майстер олійного живопису (натюрморт, пейзаж, портрет, тематична картина). Надаючи перевагу пейзажному жанру, вона надзвичайно тонко відчуває мотиви природи, досконало передає їх стан чи пору року. Колорит її картин ніжний, гармонійний, продуманий. Інколи художниця майстерно виконує роботи в техніках акварелі, гуаші, ткацтва.

Богдана Гуменюк – професійний майстер живопису різних жанрів, надає перевагу зображенню квітів і пейзажів. Працює вона в акварельній і олійній техніках живопису, іноді виконує пастельні роботи.

Катерина Склярук – надзвичайно обдарована художниця у різних галузях мистецтва. Вона на високому фаховому рівні виконує акварельний, гуашевий та олійний живопис, створює чудові творчі роботи в техніці графіки. Надає перевагу таким мотивам зображення: пейзаж, квіти, натюрморт, портрет, стилізовані образи людей і тварин.

Юлія Янчук – випускниця спеціальності «Образотворче мистецтво» КОГПІ ім. Тараса Шевченка, в даний час працює у приватній Майстерні чудес «Викрутаси» (м. Кременець), де навчає діток та виготовляє рукотворні сувеніри. Працює в галузі образотворчого мистецтва, виконуючи роботи в техніках графіки, розпису, витинанки.

Марія Швед – випускниця відділу образотворчого мистецтва КОГПІ ім. Тараса Шевченка. Творчо працює в техніках акварельного і олійного живопису різних жанрів, надає перевагу декоративному стилю, створюючи стилізовані зображення тварин, людей, квітів, природи. Останнім часом захопилася лялькарством, надає перевагу ляльці-мотанці.

Юлія Трачук – випускниця спеціальності «Образотворче мистецтво» КОГПІ ім. Тараса Шевченка, в даний час – керівник гуртків «Писанка» та «Сувенірні вироби» у Кременецькому Центрі дитячої творчості. Працює в різних жанрах і техніках образотворчого мистецтва. Особливу перевагу надає олійному живопису (портрет, натюрморт, пейзаж, тематична картина).

ІННОВАЦІЙНИЙ ОПТИМІЗМ ТРАДИЦІЙНОГО МИСТЕЦТВА

Олена ГАСЬКЕВИЧ

Сьогодні «паризька» зала музею Юліуша Словацького розквітла різнобарвною райдугою авторських принтів кременецької художниці, доцента кафедри мистецьких дисциплін та методики їх навчання КОГПА ім.Тараса Шевченка, заслуженого майстра народної творчості України Тетяни Балбус. У теплій дружній атмосфері відбувся вернісаж цієї надзвичайно креативної і плідної мисткині. На зустріч із роботами пані Тетяни прийшли її колеги-художники з академії та членкині очолюваного нею кременецького жіночого мистецького гурту «Палітра».

Із вітальним словом до гостей дійства звернулась директорка музею Тамара Сеніна і запросила мисткиню поділитися секретами втілення свого нового захоплення - проектування та перенесення на одяг авторських принтів. У змістовній, цікавій розмові мали можливість висловитися усі присутні. Як зауважив колега Тетяни Балбус по кафедрі та художньому ремеслу Дмитро Синенький, джерелом творчості пані Тетяни служать українські національні традиції, подані у сучасній інтерпретації із застосуванням нових матеріалів і технік. Виставка новаторська, унікальна у своєму задумі і реалізації, позитивна і життєстверджуюча. У час тяжких випробувань вона покликана вселяти оптимізм, позитив, надію. Віримо, що нація, яка дає світові таких митців, - непереможна! Медійну підтримку заходу здійснила 'Зоя Карп'юк. Виставка триватиме у музеї протягом двох тижнів, де її можуть оглянути всі бажаючі.

БАЛЬЗАМ ДЛЯ ЗРАНЕНИХ СЕРДЕЦЬ

Сергій КОЛІСЕЦЬКИЙ

Після жахливих потрясінь, що випали на долю наших співвітчизників, які відчули на собі безпосередні наслідки ворожого вторгнення російських агресорів, багатьом із них нелегко налаштуватися на розмірений ритм життя.

Мешканці Кременеччини досить активно відгукнулися на прохання прийняти у себе постраждалих громадян із регіонів, де точаться запеклі бої. Саме тому, крім елементарної матеріальної допомоги, наші кременчани намагаються хоч якось полегшити, розрядити душевний стан тимчасово переселених осіб і насамперед дітей. Для них організовуються творчі майстер-класи за вподобаннями, які маленькі гості залюбки відвідують разом зі своїми батьками.

Напередодні Великодня у залі Гуго Коллонтая Кременецької ОГПА ім. Тараса Шевченка відбувся концерт творчого колективу Тернопільської обласної філармонії «З Україною в серці». До програми концерту увійшли виступи вокального тріо «Солов'ї Галичини», які презентували твори Сезара Франка «Panis Angelicus», Галини Кудзін «Голгофа», Романа Купчинського «Зажурились галичанки», Миколи Сингаївського і Богдани Фільц «Любимо землю свою». Їх продовжили музичні вітання від Марії Лемішки – володарки Гран-прі Всеукраїнського конкурсу «Незабутня Квітка Цісик»: «Кленова балада» (слова і музика Анатолія Матвійчука) і «Черемшина» (слова Миколи Юрійчука, музика Василя Михайлюка, оранжування Мирослава Кріля). До них долучилися солісти філармонії Андрій Оленин (слова і музика Володимира Івасюка «Червона рута»; слова Дмитра Павличка, музика Олександра Білаша «Два кольори») та Вікторія Мищій («Рідна земля» Петра Маги і Руслани Квінти; «Музика рідного дому» Вадима Крищенка й Олександра Злотника; «Моя Україна» Юрія Рибчинського і Ніколо Петранича). На завершення концерту у виконанні всіх учасників прозвучала знаменита пісня Тараса Петриненка «Україно».

Висловлюємо щиру вдячність колективу обласної філармонії за благодійну акцію, яка хоч на деякий час допомогла нашим переселенцям і усім бажаючим відчути в душі благодатний вплив музики і щирого пісенного слова та наблизити таку вистраждану перемогу.

МИЛОСЕРДЯ ТАЛАНТУ І ДУШІ

Ніна БАГНЮК

Там, у гарячий точках війни, лунають вибухи, що руйнують будівлі та відбирають життя людей. А тут, де про ймовірні атаки повідомляє постійне виття сирен, далекі вибухи відбиваються у серцях небайдужих людей, які своїми вчинками намагаються внести свій посильний вклад у допомогу постраждалим від війни. До цього долучаються дорослі та діти, люди різних професій та спеціальностей.

Висловлюючи щирі співчуття колективу Бородянської дитячої школи мистецтв, дощенту зруйнованої ворожою ракетою, викладачі та студенти Рівненського фахового коледжу, а також його випускники відгукнулися добродійною мистецькою акцією: проводити концерти, а кошти від них передавати бородянським колегам для відбудови знищеної рашистськими окупантами школи.

Прибули юні музиканти-рівненчани і до Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка, де в залі Гуго Коллонтая виступили зі своєю музичною програмою, яку представили студенти-скрипалі під керівництвом свого наставника Лариси Єрусалимець. Старт виступам здійснила другокурсниця Анастасія Михалюк «Фантазією №1 для скрипки соло» Георга Фрідріха Телемана, «Тарантеллою» Анрі В'єтана та «Елегією» Мирослава Скорика.

Продовжила програму студентка четвертого курсу Олександра Бесараб, яка виконала «Партиту №3 для скрипки соло» Йоганна Себастьяна Баха, «Концерт для скрипки №3. Друга і третя частини» Каміля Сен-Санса та твір Генріха Венявського «Пісня без слів. Елегантне рондо» у знак глибокої вдячності польському народу за неоціненну підтримку та допомогу українцям у цей важкий воєнний час.

Акомпанувала юним скрипалям концертмейстер Марія Соколовська. У проміжках між виступами звучали патріотичні поезії українських авторів, які читала ведуча Оксана Закалюжна. Завершила програму концерту «Мелодія» Мирослава Скорика –духовний гімн українського народу у спільному виконанні Анастасії Михалюк, Олександри Бесараб і Марії Соколовської.

Зі словами вдячності за благодійну мистецьку акцію до музикантів звернувся перший заступник мера Кременця Микола Матвіюк. Викладач Фахового коледжу нашої академії Катерина Єрусалимець висловила прохання до всіх присутніх по можливості долучитися до збору коштів і музичних інструментів для Бородянської школи мистецтв.

Гості подякували за щирий і теплий прийом, а ще виразили велике бажання зустрітися наступного разу у вільній і мирній Україні. Таким чином мистецтво проявляє милосердя таланту, а милосердя стає мистецтвом душі. І все це наближає нас до такої бажаної перемоги.

МИ УКРАЇНЦІ. І МИ ЦИМ ПИШАЄМОСЬ!

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

Під такою назвою у залі Гуго Коллонтая Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка пройшов концерт для тимчасово переселених осіб Півдня та Сходу України, який наш мистецький колектив присвятив вільному й незламному духові українського народу. На жаль, так склалось в Україні, що ми повинні захищати єдність нашої держави, її територію і кордони, її незалежність. Кожен, хто живе в Україні, повинен пам'ятати, що він громадянин нашої держави, і має цим пишатись.

Виступи відкрив вокальний колектив викладачів і студентів академії з авторським твором Тараса Петриненка «Пісня про пісню», а перейняв пісенну естафету дует у складі Світлани Марчук і Олександри Бондар із композицією «Ми – Україна».

Козак у нашій культурі – звитяжний воїн, озброєний захисник Вітчизни, що боронить віру, гідність та звичаї всього нашого народу. Вони й нині захищають свій рідний край, як і багато століть тому. Тож піснею «Серце козака» на слова Тараса Шевченка продовжив програму соліст Ярослав Намчук.

Залишаючись вірними українській музичній класиці, Іван Петручик та Ілона Данилюк (концертмейстер Інна Чорноока) виконали дует Одарки і Карася з опери П. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм».

Подвиг українських юнаків під Крутами, що своєю кров'ю окропили святу землю в боротьбі за волю України, навічно залишиться в історії як символ національної честі. Світлій пам'яті своїх ровесників-героїв присвятила «Пісню пам'яті Героїв Крут» солістка Олександра Бондар.

Для кожного з нас найдорожча і найрідніша та земля, де ми народилися, де живуть наші батьки, рідні, де поховані наші предки. Це – наша рідна земля, наша Україна. Саме про це йдеться у творі «Ой не стелися, хрещатий барвінку» в обробці М. Лисенка, який виконав Іван Петручик у супроводі концертмейстера Інни Чорноокої.

Україна, калина, дівчина… Ці образи тісно переплітаються у культурі нашого народу. Вокальний ансамбль «Калина» під керівництвом Олени Новик яскраво підтвердив це твердження піснею «Чудова дівчина».

І дійсно, українські дівчата славляться у всьому світі вродою і чудовим голосом, яким можна донести до людей біль та переживання, радість і піднесення, а також розтопити сотні чоловічих сердець, як це робить Ілона Данилюк у пісенній замальовці А. Кос-Анатольського «Ой візьму відерце» (концертмейстер Інна Чорноока).

І знову – про славу та красу рідної землі та любов до неї не перестають повідати дует у складі Олександри Бондар і Олексія Боднара з піснею С. Вакарчука «Моє серце».

Наша Україна багата талановитими людьми, що своєю працею звеличують її. І привели їх до вершини слави наполеглива та важка праця. Інструментальний твір знаменитого Луїса Феррарі «Вальс Домино» виконав чудовий баяніст Павло Яловський.

У кожної людини є щось таке рідне, сокровенне, без чого вона навіть не може уявити свого життя. Рідний батьківський дім – єдине місце, де ми почуваємо себе затишно й привітно. І де б людина не жила, а зі своїм краєм вона з'єднана невидимою ниточкою, яка не відпускає від себе, живить душу рідним теплом і дає наснагу. Саме це щиро повідала у вокальній композиції «Додому» Світлана Марчук.

Зранене ворогом серце нашої Вітчизни продовжує озиватися глибоким болем у серцях його мешканців. Ілона Данилюк та Олексій Боднар підтримали наших гостей-киян відомою і для багатьох улюбленою піснею Платона Майбороди на слова Дмитра Луценка «Києве мій», вселяючи світлу віру у його процвітаюче майбутнє.

Герої не вмирають. Вони живуть у наших душах, торкаються струн наших сердець. Пам'ять про невинно убитих згуртовує нас, живих, дає нам силу та волю, мудрість і наснагу для зміцнення власної держави на власній землі. Наші солдати, якими сьогодні гордиться весь народ, ніколи не дозволять здійснитися ворожим планам. Бо в їхніх серцях горить вогонь любові до рідної землі і велика віра в перемогу. Як і в пісні у виконанні Дарії Сульжик під назвою «В нашому серці».

Війна увірвалася в наше життя хижим чорним птахом – і навіки залишила незагойні рани у згорьованих материнських серцях, про що співали Олександра Бондар та Олексій Боднар у композиції «Біля тополі» з репертуару гурту «Еней».

Проте, як би там не було, ми маємо вчитися і на болючих, і на світлих сторінках нашої історії, а головне – цінувати кожну мить свого життя, яка ніколи не повториться, що й намагалася донести до слухачів Олексій Боднар піснею Святослава Вакарчука «Мить». А Ярослав Намчук продовжив його думку пісенним твором «Най би весна», сповненим надії, мрій, віри у перемогу та мирне майбутнє.

Завершальним акордом програми стала пісня Володимира Бодейчука на слова Лариси Архипенко «Непереможна Україна», яку виконали всі учасники музичного заходу разом із ведучою Юлією Соляр.

Організаторами заходу виступила мистецька група у складі Інни Ратинської, Лариси Соляр, Ольги Пуцик та звукооператора Левка Харамбури, які разом із виконавцями залишили приємні та незабутні враження у серцях наших гостей.

ДОСЛІДЖЕННЯ З ІСТОРІОГРАФІЇ ВОЛИНІ

Галина СЕНЬКІВСЬКА, кандидат історичних наук

Львівське видавництво «Місіонер» опублікувало Збірник наукових праць «Волинь XX століття в українській і польській історіографії» за редакцією доктора історичних наук, професора Генріха

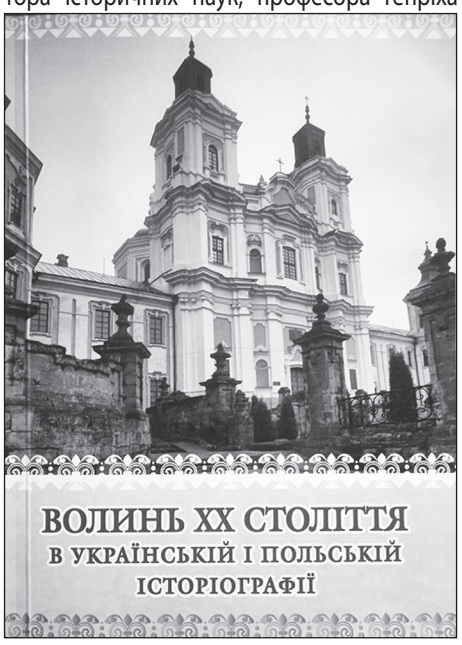

Стронського та за сприяння Фундації «Допомога полякам на Сході». У книзі подано статті українських і польських учених, в основному істориків, філософів, культурологів, які розкривають різні аспекти досліджень соціальних, економічних і політичних процесів на Волині упродовж XX століття. Значну частину змісту видання становлять матеріали, оприлюднені на Міжнародній науковій конференції «Волинь в українській, польській і світовій історіографії», що проходила у вересні 2018 року в Кременецькій гуманітарно-педагогічній академії імені Тараса Шевченка.

Автор вступного слова Збірника і його науковий редактор, професор Генріх Стронський зазначає, що Волинський регіон відігравав і відіграє важливу і навіть особливу роль в історичному поступі України. Одна з його історичних особливостей: упродовж багатьох століть змінювалися межі Волині та її державна приналежність. Волинь перебувала у складі Київської Русі, Галицько-Волинського князівства, Великого князівства Литовського, Речі Посполитої (Польщі), Російської імперії та СРСР. Географічна особливість: Волинь охоплює південні райони нинішніх Волинської та Рівненської, поденно-західні райони Житомирської, північно-західну смугу Хмельницької та північні райони Тернопільської і Львівської областей. За період XX століття Волинь стала частиною театру двох світових воєн, революційних потрясінь на початку і на завершенні його, наслідком чого стали кардинальні зміни у всіх сферах суспільного життя. Варто не забувати, що Волинь віддавна була багатонаціональною і поліетнічною, що впливало на формування міжнаціональних відносин, на її культурно-цивілізаційний та релігійно-конфесійний образ.

Розгортання історично-наукових досліджень, насамперед обумовлене політичною й адміністративною децентралізацією, утвердженням свободи наукової думки та розвитком інституціально-організаційних можливостей наукового пошуку, повною мірою стосується і Волині, до якої з кожним роком зростає увага та зусилля науковців – представників комплексу фундаментальних наук: гуманітарних, соціальних, природничих. Підтвердженням цього стало проведення низки тематичних науково-теоретичних і науково-практичних форумів, публікації документальних матеріалів, монографічних і дисертаційних досліджень, серії профільно-спрямованих наукових статей. Представлені у науковому збірнику матеріали надають змогу ознайомитися з найважливішими напрацюваннями українських і польських науковців-дослідників у царині волинезнавства, конкретизованого хронологічними рамками XX століття.

У Збірнику 17 авторів опублікували 16 наукових статей, де оприлюднені результати їх аналітичних досліджень за тематичним напрямком «Волинь XX століття в українській і польській історіографії». Серед авторів наукового видання – науковці Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, доктори історичних наук, професори Оксана Каліщук і Микола Кучерепа, доктор філософських наук, професор Юлія Ємельянова. Житомирський державний університет представляє доктор історичних наук, професор Ольга Білобровець; Рівненський державний гуманітарний університет – доктор історичних наук, професор Руслана Давидюк, кандидати історичних наук, доценти Степан Синяк і Володимир Старжець; Національний університет «Острозька академія» – доктор історичних наук, професор Володимир Трофимович і кандидат історичних наук, доцент Андрій Смирнов; Національну академію сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдочного – кандидат історичних наук, доцент Лілія Трофимович. Публікують свої дослідження представники інших наукових інституцій, зокрема кандидат історичних наук, науковець Рівненського обласного краєзнавчого музею Олександр Булига та доктор історичних наук, професор Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти Олександр Дем'янюк. Запропонували свої аналітичні роботи і науково-педагогічні працівники Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка: доктор історичних наук, професор Ірина Скакальська та кандидат історичних наук, доцент кафедри Галина Сеньківська. Польська історична наука представлена у Збірнику іменами доктора мистецтвознавства Малгожати Корпаля (Вища державна професійна школа у Нисі), доктора археології та музеєзнавства Анни Лебет¬–Мінаковської (Національний музей у Кракові) і доктора габілітованого історії архітектури Якуба Левіцкі (Університет кардинала Стефана Вишинського у Варшаві).

Окремі історіографічні дослідження стосуються міжвоєнного періоду української та польської історії. Своєрідною преамбулою до цієї тематики виступає стаття доктора історичних наук, професора Житомирського державного університету імені Івана Франка Ольги Білобровець «Польський суспільний простір на Волині в роки Першої світової війни». Науковець аналізує суспільно-політичне життя польського населення у близьких до фронту районах Волині, в підсумку наголошує, що воєнні дії, примусова евакуація населення, перехід території під владу різних країн зумовили скрутне матеріальне становище та важкий моральний стан місцевого населення. Особливо гостро стояла проблема біженців, яка стала об'єктом детального дослідження багатьох українських і польських учених. Зацікавленість дослідників викликала активність громад у створенні національних і військових структур, громадських організацій, розвитку національної освіти і культури. Авторка зазначає, що після російської лютневої революції 1917 року діяльність польських політичних партій і громадських організацій активізувалася і, більше того, не зважаючи на ідеологічні розбіжності, польська спільнота на Волині продемонструвала єдність у проведенні освітньої роботи, заснуванні початкових і середніх шкіл, збереженні національних культурних надбань. У статті підкреслюється, що представники польського суспільства були зацікавлені в успіху національно-державницьких зусиль українців на Правобережній Україні.

Особливий інтерес складає історіографічне дослідження «Волинська губернія в Українській революції: огляд історіографії доби Української Центральної Ради», яке запропонував доктор історичних наук, професор Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти Олександр Дем'янюк. Автор подає історіографічний аналіз публікацій вітчизняних і зарубіжних істориків щодо подій на Волині в період Української Центральної Ради та Української Народної Республіки. Автор використовує солідний масив архівних джерел, що зберігаються у відповідних архівах, а також звертається до фактографічного матеріалу збірників документів, які стосуються зазначеного періоду нашої історії. Не залишилася поза увагою і мемуарна література, насамперед опублікована в роки Незалежності України та в еміграції. Науковець наголошує, що аналіз значної кількості матеріалів і документів центральних і місцевих обласних архівів України сприяв уточненню оцінок окремих військово-політичних подій, які відбулися на території Волинської губернії у 1917–1918 роках. На основі власного аналітико-дослідницького досвіду вчений рекомендує враховувати партійно-ідеологічну заангажованість окремих досліджуваних матеріалів (особливо критичного переосмислення потребують збірники документів радянської доби).

Доктор історичних наук, професор Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Микола Кучерепа звертається до проблематики «Українська історіографія українсько-польських відносин на Волині у міжвоєнний період (1921–1939 рр.). Автор дослідження вважає, що дослідження історії українсько-польських відносин на Волині міжвоєнного періоду було і залишається помітним напрямом сучасної української історичної науки. Така проблематика перебуває в центрі активного наукового співробітництва між фахівцями України та Польщі. Це стало можливим завдяки тому, що, звільнившись від марксистської парадигми, яка домінувала в Україні протягом радянської доби, національна історична наука взяла на озброєння сучасні методи аналізу історичних процесів, а в науковій сфері стала можливою свобода історичної думки, почався якісно новий етап її розвитку, здійснився процес деідеологізації історичної науки, переосмислення минулого України й українського народу в контексті всесвітньої історії, сприйняття історії країни як невід'ємної частини історії європейської і світової спільноти. Особливий інтерес у цьому аспекті становлять українсько-польські відносини в міжвоєнні роки, бо тогочасні події певною мірою впливають на стан сучасних українсько-польських відносин. Українські історики прагнуть об'єктивно висвітлити цю проблему, відокремити правду від домислів, зробити належні висновки, щоб уникнути помилок минулого у нашому сьогоденні. Як наслідок, вивчення історії Волині сучасними українськими дослідниками носить системний характер: за останній період опубліковано значну кількість монографій, наукових статей, здійснено дисертаційні дослідження з даної проблематики, урізноманітнена тематика науково-аналітичних напрацювань. Наукові пошуки українських істориків спрямовані на аналіз відносин між органами влади і населенням Волині, державної національної політики, соціально-економічного, суспільно-політичного, громадського, національно-культурного та церковно-релігійного життя населення регіону у міжвоєнний період.

Тема «Українська і російська політична еміграція в Другій Речі Посполитій в сучасній історіографії» стала предметом аналітичного дослідження, здійсненого доктором історичних наук, професором Рівненського державного гуманітарного університету Русланою Давидюк. Насамперед авторка уточнює, що постреволюційна еміграція, що стала наслідком подій 1917–1921 років, охопила представників різних народів, які боролися проти більшовизму. Однак українська еміграція, хоч і мала територіальну спорідненість із російською, ставила зовсім інші завдання та мету: якщо росіяни боролися за відновлення власної імперії, то українці – за утвердження власної національної держави. В роботі акцентується на тому, що використання нових методологічних підходів і активізація фахових взаємин між науковцями різних країн забезпечують подолання догматичних стереотипів радянської історичної науки, сприяють переосмисленню сутності та значення еміграційних процесів, спричинених політичними обставинами. Така переоцінка суті та значення міжвоєнної політичної еміграції знайшла своє відображення і висвітлення в роботі та матеріалах міжнародних наукових конференцій, в монографіях і наукових статтях, в тематиці дисертаційних досліджень. Авторка стверджує, що історіографічний аналіз стану наукового розроблення означеної проблеми вказує на недостатність синтетичних досліджень з історії як української, так і російської політичної еміграції в Польщі.

Доцент Рівненського державного гуманітарного університету Степан Синяк вивчає проблему «Історіографія діяльності польських парамілітарних організацій на Волині в 1921–1939рр». Науковий інтерес тематики підтверджується тим фактом, що питання діяльності польських напіввійськових організацій на Волині у згаданий період не було предметом наших спеціальних історіографічних студій. Автор обґрунтовано поділяє процес вивчення проблеми діяльності польських парамілітарних організацій у міжвоєнне двадцятиліття на два етапи: 1919 – 1939 роки; з1945 р. – до наших днів. У статті наголошується: хоча у міжвоєнний період розпочався процес дослідження проблематики, проте більшість публікацій мали описово-інформативний характер, не давали критичного аналізу чи наукових оцінок процесів і явищ, а польська історіографія повоєнного періоду, перебуваючи під впливом марксистської методології, не могла всебічно та об'єктивно розглянути згаданий специфічний історичний феномен. Більше того, на даний час і в українській історіографії немає ґрунтовних досліджень щодо діяльності польських парамілітарних організацій на території Волинського воєводства у міжвоєнний період.

«Українська еліта Західної Волині в інтерпретації вітчизняних і зарубіжних дослідників» – таку тему історіографічного дослідження обрала доктор історичних наук, завідувачка кафедри історії та методики її навчання КОГПА ім.Тараса Шевченка, професор Ірина Скакальська. Авторка виходить із тези, що становлення та утвердження держави, самореалізація нації можливі лише тоді, коли такі процеси очолює справжня національна еліта. Для підтвердження своєї думки вона посилається на наукові напрацювання істориків, які розкривають діяльність української еліти Західної Волині у 1921–1939 рр. У статті визначено історіографічний комплекс з даної проблематики, до якого включені п'ять груп наукових досліджень: наукові роботи 1920–1930-х років; дослідження радянських науковців; роботи сучасних українських дослідників; наукові праці представників діаспори. Підкреслюється, що сучасна українська історіографія посідає особливе місце в дослідженнях національної еліти. Це обумовлене тим, що з часу постання України як суверенної держави розпочалося принципово нове, звільнене від стереотипів радянської доби вивчення власної історії. Українські дослідники аналізували різні чинники, що впливали на процес становлення національної еліти, характеризували професійні групи інтелігенції, вивчали діяльність окремих її представників. Наша авторка застерігає: хоча в наявній літературі знаходимо достатній фактологічний матеріал про події на Волині міжвоєнної доби, однак більшість публікацій потребують критичного підходу. При аналізі згаданих тематичних матеріалів виявлено відхід від об'єктивної оцінки об'єктів дослідження, спроби замінити брак джерельної бази суб'єктивним баченням процесів або свідченням учасників подій. В загальному, маємо достатньо вагомих досліджень, які складають основу історіографічного доробку істориків у вивченні діяльності української еліти Західної Волині міжвоєнного періоду XX ст.

ДОСЛІДЖЕННЯ З ІСТОРІОГРАФІЇ ВОЛИНІ

Вагомий за змістом і значний за обсягом масив аналітичного матеріалу представили польські науковці. Зокрема, доктор габілітований історії архітектури, професор Університету кардинала Стефана Вишинського у Варшаві Якуб Левіцкі презентує дослідження «Між Варшавою, Львовом і Любліном: архітектура Волині в період міжвоєнного двадцятиліття». Польський дослідник зазначає, що на початку XX століття Волинь була відсталим сільськогосподарським регіоном, модернізаційний розвиток якого розпочався у складі Другої Речі Посполитої у 1930-х роках. Проявом цього стали містобудування, будівництво доріг та електростанцій, систем водопостачання. Зокрема, містобудування вимагало застосування принципів і канонів урбаністичної архітектури, що забезпечували місцеві архітектори, котрі навчалися в політехнічних інститутах Варшави і Львова. За такими принципами та канонами і за архітектурними проектами місцевих фахівців будувалися адміністративні та інші офіційні споруди, школи, лікарні, житлові приміщення, церкви. Найважливішим досягненням того часу стало подолання економічного регресу та будівельного застою краю, що знайшло своє реальне підтвердження в архітектурній модернізації населених пунктів Волинського регіону.

Згадана тематика продовжується в роботі доктора мистецтвознавства, ад'юнкта Вищої державної професійної школи у Нисі Малгожати Корпаля «Реставрація пам'яток на Волині в період міжвоєнного двадцятиліття». В роботі особливий акцент зроблено на презентації консерваційних робіт у краї, зокрема на консервації видатних пам'яток місцевої архітектури, також на збереженні рухомих пам'яток – творів образотворчого мистецтва. Важливо, що охорона пам'яток Волині була зорієнтована на збереження та збагачення сучасної культної спадщини. Серед архітектурних об'єктів – палаци, міські стіни та ворота, католицькі та православні храми. В минулому історичні будівлі часто зазнавали різноманітних реконструкцій та перебудови для невластивого їм використання. Тож було важливо відновити їх первісний стан. Паралельно з реставрацією пам'яток здійснювалося їх дослідження. Важливим досягненням у справі охорони пам'яток архітектури стала не тільки їх реконструкція, а й значне поліпшення їх технічних характеристик. Проведені в міжвоєнний період консерваційні роботи дозволили поліпшити стан збереження місцевих пам'яток Волині в другій половині XX століття.

Тему «Юдаїка з Волині у зібраннях Національного музею у Кракові» пропонує доктор археології та музеєзнавства, науковий працівник, науковий працівник Національного музею у Кракові (Музей князів Чарторийських) Анна Лебет-Мінаковська. Дослідниця стверджує, що євреї поселяються на Волині з XV століття і їх чисельність неухильно зростає настільки, що в деяких громадах вони складають понад 80% мешканців. Сьогодні на цих територіях збереглися лише муровані синагоги та кладовища, причому функції приміщень синагог змінювалися, але багато їх атрибутики зберігається в колекції Національного музею в Кракові. Цим сучасні покоління завдячують міжвоєнному Міністерству релігійних конфесій та народної освіти Польщі, яке виділило грант на її закупівлю, та посередництву єврейського торговця старовиною Шимона Рабіновича, які спільними зусиллями зберегли надбання юдаїки з Волині для нинішніх шанувальників національного мистецтва різних народів.

Кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та методики її навчання нашої академії Галина Сеньківська висвітлює питання «Українська історіографія про збереження історичної пам'яті Волинського регіону». Дослідниця наголошує, що упродовж століть історична Волинь була об'єктом політичних змагань держав, розташованих біля її прикордоння. Локально-історичні дослідження дають змогу через призму процесів в окремому регіоні, в даному випадку на території Волині, охарактеризувати явища, характерні для України в цілому. Історичні пам'ятки регіону виступають частиною національної історико-культурної спадщини. Збереження духовних і матеріальних культурних цінностей, залучення молоді до вивчення історичної минувшини, її пропаганди та популяризації виступають об'єктивною соціальною потребою. Окрім цього, наявність збережених історичних першоджерел та оригіналів дозволяють створити джерельну базу для наукових досліджень, використати їх з освітньою, навчально-виховною та пізнавальною метою, а також для організації культурно-краєзнавчого руху на місцях.

Про «Історіографію Волині як джерело формування історичної пам'яті українського і польського народів» повідомляє доктор філософських наук, професор Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Юлія Ємельянова. Авторка висловлює думку, що партикулярні регіональні студії стають дедалі важливішими: вони виступають вагомим чинником у процесі прогнозування політичних, соціально-економічних та інших соціальних рухів у країнах Європи. Волинь у цьому тренді стає предметом особливої уваги сучасних дослідників. Безсумнівно, що піднесення цінності регіональних культур і локальних практик є відповіддю на зміни у свідомості та житті європейської спільноти з другої половини XX століття. З Волинню, як одним із регіонів Європи, пов'язують свою історію такі чисельні європейські етнічні спільноти, як українці та поляки. Ці народи мають свій історичний зв'язок із Великою Волинню, що обіймає значний за розмірами історико-географічний регіон на північному заході України, південному заході Білорусі та сході Польщі. Сучасні його межі включають Берестейську (Білорусь), Волинську, Житомирську, Львівську, Рівненську, Тернопільську, Хмельницьку (Україна) області та Люблінське і Підляське воєводства (Польща). Дослідниця приходить до цікавого висновку: якщо уявити історико-культурну спадщину Волині як культурний текст, що створив кілька культурних реальностей (українську, польську, єврейську, караїмську, вірменську), то видається перспективним зосередитися на інтеграційному потенціалі Волині з можливостями збагачувати спільний культурний простір із різних пошукових джерел. У такому контексті збереження історичної пам'яті та культурної специфіки кожного народу стає запорукою його збереження як суб'єкта сучасного європейського соціального процесу.

Тандем науковців у складі доктора історичних наук, професора Національного університету «Острозька академія» Володимира Трофимовича і кандидата історичних наук, доцента Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного Лілії Трофимович висвітлюють процес «Подолання асиметрії і браку знань про Волинську трагедію 1943 р. – ключовий момент в українсько-польському примиренні». Своє дослідження автори розпочинають із тези, згідно з якою найбільш драматичним періодом стосунків українського і польського народів виступає перша половина минулого століття. Тоді «яблуком розбрату» стали одні і ті ж терени: Східна Галичина, Волинь і Підляшшя. За період, що минув після 1991 року, українська і польська сторони так і не розробили концепції примирення навколо драматичних сторін спільного минулого, хоча державні та громадські діячі виступали зі спільними заявами в руслі класичної формули «Вибачаємо і просимо вибачення». Саме така універсальна формула має посісти провідне місце у виваженому та рівноправному діалозі двох сторін, спрямованому на подолання кризових явищ у минулому українсько-польських відносин, що принципово і фундаментально необхідне для побудови спільного дому Нової Європи.

Волинські події 1943–1944 років належать до тих сюжетів історичного минулого, які викликають гострі дискусії серед фахівців і пересічних громадян. Про це у статті «Сучасний дискурс Волинської трагедії у російській науковій літературі та публіцистиці» стверджує доктор історичних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки Оксана Каліщук. Наша дослідниця переконливо доводить, що такі дискусії стали елементом гібридної війни, яку веде Росія не лише проти України, а й проти всієї Європи. Серед російських істориків поширене негативне ставлення до діяльності ОУН і УПА та до українсько-польських взаємин того часу: їх публікації переповнені ідеологічними штампами та стереотипами негативного спрямування в оцінці української минувшини. Характеризуючи сучасний російський науковий і публіцистичний дискурс з даної проблеми, авторка звертає увагу на заборону поширення на території Російської Федерації друкованих видань, які хоча б дотично стосувалися теми волинських подій 1943–1944 рр. Тому, аналізуючи російську наукову літературу і публіцистику, слід пам'ятати, що в РФ тема Другої світової війни перебуває під контролем держави – і це обмежує повноцінний розвиток наукових студій.

В поле зору потрапили та предметом наукового аналізу стали і питання релігійно-церковного тематичного спрямування. Зокрема, доцент Національного університету «Острозька академія» Андрій Смирнов звертається до теми «Православна церква на Волині в роки Другої світової війни: проблеми сучасної української історіографії». Він наголошує, що в сучасній національній парадигмі історіографії історії Церкви простежується вплив постмарксистських методологічних схем і стереотипів, що вимагає відмови від трактування минулого як лише лінійно-поступального процесу, зречення псевдонаукової конфесійної чи національно-політичної апологетики, руйнування інтелектуальної стіни між «світськими» і «церковними» істориками та спрямовує на налагодження співпраці між ними. Аналіз праць сучасних істориків свідчить про наявність значного інтересу українських дослідників до проблем державно-церковних відносин, біографістики, юрисдикційно-канонічних трансформацій, діяльності духовенства, становища православних вірян на Волині, – і все це закономірно сприяє розширенню та поглибленню всебічного наукового пошуку в такому безсумнівно важливому тематичному напрямку.

Релігійний аспект історіографічної проблематики акцентується в дослідженні науковця Рівненського державного краєзнавчого музею Олександра Булиги «Трансформації національно-конфесійної орієнтації Почаївського монастиря (кінець XVI–перша чверть XX ст.): історіографічний огляд». На думку автора, представники Православної церкви доклали значних зусиль для висвітлення окремих сторінок минулого Почаївської обителі, але цілеспрямовано не аналізували проблеми, пов'язані з питаннями національно-конфесійного спрямування монастиря, в основному розглядали їх лише в контексті монастирської історії. Більшість дослідників посередництвом власних напрацювань висвітлювали національно-конфесійний поступ обителі у контексті змін, що відбувалися у монастирському просторі та на територіях, що підлягали його впливу. Різноманітні питання життя Почаївського монастиря, його місце в історії привертали і привертають увагу вчених різних країн, які аналізують розвиток обителі не тільки як релігійного центру, а й видавничого, освітнього осередку й архітектурної пам'ятки.

Дуже важливо, що на сучасному етапі свого розвитку вітчизняна історична наука має змогу досліджувати раніше заборонені сторінки економічного, політичного та соціально-культурного життя українського народу. Науковці отримали доступ до раніше засекречених документів та свободу в застосуванні новітніх методик і наукових підходів в аналізі історичних процесів, у використанні праць зарубіжних вчених. Конкретним прикладом цього виступає дослідження кандидата історичних наук, науковця Рівненського державного гуманітарного університету Володимира Старжеця «Молодіжні націоналістичні організації на Волині в 1944–1953 рр у радянській та зарубіжній історіографії». Історіографію діяльності підпільних молодіжних організацій на Волині автор систематизує в три класичні групи: радянську, вітчизняну та зарубіжну. Першу групу складають праці представників радянської історичної школи, для яких характерною ознакою виступає яскраво виражена антинаціоналістична позиція авторів, за якою діяльність ОУН та УПА подавали як витвір іноземних держав, а представників українського підпілля класифікували як «зрадників і бандитів». Такі «дослідження» мали вигляд пропагандистських видань, були ідеологізованими та упередженими за своєю змістовою спрямованістю. Друга група – роботи українських істориків з 90-х років XX століття, які спрямувалися на критичний аналіз процесів повоєнної радянізації, насамперед запровадження радянської ідеологічної та освітньої систем на західноукраїнських землях. Історики отримали широкий доступ до серйозної джерельної бази, в тому числі щодо діяльності молоді як соціальної категорії. Однак залишається малодослідженою боротьба радянських і повстанських структур за молодіжний освітній простір на західноукраїнських землях, а також питання молодіжного опору радянській репресивній системі. Третя група досліджень – праці зарубіжних історіографів, що представлені в основному роботами російських авторів. У загальному підсумку, відчувається дефіцит наукових досліджень, в яких би на широкій джерельній базі була висвітлена участь молоді в різних формах спротиву радянському режимові.

ВІТАЄМО!

Атестаційна колегія МОН України присвоїла вчене звання доцента групі науково-педагогічних працівників нашого навчального закладу:

Кратко Ользі Вікторівні
доцента кафедри біології, екології та методик їх навчання

Фіголь Наталії Анатоліївні
доцента кафедри педагогіки та психології

Швець Оксані Вікторівні
доцента кафедри теорії і методики дошкільної початкової освіти

ПРО РЕТРОСПЕКТИВУ ТА ІННОВАТИКУ В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Олена ТРИГУБА. голова Ради молодих науковців академії

Видавничим центром Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова опубліковано електронний Збірник матеріалів наукового онлайн-семінару «Освітні системи: ретроспектива, інноватика (до 100-річчя Всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Рідна школа»). Редагувала видіння доктор педагогічних наук, професор Наталія Дем'яненко. До Збірника увійшли тези доповідей учених, науково-педагогічних працівників, молодих науковців з актуальних проблем входження України до європейського освітнього простору. Трансформації освітньо-наукового простору вищої школи у викликах сьогодення, концептуалізація ідеї педагогічної україністики, історія педагогіки як методологія сучасного педагогічного знання, традиції і перспективи освітніх систем середньої і вищої школи, дидактичні методики в історичному й сучасному реформаційному контекстах, інноватизація освітніх ретротехнологій та новації сучасного освітнього простору, персоніфікований досвід в українських і світових освітніх практиках – це далеко не повний спектр проблем і питань, до висвітлення та розв'язання яких звертаються автори наукового збірника. Видання рекомендується для фахівців-освітян, науковців, дослідників психолого-педагогічних і управлінських проблем розвитку вищої освіти в Україні та у міжнародному освітньо-науковому просторі. В загальному, 39 науковців із вищих закладів освіти України опублікували результати 36 тематичних досліджень.

Історичний аспект проблематики

Насамперед частина авторів Збірника звертаються до історичного аспекту заявленої проблематики. Дискурс такої тематики розпочинається науковим дослідженням завідувачки кафедри педагогіки НПУ імені М.П.Драгоманова, професора Наталії Дем'яненко «Історія педагогіки як методологія сучасного педагогічного знання». Досвідчений науковець стверджує, що сьогодення гостро потребує такого осмислення історичних подій і фактів, яке створювало б науково об'єктивне уявлення про минуле, сприяло б глибокому проникненню в нього, проясняючи нинішні складні й суперечливі соціально-педагогічні процеси. Історія педагогіки через проблемні дослідження може вмотивувати вагомі аргументи на користь посилення суспільної уваги до сфери освіти. Трактуючи історію педагогіки в широкому культурно-освітньому плані як фактор, без якого неможливе продуктивне вирішення сучасних проблем розвитку освіти і педагогічної науки, фахівець підтримує актуалізацію співвідношення «традиція – інноватика», єдності неперервності й дискретності історико-педагогічного процесу.

Тему «Персоналії в розвитку педагогіки вищої школи» розробляє доцент НПУ імені М.П.Дагоманова Ірина Кравченко, яка вважає, що українськими вченими була доведена необхідність виникнення нової наукової галузі – педагогіки вищої школи, обгрунтовано її об'єкт, предмет, структуру, визначено особливості освітнього процесу у вищій школі, специфічні принципи, методи, форми навчання, зміст педагогічної освіти, досліджено процеси адаптації першокурсників до умов навчання у ЗВО та професійної адаптації молодого викладача. Науковцями зроблено досить кропітку роботу щодо вивчення, узагальнення та теоретичного обґрунтування передового педагогічного досвіду з організації освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Доцент Світлана Кушнірук розробляє складну історико-педагогічну проблему «Лексико-семантичний алгоритм моделювання опису змін у формуванні поняттєво-термінологічної системи вітчизняної теорії виховання (IX–XXI ст.). Науковець вважає, що на розвиток вітчизняної поняттєво-термінологічної системи впливають світові соціокультурні та геополітичні процеси (глобалізація, інтеграція, інформатизація), які зумовлюють освітні реформи та інновації (зміна структури освіти, адаптація передових зарубіжних освітніх технологій, форм і методів навчання) та стають одним із визначальних чинників оновлення не лише термінології теорії виховання, а й педагогічної науки взагалі. Розроблений автором алгоритм опису змін у формуванні поняттєво-термінологічної системи вітчизняної теорії та практики виховання в IX–XXI ст. дозволяє глибоко та всебічно дослідити категорійно-понятєвий апарат в означений період.

«Тенденції розвитку неформальної освіти дорослих на початку XXI століття» – предмет дослідження доцента НПУ імені М.П.Драгоманова Вікторії Смікал, яка стверджує, що реалізація можливостей неформальної та інформальної освіти дорослих вимагає нової стратегії освіти, заснованої на її ефективності та зумовленої високим ступенем мотивації дорослого, цілеспрямованістю, свідомістю навчальної діяльності дорослого, що базується здебільшого на самостійному навчанні, цілями навчання, гнучкістю, яка необхідна для задоволення різноманітних індивідуальних потреб дорослих через використання аудіо- і відеозасобів, друкованої продукції як варіативних форм зв'язку з учнями; відносно невисокою платою за навчання, гнучкою системою фінансування неформальної освіти. Узагальнення викладених вище тенденцій дало можливість зробити висновок, що освіта дорослих докорінно змінює підходи до проектування змісту й організації навчання та розвитку особистості, переорієнтовуючи її на забезпечення організаційного супроводу самостійної освітньої діяльності дорослої людини, що реалізується за розробленою нею індивідуальною освітньою траєкторією.

Професор кафедри педагогіки НПУ імені М.П.Драгоманова Іван Шкурко здійснює «Ретроспективний аналіз окремих фрагментів листа В.О.Сухомлинського до М.С.Хрущова (кінець 50-их – початок 60-их років XX ст.)».Звертаючись до змісту листа В.О.Сухомлинського, науковець зазначає, що видатний український педагог концентрує увагу М.С.Хрущова переважно на магістральних проблемах середньої загальноосвітньої і вищої школи. При цьому, В.О.Сухомлинський принципово і багаторазово не погоджувався з ідеями і твердженнями М.С.Хрущова, які він виклав у доповідній записці в Президію ЦК правлячої у той момент партії. Педагог-класик вступає в дискусію з М.С.Хрущовим з приводу пропозицій останнього щодо заборони видавати золоті і срібні медалі кращим випускникам середніх шкіл. Як досвідчений практик і аналітик, В.О.Сухомлинський категорично виступає проти створення спеціальних шкіл для обдарованих дітей, не погоджується з думкою партійного лідера в тому, що відсів учнів із 7-го класу – це вина школи, критикує Хрущова за те, що він не звернув уваги на проблеми, пов'язані з перевантаженням учнів.

Загально-методичні питання

Приваблюють авторів і загальні теоретико-методологічні проблеми що виходять на взаємозв'язок і взаємообумовленість традиційного й інноваційного у педагогічній теорії та практиці. Так, член-кореспондент НАПН України, професор Алла Бойко презентує проблематику «Концептуалізація педагогічної україністики». Відомий вчений-педагог наголошує, що визначні особистості українського народу, традиції і втілені в них ремесла, звичаї, ритуали, свята, обряди, ідеали народу тощо мають у своїй основі «людські святині». Вони об'єднують сьогодення, минуле і майбутнє, утверджують у душах молоді віковічні заповіді старшого покоління, інтегрують певну спільність людей у високорозвинену сучасну націю, а вже потім – у цивілізоване загальнолюдське співтовариство. Лише через систему традицій кожен із народів увійде до планетарного уселюдського об'єднання, відтворить себе, свою духовну культуру, свій характер і психологію в своїх дітях (В.Вернадський). Отже, у процесі виховання молоді на національно-культурних традиціях акцент робимо на співвідношенні національного і загальнолюдського, обґрунтовуємо цей принцип як методологічний в реалізації ідеї педагогічної україністики.

Наша магістрантка Ірина Борак звертається «До проблеми інноватизації освітніх ретротехнологій та новацій сучасного освітнього простору». Авторка дослідження виходить із думки, що ми живемо у час кардинальних політичних, соціальних та економічних змін, технологічної революції і нових викликів сучасного суспільства, прискорення темпів оновлення професійних знань, а стрімкий розвиток ІТ-галузі, робототехніки, нанотехнологій виявляє потребу в досвідчених фахівцях, зростання цінності людського капіталу, збільшення ролі інклюзивної освіти.

«Професійно-педагогічна підготовка студентів у процесі вивчення педагогічної творчості та майстерності» – тема наукового дослідження Анатолія Булди, професора НПУ імені М.П.Драгоманова. Науковець вважає, що професійна підготовка студентів педагогічних університетів здійснюється в контексті формування основ педагогічної творчості та майстерності, яка логічно вписана в загальнопедагогічну роботу. Цей процес має свої проблеми та труднощі. Розв'язання і вирішення цих проблем пов'язано з удосконаленням мотиваційної складової навчальної діяльності студентів, її орієнтації не тільки на засвоєння основних знань, а й на опанування наукою викладання.

Тандем здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти у складі Софії Кожен і Мілани Шульги виясняє основні принципи і значення «Педагогіки партнерства у вищій школі». Вони наголошують, що основні ідеї педагогіки партнерства полягають в наступному: вилучення всіх засобів примусу; мотивування для досягнення спільної мети під час вирішення складного завдання; ідея опори, що передбачає надання допомоги для кращого розуміння інформації; вільний виклад теми, завдання; ідея інтелектуального поля, яка полягає у створенні загальних життєвих цінностей та цілей у класі для розвитку творчих здібностей. Отже, у сучасній освіті педагогіка партнерства декларує демократичний спосіб співпраці педагога і вихованця, рівність у праві на повагу, довіру, приязне ставлення і взаємну вимогливість.

«Особливості формування професійних компетентностей викладача закладу вищої освіти» визначає доцент НПУ імені М.П.Драгоманова Олександра Питлюк-Смеречинська. Вона здійснила аналіз сутності, складових та способів формування професійних компетентностей викладачів закладів вищої освіти і на цій основі зробила висновок про те, що вони базуються на сукупності діяльнісно-рольових, суб'єктних та особистісних характеристиках. Стверджується, що нормативна модель фахової та післядипломної підготовки викладачів повинна передбачати не лише вдосконалення методичних умінь, а й особистісний розвиток педагога- професіонала.

Конкретні методичні питання

Посилену увагу авторів електронного Збірника привернули конкретні методичні питання ретроспективи та інноватики освітніх систем. Зокрема, доцент Олександра Войналович характеризує «Історичний матеріал як засіб формування пізнавального інтересу учнів до вивчення математики», де приходить до висновку, що побудова освітнього процесу з урахуванням принципу історизму допомагає вирішити проблему активізації діяльності учнів на уроці. Одночасно можна стверджувати, що зацікавленість дітей навчальним матеріалом активізує і дисциплінує їх, а збагачення уроку історичними фактами сприяє формуванню стійкого пізнавального інтересу.

Студентка бакалаврату Едіта Говоруха оприлюднила наукову розвідку «Творче музикування з дітьми: європейський досвід в Україні». Вона наголошує: «Головним різновидом елементарного музикування є імпровізація і творча гра у музику в найрізноманітніших формах, що поєднують музику, мовлення та рух. Коли діти імпровізують, вони посилюють свій внутрішній слух, вчаться чути себе, простір та інших людей. Творчість є метою і шляхом виховання людини. Творчі здібності дітей розвиваються за допомогою музикування на елементарних музичних інструментах, легких в користуванні, з відмінною якістю звуку та простотою відтворення».

«Особливості застосування ІКТ при підготовці майбутніх учителів біології та основ здоров'я» характеризує науковець нашої академії Антоніна Гура. Вона вважає, що особливості застосування ІКТ при підготовці майбутніх учителів біології та основ здоров'я полягають у тому, що треба поєднувати традиційні освітні методи з сучасними ІКТ, щоб навчання стало мобільним, диференційованим, індивідуалізованим і змістовно цікавим. Використання в освіті ІКТ дає можливість підвищити інтерес до навчального матеріалу завдяки інтерактивному контенту, формувати професійні компетенції, урізноманітнювати освітній процес роботою з ІКТ, підвищувати мотивацію до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у подальшій педагогічній діяльності.

Студентка бакалаврату НПУ імені М.П.Драгоманова Катерина Дерда досліджує проблему «Казкотерапія в роботі інвент-педагога як засіб формування особистості дитини» і наголошує, що казка допомагає розширити пізнання і кругозір дитини, розвиває її пізнавальні та розумові здібності. За допомогою казкотерапії відбувається реалізація основного завдання івент-освіти – надати дитині можливість самовираження, яке є невід'ємною складовою формування гармонійного розвитку особистості.

Продовжується тематика інвент-педагогіки у статті доцента Ірини Дубровіної «Підготовка майбутнього інвент-педагога до організації самостійної роботи», в якій автор аргументовано демонструє, що самостійна робота є засобом реалізації обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми «Педагогіка дозвілля», маючи індивідуально-особистісний характер, впливає на формування педагогічного досвіду фахівців івент-освіти.

Аспірантка нашої академії Тетяна Мозгова характеризує складний процес «Інтеграції дітей з особливими потребами в колектив здорових однолітків в ігровій діяльності» і приходить до висновку, що інтеграційна робота із соціалізації дітей з особливим потребами у колективі здорових однолітків має двосторонній характер. Зокрема, необхідно дітей підготувати до того, що у них у групі буде інша дитина, і навчити правильно її сприймати та діяти з нею. Ігрова діяльність слугує ефективним механізмом формування спільної взаємодії дітей між собою, розвиває здатність емоційної лабільності та вербальної комунікації, допомагає краще сприймати особливості іншого та вибудовувати продуктивний алгоритм соціальної активності.

Тему «Формування екологічної грамотності учнів на уроках біології» висвітлює майбутній вчитель біології, студентка бакалаврату нашої академії Аліна Прядун. Юна дослідниця виходить з того, що формування екологічної грамотності відбувається під час різних етапів навчання в основній школі, де на кожному з них можна поставити певні цілі та завдання. На уроці біології вчитель націлює учнів на те, що вони є частиною природи, і водночас звертає увагу на те, що потрібно бережливо відноситися до навколишнього середовища.

ПРО РЕТРОСПЕКТИВУ ТА ІННОВАТИКУ В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Наш молодий науковець, аспірантка Оксана Солтис вивчає «Професійну готовність майбутніх вихователів до використання фізкультурно-оздоровчих технологій з дітьми передшкільного віку» і підкреслює, що сучасні тенденції реформування дошкільної галузі зорієнтовують на професійний розвиток майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти до використання фізкультурно-оздоровчих технологій для правильного фізичного розвитку дитячого організму, формування здоров'язберігаючої компетентності та розуміння необхідності збереження та турботи про здоров'я упродовж життя.

Теорія і практика дозвілля

Специфічне теоретичне і практичне навантаження носять наукові розвідки щодо формування системи і організації цілеспрямованого та ефективного дозвілля учнівської молоді.

Юні аналітики, студенти бакалаврату НПУ імені М.П.Драгоманова Юлія Берегова і Катерина Скомська аргументують «Переваги ігрового дозвілля» як ефективної форми навчально-виховної роботи з учнями загальноосвітньої школи. Вони демонструють, що дитяча гра виконує низку продуктивних функцій: завдяки грі учасник може знайти собі нових друзів; гра розвиває розум, уяву дитини; гра має виховні можливості та розвивальний потенціал; гра навчає та формує особистість; у грі учасники пізнають та вивчають навколишній світ.

Їх колега Ангеліна Вареник розробляє питання особливої актуальності – «Організяція учнівського дозвілля в умовах пандемії». Авторка виходить з того, що дозвіллєві практики є найкращим засобом для формування в учнів правильного світосприймання і світовідчуття, засвоєння моральних і духовних цінностей, тому під час пандемії, коли діти не в змозі відвідувати гуртки, спортивні секції, зустрічатися з друзями, важливо цікаво й змістовно організувати їхнє дозвілля.

«Психологічний супровід професійного становлення педагога» вивчає доцент Наталія Висідалко, яка приходить до висновку, що реалізація технологій психологічного супроводу педагогів на різних етапах професійного становлення фахівця підвищить якість навчально-професійної та педагогічної діяльності, сприятиме розвитку особистісних та професійних якостей педагога, досягненню ним вершин професійної діяльності та збереженню професійного здоров'я та довголіття.

Студентку бакалаврату Анастасію Єгорову зацікавила тема «Ігрові форми роботи в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку». Юний науковець приходить до висновку, що гра як провідний вид діяльності в закладі оздоровлення та відпочинку є певним чином соціалізацією, у процесі якої відбувається формування життєвої позиції. Для кожної дитини ігрова діяльність як основний і найбільш доступний вид діяльності та як важливий засіб духовного та фізичного виховання завжди займала і займає значне місце в процесі організації відпочинку дітей в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Аспірантка нашої академії Анастасія Жданкіна зосередилася на вивченні «Проблеми відбору методів і технологій патріотичного виховання засобами кобзарства у закладах загальної середньої освіти». Молода дослідниця вважає, що слід надавати перевагу сучасним технологіям, які поруч з традиційними дозволяють посилити наглядовий аспект. Також пропонується впровадити технологію колективного творчого виховання, ігрові технології, технології критичного мислення, проектну технологію (наприклад, для закріплення результатів). Такий комплексний підхід у використанні кобзарства забезпечить високу якість виховної роботи з учнівською молоддю в закладах загальної середньої освіти.

Її колега Олександр Зіза характеризує «Специфіку формування художньо-естетичної компетентності у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва» і зазначає, що художньо-естетична компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва – це сформована система знань, умінь і практичного досвіду у відтворенні та наслідуванні прекрасного, а також розвинутих загальних і музичних здібностей, спрямованих на реалізацію музично-педагогічної діяльності з одночасною здатністю до самореалізації і постійного самовдосконалення.

Тематику «Дозвілля старших підлітків як педагогічна проблема» розробляє студент бакалаврату Дмитро Кривда. Дозвіллєві заходи охоплюють різні напрями роботи з підлітками й молоддю: культурно-дозвіллєвий, рекреаційний, соціально-профілактичний, профорієнтаційний, спортивно-оздоровчий. Перевагу у такій дозвіллєвій роботі надають програмам, орієнтованим на організацію змістовного дозвілля, розвиток творчості й духовності особистості для її становлення та самореалізації, попередження правопорушень, асоціальних явищ у підлітковому й молодіжному середовищі, популяризацію спорту і здорового способу життя, підтримування талантів, сприяння у професійній орієнтації та працевлаштуванні.

Здобувач бакалаврського рівня вищої освіти Юлія Петровська висвітлює процес «Планування дозвіллєвої роботи з сім'ями у центрах дозвілля». Головним елементом у сімейному дозвіллі має бути спільна участь батьків і дітей. Тому центри дозвілля, плануючи дозвіллєві заходи для сімей, повинні враховувати наступне: спільні заходи для дітей та батьків; заходи для дорослих; заходи для дітей. Зазначається, що планування сімейного дозвілля залежить від структури сім'ї, і наголошується, що дозвілля, яке планується дорослими разом з дітьми, сприяє збагаченню духовного світу, виховує естетичні почуття, стимулює розвиток здібностей, інтелекту, активізує пізнавальну і трудову діяльність дитини.

«Досвід культурно-дозвіллєвої практики в малих містах (на прикладі м.Жашкова Черкаської області)» вивчає здобувачка бакалаврського рівня вищої освіти Яна Сівченко. Юна авторка дослідження вважає, що організація дозвілля дорослих в малих містах дозволяє залучити людину до вибору різних форм і видів, поєднати різну за видами діяльність: творчу й виробничу, фізичну й інтелектуальну тощо. Провідним засобом формування культури дозвілля дорослого населення виступають культурно-дозвіллєві технології, що реалізуються у таких формах організації дозвілля, як: тренінги, майстер-класи, арттехнології, ділові ігри, театралізовані та спортивні свята, тематичні проєкти. При цьому зазначаться, що дозвіллєва діяльність є одним із продуктивних способів формування особистості.

Доцент НПУ імені М.П.Драгоманова Оксана Тепла аналізує «Вплив дозвіллєвих програм на формування лідерських якостей підлітків». Вона приходить до висновку: визначальним періодом для формування лідерських якостей є підлітковий вік. Бо дітям цього віку притаманне певне відмежування від батьків, розширення кола спілкування, самостійність. У підліткових колективах з'являються свої лідери, які впливають на однолітків. Підлітки починають конкурувати між собою, часто через нерозвинені соціальні навички і нерозуміння того, які риси лідера є визначальними, ця конкуренція може перерости у насильницьку боротьбу, а інколи навіть у булінг. Саме через це для підлітків важливо організувати змістовне і цікаве дозвілля.

Інноваційні підходи

Закономірно, що особливий фаховий інтерес викликають публікації, що стосуються реалізації інноваційних підходів до вирішення теоретичних і методологічних питань педагогічної освіти. Голова Вченої ради нашої академії, професор Валентина Бенера у статті «Самостійна робота як засіб реалізації інноваційних процесів в особистісно-професійному розвитку майбутніх педагогів» стверджує, що в умовах підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору особливого значення набувають можливості гнучкої реалізації національного досвіду організації самостійної роботи майбутніх педагогів через успішне застосування інноваційних технологій, що відповідає сучасним тенденціям розвитку європейської парадигми освіти, а тому сприятиме підвищенню ефективності вищої педагогічної освіти в Україні.

«Індивідуальний світній простір як складова інноваційних трансформацій в сучасній освіті» характеризує науковець НПУ імені М.П.Драгоманова, доцент Ванда Вишківська, яка вважає, що індивідуальний освітній простір можна розглядати як сферу функціонування та розвитку компетентнісно орієнтованого освітнього процесу, де діє особлива філософія створення індивідуальної освітньої траєкторії з урахуванням умов зовнішнього середовища, потреб особистості, вимог соціальних замовників, та реалізується комплекс освітніх послуг як закладами освіти, так і іншими установами, організаціями, ресурсами, які володіють освітньо-розвивальним потенціалом.

Доцент Любов Іванова пропонує дослідження «Гейміфікація як інноваційний інструмент підвищення ефективності навчання студентів». Науковець називає основні позитиви застосування методу гейміфікації (ігрових практик) в навчальному процесі у студентів: розвиває креативність, творчий підхід до організації івентів; активізує комунікаційні якості та навички до командної роботи; посилює самодисципліну та самоорганізацію; сприяє розвитку навичок пошуку та опрацювання інформації; підвищує рівень мотивації до вивчення теорії завдяки наявності відчуття зацікавленості та ігрового азарту, розуміння доцільності використовувати отримані знання на практиці. Це дає змогу зробити висновок: метод гейміфікації є актуальним інноваційним інструментом підвищення ефективності навчання, мотивації та самореалізації.

«Адаптивні технології навчання в контексті сучасних освітніх інновацій» характеризує київський науковець Наталія Лещенко. Адаптивне навчання автор трактує як одну із форм персоналізованого здобуття знань, умінь та навичок із провідною роллю адаптивних технологій. Науковець визначає адаптивне навчання у якості освітньої моделі, що враховує індивідуальні риси дітей, а орієнтуючись на розумові можливості учнів, проектує їх подальший розвиток. Основними перевагами впровадження адаптивних платформ побудови освітнього процесу виступає економія часу, навчання у зручному темпі, зростання показників успішності, зменшення кількості невстигаючих учнів, підвищений рівень зацікавленості та задоволення від процесу учіння. Водночас суттєвим недоліком вважається відсутність особистісної взаємодії, безпосереднього спілкування, наявність гаджетів у якості засобів навчання із доступом до мережі «Інтернет», безпека персональних даних.

Науковець кафедри педагогіки НПУ імені М.П.Драгоманова Анжеліка Ремньова висвітлює «Особливості реалізації педагогіки партнерства в умовах дистанційного навчання». Автор враховує, що в умовах модернізації української освіти важливого значення набуває впровадження педагогіки партнерства, яка є одним з дев'яти ключових компонентів, зазначених у концепції Нової Української Школи. Цей процес передбачає побудову якісно нового рівня стосунків між учнями, вчителями, батьками та громадськими організаціями. В першу чергу це стосується розподілу завдань, ролей, функцій, обов'язків між усіма учасниками освітнього процесу, які впроваджуються на засадах добровільності, рівноправності та відповідальності.

«Парадигма «перевернутого навчання» як можливість практичної реалізації віртуальних і фізичних освітніх ресурсів» – таку складну, актуальну й унікальну тему запропонувала магістр педагогічних наук НПУ імені М.П.Драгоманова Юлія Силенко. Авторка наголошує, що реалізація та забезпечення ефективності впровадження моделі «перевернутий клас» залежить від спеціальної підготовки викладача, зокрема його здатності спланувати робочу програму для студентів, пристосувати й адаптувати необхідну інформацію під індивідуальні можливості студентів, здійснювати самоконтроль, контроль та корекцію навчального матеріалу. До переваг запровадження моделі «перевернутий клас» варто віднести ефективність застосування індивідуалізації змісту освітнього матеріалу, опрацювання відеоконтенту у вільному та зручному темпі для студента та доступність контенту для всіх студентів за запитом. У підсумку, модель «перевернутий клас» може стати можливістю практичної реалізації віртуальних та фізичних освітніх ресурсів у закладах вищої освіти України. Методику «перевернутого навчання» застосовують в українській освітній системі, однак через відсутність чіткого бачення технології в освітньому вимірі, визначеної та детально описаної концепції викладачі здебільшого інтуїтивно підходять до впровадження моделі у власну творчу педагогічну діяльність.

Науковець НУ «Львівська політехніка» Жанна Шевченко пропонує дослідження «Інноваційні технології у практичній підготовці соціальних працівників: польський досвід». На думку автора. європейський вимір організації практичної підготовки соціального працівника у вищій школі Республіки Польща базується на провідних наукових підходах, що полягають у спрямуванні темпу руху практичної роботи студента до професії; саморозумінні майбутнім соціальним працівником фахових досягнень й необхідності подальшого кар'єрного зростання як спробу реалізувати свої прагнення й усвідомити своє призначення. У теорії і практиці польських вишів простежено застосування комплексу інноваційних технологій навчання соціальної роботи майбутніх працівників соціальної сфери у суб'єкт-суб'єктній взаємодії з викладачем закладу вищої освіти як засобу соціальної підтримки.

«Тьюторський супровід розвитку навичок 4К: креативність, критичне мисленя, комунікація та командна праця» – таку модерну тематику розробляє заступник директора школи «Афіни» (м. Київ) Тетяна Швець. Її розуміння проблематики полягає в наступному: для того, щоб реалізувати сучасні вимоги до підготовки фахівців, потрібно не лише дати необхідні знання, а й забезпечити розвиток здібностей до самостійного навчання, до праці в команді та інноваційності, сформувати потребу та вміння висловлювати власну думку, що вимагає нових форм організації навчального процесу. Наголошується, що однією з дієвих педагогічних технологій розвитку креативності, критичного мислення, комунікативних та кооперативних навичок є тьюторинг, діяльність якого здійснюється на основі принципу індивідуалізації, що вимагає створення реальних можливостей для учня самому бути ініціатором навчальної активності, стати творцем власного індивідуального освітнього шляху, який він вибудовує всередині широкої освітньої реальності.

ТРІАДА ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

З нагоди Дня науки в Україні та згідно з Положенням про конкурс наукової діяльності «Науковець року» в Кременецькій гуманітарно-педагогічній академії імені Тараса Шевченка підведені підсумки науково-дослідницької та науково-творчої діяльності професорсько-викладацького складу навчального закладу за 2021 рік. У номінації «Автор року» відзначені кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри мистецьких дисциплін і методик їх навчання Світлана Гуральна за навчальні посібники «Сучасна українська музика» і «Виховання духовності та культури дітей дошкільного і молодшого шкільного віку» (їх огляд здійснено в газеті «Замок», №№ 1–18 за 2021 рік) і головний редактор газети «Замок» Анатолій Багнюк за монографію «Концепція людини: український менталітет і національний антропоцентризм», спогади-роздуми «Провина, або І чорна солома горить» та збірку афоризмів «Аферизми». Огляд авторської тріади головного редактора часопису нашої Академії пропонуємо вашій увазі..

Наша ментальність – антропоцентрична

Кожен із нас, хто одним із найефективніших інструментів сприйняття світу та визначення цілей, завдань, форм і напрямків власної життєдіяльності вважає книгу, за її допомогою визначився із найпривабливішою для нього сферою життєбуття, найважливішим сектором власного світогляду і самосвідомості та найцікавішою тематикою на інформаційно-літературному небосхилі. Особливим чином це стосується людей інтелектуальної праці, фахівців зі значним стажем роботи в духовному секторі соціального простору, насамперед у просторі науково-освітньому.

До таких фахівців, без всяких умовностей, належить нинішній головний редактор газети «Замок» Анатолій Багнюк – філософ за фахом, який рівно півстоліття – із 1972 року – викладав філософські дисципліни у нашій Альма-матер на всіх етапах її еволюції: в педагогічному училищі, педагогічному коледжі, гуманітарно-педагогічному інституті та гуманітарно-педагогічній академії. За цей час ним опубліковано 25 книг різних жанрів і змістової спрямованості – художніх, публіцистичних. навчально-методичних, науково-популярних і науково-аналітичних. До цього доробку необхідно додати більше сотні наукових публікацій у фахових і тематичних освітянських виданнях, у збірниках матеріалів всеукраїнських і міжнародних науково-теоретичних і науково-практичних конференцій, науково-методичних семінарів. Всі опубліковані праці об'єднує центральна ідея: національна концепція людини будується на конструкті українського національного менталітету, основою якого виступає національний антропоцентризм. Так з'являється світоглядно-концептуальна тріада: «національна концепція людини – український національний менталітет – національний антропоцентризм» – і вона трансформується в назву монографії, в якій структурно об'єднані основні матеріали, що були опубліковані автором за даним тематичним напрямом упродовж останніх чверть століття.

Монографію «Концепція людини: український менталітет і національний антропоцентризм» опублікував Видавничий центр нашої академії. Книгу рецензували доктори філософських наук, професори Марія Дмитренко (Черкаський університет банківської справи) та Микола Стадник (Академія керівних кадрів при Президентові України), доктор історичних наук, професор Павло Коріненко (Тернопільський НПУ імені Миколи Гнатюка) і кандидат філософських наук, доцент Володимир Стародубець (Житомирський ДПУ імені Івана Франка).

Монографічне дослідження відкривається розділом «Людина як соціальний капітал і духовна цінність», де розкривається сутність соціального капіталу у контексті квантифікації суспільних процесів; в наступному – йдеться про підходи і тлумачення концепції людини з виходом на світоглядно-філософський смисл українського національного менталітету. Тут же розкривається філософсько-ментальний зміст державних символів України. Важливо, що приділена увага сучасним концептам інформаційної реальності та інформаційного простору, які мають полікультурний характер і в межах яких функціонує кожна національна спільнота. Основний постулат розділу: формування соціального капіталу та квантифікація суспільних процесів здійснюються через взаємодію правової держави і громадянського суспільства. Причому громадянське суспільство виступає як сфера самовиявлення і реалізації потреб та інтересів вільних індивідів через систему міжіндивідних відносин. І саме в цій сфері, подібно до того, як результатом виробничих стосунків стає виробничий капітал (матеріальні цінності як елемент товарно-економічного обміну і споживання), продуктом міжіндивідних відносин стає соціальний капітал (духовні цінності як елемент культурно-духовного обміну та спілкування). І точно так, як мірою ефективності матеріального виробництва стає норма прибутку, нормою ефективності соціального спілкування стає квант особистісного обміну. Соціальний капітал – це і громадянська культура довіри до людей та інституцій, суспільна єдність на основі загальновизнаних норм і цінностей, а також бажання та здатність людей співпрацювати заради спільних інтересів. Тут виникає потреба цивілізованого обміну квантами-порціями енергії міжособистісних стосунків у системах демократичного соціуму. Регулятором соціального енергетичного обміну виступає світогляд: він спрямовує квантифікацію на забезпечення еквівалентності обміну соціальною енергією між суб'єктами відносин.

Актуальність проблеми соціального капіталу обумовлюється тим фактом, що його формування та використання пов'язані з розвитком як соціального індивіда, так і соціальних спільнот. Отож, носієм соціального капіталу і суб'єктом суспільної квантифікації виступає людина з її трискладовою основою: природною, в котрій вона виявляє себе істотою, здатною до споживання та розмноження і є не більше ніж споживачем; соціальною, в чому вона піднімається на рівень індивіда, здатного до продукування життєвих благ і до осмисленого спілкування, в якому вона є не простим споживачем, а виробником; духовною, в якій індивід піднімається до рівня особи, наділеної здатністю пізнавати і творити, тобто досягає статусу творця.

Соціальний капітал і квантифікація суспільних процесів – поняття взаємопов'язані: володіючи природним капіталом, людина як жива істота здійснює обмін квантами біоенергії; володіючи виробничим капіталом, людина як соціальний індивід здійснює обмін квантами економічного потенціалу; людина як одухотворена особа, що володіє соціальним капіталом (комунікативними і творчими ресурсами), здійснює обмін квантами духовних ресурсів. Якщо, квантифікуючи природний капітал, тобто здійснюючи обмін у природній сфері, людина-істота екологічних проблем не створює, а квантифікуючи виробничий капітал, загострює екологічну ситуацію до стану кризи і навіть катастрофи, але докладає певних зусиль до мінімізації їх згубних наслідків, то у квантифікації соціального капіталу, незважаючи на глибину наявної проблеми, питання про соціально-духовну екологію ще навіть не поставлене. Але стукає в академічні двері…

Таким чином, згідно з національною гуманістичною концепцією, сутність людини – в єдності природного, соціального і духовного начал, завдяки чому вона охоплює і пронизує своєю творчою діяльністю всі сфери буття – і така «всепроникність» перетворює людину в могутню глобальну силу. Людина, як і її Творець – Бог, – триєдина, тобто володіє триєдиною біосоціодуховною сутністю: у своїй природній основі є істотою, наділеною сукупністю біологічних ознак, – і в цьому полягає її істотність; у своїй соціальній формі виступає індивідом, наділеним формальними ознаками, – і в цьому її індивідуальність; у своєму духовному змісті людина стає особою з притаманними їй змістовими ознаками – і в цьому вона виявляє себе як особистість.

Синергія трьох сутнісних (біосоціодуховних) начал людини формує її незмінну духовну матрицю – національний менталітет. Все, чим володіє людина, – від дарованої Богом Матінки-Землі: і хліб щоденний як матеріальні блага, і хліб насущний як духовне багатство, і характер кожного із нас – формуються тільки нею, тільки на її основі, тільки завдяки їй. Тож першою рисою українського національного менталітету виступає антеїзм – шанобливе ставлення до землі, до природи, поклоніння їм як основі людського життя, джерелу нашого існування. Повага і поклоніння землі вимагає поваги і поклоніння Небу і Сонцю, через які Вищі Сили наділяють Землю життєдайною енергією. Таку рису українства називають теїзмом і вказує вона на глибоку релігійність нашої людності. «Бог і Україна!» – головне політичне гасло всіх поколінь українців. Як із українського антеїзму народжується український теїзм, так само з останнього проростає наш національний індивідуалізм як повага до кожної окремої людини, визнання значимості кожної особистості, бо вона – «образ і подоба Божа» і творець матеріальних і духовних благ у цьому світі. Індивідуалізм людини-творця вимагає належного ступеня свободи життєдіяльності, умов для вільної і творчої праці. Так з'являється наша наступна ментальна риса – демократизм, який існує тільки без відриву від гуманізму. Демократизм передбачає і в свою чергу вимагає терпимості у сприйнятті світу в його різноманітності, а це вказує на плюралізм і толерантність ментального характеру українців. Розмаїте сприйняття світу, терпиме ставлення до іншого способу мислення та дій ведуть до необхідності не тільки розумового, а й сердечно-душевного підходу до сприйняття явищ і процесів дійсності (навіть із пріоритетом «серця над головою»!). Завдяки цьому розум стає сердечним, а серце – розумним – і світ сприймається не із сухою академічною байдужістю, а через Істину, що пройшла через призму Добра і Краси. Ще одна, можна сказати, «найдраматичніша» ментальна риса українського характеру – екзистенційність як постійне «існування на межі»: у вимірах буттєвих – на межі Буття і Небуття, Добра і Зла, Віри і Безбожності; у вимірах життєвих – на пограниччі Заходу і Сходу, Демократизму і Деспотизму, Гуманізму і Варварства. Саме через свою екзистенційність – глибоке філософське сприйняття свого буття у цьому світі – українська спільнота більше духовна, ніж господарсько-територіальна. Екзистенційність українського характеру підкреслює, що національний менталітет нашого народу найголовнішою своєю ознакою має пріоритет душевного над тілесним, духовного над матеріальним. Тому в кожного українця сприйняття Істини, Краси, Добра, Віри глибше і болючіше, ніж стурбованість щодо економічних або політичних проблем.

Національний менталітет визначає характер і формує напрямки функціонування всіх секторів життя національної спільноти. Він впливає на світоглядно-ментальний зміст державних символів національної держави, які, крім усього, виступають стимулом до патріотичного єднання всіх політичних і громадських національних сил, всіх громадян у зміцненні держави та забезпеченні її суверенітету. Українська думка у контексті формування, застосування і тлумачення національної символіки спільно з думкою європейською та світовою пройшла складний еволюційний шлях (в царині духовної герменевтики): від міфологічної алегорези через художній образ до наукової метафори. Міфологічна алегореза виражала абстрактне поняття через конкретний об'єкт: синьо-жовтий колір пов'язувався з голубим небом і стиглим хлібним полем, а тризубець символізував зручне знаряддя праці та полювання. Художній образ виражає абстрактне поняття через типовий об'єкт: мужність – через образ козака, талант – через образ бандуриста, мудрість – через образ поміркованого державця. Художній образ через близьку до нього художню метафору сприяв формуванню наукової метафори, яка виражає абстрактне поняття через абстрагований об'єкт. У цьому контексті бачимо таку герменевтику: Герб Тризуб символізує трисутність Буття як єдність простору, часу та руху, а синьо-жовтий Прапор – двосутність Життя як синергетичну взаємодію протилежних начал, що є джерелом життєіснування.

Кожна національна спільнота, що сповідує власну концепцію людини і наділена своєрідним національним менталітетом, належить до сучасної цивілізації, важливим конструктивним елементом якої виступає інформаційний простір з його реальним змістовим наповненням. Над інформаційним простором постійно висить загроза домінування негативної інформації над позитивною, конструктивної – над деструктивною, до чого додається руйнівний вплив віртуальної реальності на інформаційні потоки, загострення інформаційного протиборства – і цілі людина стає жертвою ризиків інформаційної екології як наслідку інформаційного забруднення соціокультурної сфери, що негативно впливає на національну духовну ауру, на чистоту та цілісність національного менталітету.

Сучасний світ формує особливі умови і створює особливі ризики у сферах функціонування національних спільнот. Ці ризики несе і загострює утвердження нанотехнологічного способу життя, що вимагає узгодження характеру розвитку і форм застосування новітніх технологій із особливостями національного соціокультурного простору з метою захисту національної самоідентичності, духовної культури та державницької незалежності (при збереженні належності до світової цивілізаційної спільноти). Різноманітний культурний простір формується в різнорідному і водночас єдиному світі: діє класична формула «єдність у різноманітті, а різноманіття – в єдності». Смисловою віссю такої формули залишається бінарний концепт «концепція людини–національний менталітет», що означає: нація може зберегти себе в сучасному нанотехнологічному світі лише через збереження згаданої концептуальної осі.

Український національний менталітет і його антропоцентричність чітко проглядаються у життєтворчості персоналій української національної культури. Один із них – волинянин Лаврентій Древинський – мислитель, політик, меценат, український шляхтич XVII століття, представник тогочасної національної еліти. З часом ядром і ведучою силою національної еліти стане козацька старшина, але на той час така провідна роль належала українській шляхті, найбільш потужною частиною якої виступала шляхта волинська. Якщо українська козаччина – плоть від плоті українського православного люду, то козацька старшина – плоть від плоті української православної шляхти – і вони стали тією реальною силою, що вберегла українство, нашу духовну культуру і нашу ментальність. Лаврентій Древинський, як посол Волині до польського сейму, обстоював інтереси українського православного народу і вважав, що всі внутрішні проблеми треба вирішувати лише власними силами – українських козацтва, шляхти і духовенства. Одним із виявів турботи української еліти про національні інтереси взагалі та про національну культуру зокрема стало меценатство.

Ще один волинянин – Василь Загоровський – український меценат XVI століття. За заповітом, всі свої збереження передав на доброчинні справи: будівництво церков, лікарень, утримання цвинтарів, видання книг, а також на пожертви рідним, близьким і вбогим людям. Його заповіт – своєрідна енциклопедія українського ментального доброчинства, в основі якого лежить теза: за життя треба дбати про те, щоб залишити після себе добрий слід на цій землі. Важливо зауважити: якщо меценатство Лаврентія Древинського синтезувало соціально-культурні інтереси української спільноти з інтересами соціально-політичними, то меценатство Василя Загоровського поєднувало традиційні сімейні інтереси із загальними інтересами рідного народу – два типи меценатства, спрямованого на національне благо, на зміцнення життєвих позицій представників різних соціальних верств українського населення.

ТРІАДА ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Українське меценатство – категорія історична: воно характерне для всіх етапів нашого цивілізаційного поступу, виступає важливим фактором стимулювання розвитку національної духовної культури, вирішення актуальних проблем культурно-духовного та соціально-економічного характеру. Так було в далекому і недалекому минулому, і це характерне для сучасного українства. Притім не тільки для Великої України, в й для української діаспори в усьому світі. Підтвердження цього – громадсько-культурна і мистецька діяльність Володимира Луціва, відомого представника британської гілки української діаспори, життєдіяльність якого підпорядковувалася ним самим сформульованому кредо: «Вистояти і зберегти себе, свою історичну перспективу в нинішньому жорстокому, динамічному, технологічному і мінливому світі зможуть лише нації, які не втратять своєї самобутньої культури». Його заслужено називають послом українського мистецтва у світі. Він був переконаний, що держава базується на духовній культурі, а підвалиною існування суспільства є ментальна духовність нації. І конкретизував: особливу роль у державотворчому процесі відіграє мистецтво, зокрема музичне мистецтво, а в ньому – українська пісня, в якій – душа українця, історичне безсмертя українського народу і яка стала унікальним явищем у світовій культурі та засвідчила приналежність українства до світової цивілізаційної спільноти.

Особливої уваги заслуговують питання впливу національного менталітету на художню творчість, яка, у свою чергу, виступає яскравим проявом ментальних рис українського характеру і через яку до свідомості українця трансформуються постулати національної ідеї, складники національної духовності, елементи національної культури. Саме в такому контексті та через призму національного антропоцентризму необхідно аналізувати творчість кожного національного митця, безвідносно до його місця у культурно-мистецькому просторі. Це стосується творчості та світогляду наших національних митців – від Тараса Шевченка до сучасних авторів, світогляд яких характеризується антропоцентризмом: людина виступає центром їх творчості та найвищою цінністю творчого процесу, віссю світосприйняття і головною проблемою всіх творчих пошуків. Шевченко, а за ним інші митці, переконують: тільки національний акцент, збережений в думках, словах і діях, робить людину людиною – антропність в індивіді зберігається тільки тоді, коли він зберігає в собі той образ, який дав йому Господь і яким фіксується приналежність до національної спільноти. Національний характер має антеїстичну основу – любов до рідної землі, до неньки-України. Так окреслюються перші контури антропологічного поля українця: волелюбний індивід, поєднаний із рідною землею духовними зв'язками. Звідси народжується здоровий, чистий духовно, активний соціально наш національний індивідуалізм. А це означає, що антропність завжди національна, а людське завжди індивідуальне – кожен індивід свою антропну сутність виявляє в національній формі.

На жаль, маємо надто багато постатей національної історії, пам'ять про яких незрівнянно менша від того внеску, що вони зробили до скарбниці духовної культури свого народу. До них належить і наш краянин, громадсько-політичний діяч, вчений і письменник Олександр Неприцький-Грановський, котрий більшу частину свого свідомого життя провів на чужині. Герой його поетичних творів – українець в усіх своїх іпостасях (від закоханого хлопця до нескореного бунтівника) – зображений у світлі національної антропоцентричної концепції людини з українським синергетичним поєднанням природно-істотних, соціально-індивідних і духовно-особистісних ознак і характеристик. Як поет і мислитель, Неприцький-Грановський стверджує: якщо антеїстичні потуги людини-істоти в статусі споживача природних ресурсів піднімають її до рівня людини-індивіда в статусі виробника матеріального продукту, то теїстичні устремління людини-індивіда виводять її на рівень людини-особи в статусі творця духовних благ. Він, незважаючи на більш ніж піввікову відірваність від Батьківщини, власною життєтворчістю підтвердив свою невідривну приналежність до національного соціокультуропростору, принципову вірність принципам українського антропоцентризму, національній концепції людини, а в художньо-літературній творчості висвітлив класичні риси українського національного менталітету.

Сповідуючи філософське світобачення та дотримуючись морально-естетичних орієнтирів свого народу, знаючи та шануючи взірці духовної культури інших народів, митець не просто залишається в духовному полі національного менталітету, а постійно наповнює його новим змістом, новими взірцями художньо-духовної творчості. Два концепти української світоглядної думки – концепт «філософії серця» та концепт національного менталітету – визначають творче кредо і філософське світосприйняття митця. Особлива роль у цьому аспекті належить «філософії серця», як пріоритету серця над розумом, що за формою приводить до виключно українських конструктів «сердечного розуму» і «розумного серця» як синергію Істини і Любові у творенні Добра. Саме ці фактори дозволяють митцю подолати різноманітні соціальні табу, вийти на вільний простір національної духовної культури, де основним пріоритетом виступає національна ідея як ідея вільної України, а основним принципом – національний антропоцентризм, згідно з яким визначальним інтересом соціуму постає інтерес вільної людини. Таке табу зуміли здолати наші письменники-краяни Олександр Неприцький-Грановський, Галина Гордасевич, Борис Харчук: перший – в геополітичному форматі, друга – духовно-творчим протестом, третій – гнучкою творчою тактикою. Це дозволило їм зберегти у світоглядно-духовному полі власної творчості вірність українській «філософії серця», втілити принципи національного менталітету в сюжетну динаміку своїх творів, чеканити образи літературних героїв на канві національної концепції людини.

Особливе місце в монографії належить розділу «Антропоцентризм і ментальність: прикладний аспект», в якому теоретичні викладки знаходять своє праксеологічне підтвердження. Тут йдеться і про зміст, форми та ідеологічну спрямованість підготовки фахівців у вищих закладах освіти колишнього Союзу, і конкретно – про викладання філософських дисциплін у педагогічних закладах Кременця середини XX століття. Філософське світобачення було і залишається серцевиною світогляду людини всякої доби, бо забезпечує єдність правил текстової епохи з вимогами даного соціального часу в межах певного культурного простору таким чином, що текстові правили не тільки відповідають соціальним вимогам, а вимоги не лише не виходять за межі цього культурного простору, а всі вони – і культурний простір, і соціальний час, і текстова епоха – зливаються воєдино і генерують синергію світогляду, а за цим – його змістове наповнення, форми та вектори впливу на людину як творця культурного простору, суб'єкта соціального часу й автора текстової епохи. В такому напрямку будувалася вся система філософської освіти в тогочасних навчальних закладах, але зі свідомою деформацією мети та змісту викладання з огляду на «завдання комуністичного виховання молоді», що здійснювалося через обов'язкове, чітко регламентоване партійними і державними структурами безумовне виконання та використання в науково-педагогічній роботі «документів і матеріалів КПРС і Радянського Уряду». Відповідно формулювалася концепція людини: людина – суб'єкт комуністичного будівництва та об'єкт формування комуністичної свідомості. Така формула була визначальною в організації науково-педагогічного процесу. Проте науково-педагогічні працівники гуманітарного профілю, незважаючи на жорстку організаційно-політичну та ідейно-теоретичну регламентацію, знаходили можливості для науково-методичної творчості.

Висвітлення соціального аспекту виробничо-практичної діяльності одного з наших історичних попередників – Кременецького ліцею 1920–1939 років – важливе двома моментами: по-перше, продемонстровано, що ментальний характер українця повною мірою виявляє себе і в ускладнених соціально-історичних умовах; по-друге, антропоцентричні риси українського національного менталітету залишаються незмінними і під впливом негативних соціально-економічних і політичних факторів. В монографії йдеться і про наукові праці наших авторів – доктора педагогічних наук, професора Валентини Бенери («Самостійна робота студентів у вищій школі України: історичні трансформації (друга половина XIX – кінець XX ст.)»), доктора психологічних наук, доцента Наталії Савелюк («Психологія розуміння релігійного дискурсу») і кандидата психологічних наук, доцента Марії Боднар («Етнопсихологічні особливості самоактуалізації студентської молоді»), кожен з яких у власних дослідженнях по-своєму трактував і відповідно до тематики наукової праці використав концепти українського національного менталітету, національного антропоцентризму та вирішував аналітико-дослідницькі завдання в рамках національної концепції людини.

У проекції лаконізму

Наступна книга з авторської тріади Анатолія Багнюка, що побачила світ у 2021 році, – «Аферизми. Афоризми і мікроетюди», містить дві з половиною тисячі висловів різної тематичної спрямованості, перші з яких були написані більш ніж півстоліття тому. Багато з них публікувалися в республіканських періодичних виданнях, в літературних альманахах і збірниках, звучали в радіо- і телепередачах, використовувалися для урізноманітнення та підсилення змістових особливостей художніх, науково-популярних і навчально-пізнавальних текстів, у публічних виступах і дискусіях, в інших формах вербальної комунікації.

У передмові до видання згадано, що афористична форма висловлювання набула реального статусу ще в Античній Греції на Піфійських іграх у Дельфах (VI – IV ст.. до н.е.), що проводилися як творчі змагання з мудрості: тогочасні мислителі демонстрували своє уміння виразити максимально багату за змістом думку в мінімальній кількості слів. Таку форму висловлювання називали «гномою».

«Гнома» – це короткий афористичний вислів античного мудреця. За смисловим навантаженням у цій назві вбачається два слова: «гномос» (думка) і «номос» (закон), які, накладені одне на одного, вказують на «думку-закон», тобто на думку лаконічну, глибоку, істинну і чітко виражену, як закон. Тож афоризм – молодший брат гноми, що зайняв домінуючі позиції в особливому секторі літературного простору в «післягномовий» період і утримує їх до нашого часу.

Аферизм – це той же афоризм, але який зазнав своєрідної змістової та формальної «люстрації» через застосування суперечливих підходів і тлумачень. Він не виключає та не підмінює афористичної форми висловлювань, тому залишається у творчому просторі афоризму, а його «аферистичність» полягає тільки у прагненні «спровокувати» читача до нетрадиційного інтелектуального пошуку на полях традиційної класичної думки в її класичних традиційних формах. Саме з цією метою аферизми систематизовані за світоглядними, пізнавальними, морально-етичними, політичними, правовими, художньо-естетичними та соціально-культурними тематичними напрямками і презентовані у різних художньо-літературних формах (тавтологеми, фольклоризми, натуралізми, нормовитвори, фемінізми, танатологеми, мікроетюди). Орієнтуватися в змістовому лабіринті аферизмів допомагає предметний покажчик.

Розпочинаються «Аферизми» розділом «Розуму багато, а глупоти мало не буває», де стверджується, що розум формує наші можливості, а глупота визначає їх межі. Автор наголошує: розум тільки тоді має силу, коли його використовують з розумом, і підкреслює, що розум людини визначається не тим, що вона знає, а що прагне знати. Перша ознака розумної людини – постійний сумнів, а недалекої – повна впевненість. Розумну людину характеризує не здатність відповідати на складні запитання, а вміння не ставити запитань дурних. У розділі знаходимо унікальну демаркацію понять: мудрість – глибока, розум – високий, хитрість – унікальна, а глупота – універсальна. Зустрічаємо застереження: глупота, як і мудрість, заводить далеко, але… не в ту сторону. До цього додається попередження, що розумні думки в голову приходять, а нерозумні – там живуть. Автор закликає шанувати дурнів, бо вони змушують нас бути розумними!

«Істина – «біла ворона»» – розділ, який можна вважати іронічно-серйозною одою істині та правді, які подаються в об'єктивній єдності: істина – наукова правда, а правда – життєва істина. Автор образно називає істину музикою мислення та мелодією думки і переконує, що має право на існування єдина, освячена Богом диктатура, – це диктатура істини. Наукове розуміння істини виражається художніми прийомами: істиною не володіють, а до неї невпинно йдуть, бо вона – на горизонті наших знань; істина народжується в суперечці, тому, на жаль, часто залишається сиротою; істина – ровесниця світу, а новизна в тому, як ми її бачимо. На фоні істини отримує свою характеристику і хиба: істина виступає відтворенням реального, а хиба – спотворенням дійсного; але самої хиби в натурі немає, бо вона – тільки в наших оцінках світу. Автор переконаний, що брехня і хиба – сестри-близнюки: перша пішла у життєву практику, а друга – в наукову теорію; в цьому плані треба бути обережним, бо брехня видає себе за правду, а хиба претендує на істину. І тут зустрічаємося із попередженням: розумні ідеї живіть довго, а дурні та хибні легко і швидко реалізуються у практиці. Тому важливо, виправляючи помилку, не помилитися, бо за помилки не платять, а розплачуються. Зроблено «комплімент» помилці: якщо на помилках вчаться, то помилка – найвидатніший вчитель людини. Завершується розділ іронічним висновком: істина – власність особиста, бо кожен заявляє про своє володіння нею, а хиба – власність знеособлена, бо всі від неї відмовляються.

Мабуть, нікого не треба переконувати в тому, що допитливу людину найбільше приваблює невідоме, тож саме про це йдеться у розділі «Найцікавіше – в непізнаному». Головні «герої» цього розділу – пізнання, знання, досвід. Афоризми розділу переконують: недостатньо знати – треба розуміти, мало мати великий розум – ним треба користуватися. І додають: ми розуміємо настільки, наскільки змушує наше нерозуміння; для нас дуже важливо знати про те, чого не знаємо, а ще важливіше про те, чого не треба знати. І застерігають: знання формують впевненість, а їх відсутність – самовпевненість. І стверджують: найлегша ноша – масив знань, найважчий тягар – їх відсутність. Приділено увагу помилкам, «кістками» яких встелений шлях до істини, причому наголошується: найчастіше помиляються ті, хто переконаний, що не помиляється ніколи. Проблема ускладнюється ще й тим, що життя надто коротке, щоб вивчити і, тим більше, виправити всі свої помилки.

Аналогічно звучать думки розділу «Найпривабливіше – у вигаданому», де пояснюється суть популярної опозиції «правда – брехня»: правда гірка, бо розкриває дійсне, а брехня солодка, бо малює бажане, – звідси і проблеми. Навіть якщо правда інколи перемагає, то брехня ніколи не вмирає. Проблема ускладнюється багатьма факторами: правда одна, а брехня – багатолика; до правди – круті кам'янисті стежки, а до брехні – втоптані дороги; правда живе однією дійсністю, а брехня – всякою можливістю. Проблема людини в тому, що правда до неї приходить через очі, а брехня – і через вуха, які чують брехню навіть тоді, коли очі бачать правду. Ще й ускладнюється така проблема багатьма життєвими нюансами: не кожен хоче, щоб про нього говорили чисту правду; брехня часто виконує функції інстинкту самозбереження; малою брехнею досягають більшого, ніж великою правдою; хоча правда за своїм значенням вагома, то брехня – важка, і цим переважає.

(Продовження на стор. 22)

ТРІАДА ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Аферизм, як і афоризм, – дитя думки і слова. Тож і увага їм – чимала. Якщо на початку було Слово, то перед ним – обов'язково мала бути Думка. І такий алгоритм супроводжує людину від першого та супроводжуватиме до останнього дня. І ми знаємо, що міркувати (користуватися міркою!) – це все міряти думкою, щоб жити нею, а мислити (як мисливець!) – це полювати за істиною, щоб жити в ній. Там, де думка, там і сумнів, і діалог, і дискусія, бо їх щит і меч – думка і слово: сумнів стимулює думку, а підозра породжує недовіру; діалог – батько дискусії, а сварка – мати скандалу; мета дискусії – загальна істина, мета суперечки – власна думка, мета сварки – чужа ганьба. Все розпочинається і завершується словом, але все, створене словами, словами і руйнується. Такий лейтмотив розділу «Дисгармонія думки і слова», в якому стверджується: без слова немає людини, бо тільки через слово людина має Бога, світ і себе саму. Бо вона, людина, – це згусток думки у формі слова. І живе вона за імперативом: чим більше думки, тим менше слів. Бо навіть мовчати можна дуже голосно. Бо мовчання – це санкція розуму проти глупоти. Тому часто найголосніше кричить тиша…

Все геніальне – просте, але не все просте – геніальне: з таких слів розпочинається розділ «Закопаний талант сходів не дає», а тому над закопаним талантом шанувальники не ридають. Бачимо цікаву демаркацію понять, пов'язаних із талантом: талант видно з одного слова, посередність – із багатослів'я, а бездарність – із пустослів'я; бездарного здібний дратує, обдарований – злить, а талановитий викликає ненависть; бездарний автор тему шукає, обдарований її знаходить, до талановитого вона приходить, а в геніального – народжується. Варто прислухатися до думки, згідно з якою талант спить у кожному з нас, але далеко не кожен прагне його розбудити. Чимало уваги надано авторам, їх творам і, звичайно, читачам: кожен автор має таких читачів, яких заслужив; важливо, як автор пише, але ще важливіше, як його читають, бо у кожному творі більше читача, ніж автора; кожна книга варта того, щоб її перекласти…хоча б із полиці на полицю. Є і застереження: автор має пам'ятати, що серед читачів трапляються розумні!

Автор переконаний, що «Життя солодке після гіркого досвіду», що аргументує аферизмами однойменного розділу. До осмислення наших життєвих мандрів читачам насамперед пропонується певний математичний підхід. За таким підходом, життя – це математичний квадріум: додавання обов'язків, віднімання можливостей, множення проблем і ділення здобутків. А також трицикл помилок: в молодості з помилками граємося, в зрілості з помилками боремося, а в старості через помилки страждаємо. Трапляються і мінорні думки: всі люди живуть у режимі самознищення, тільки здійснюють це різними темпами. У такому контексті варто прислухатися до рекомендацій: не забувайте, що нас вчить минуле, але екзаменує теперішнє; шукайте своє місце в житті, поки воно не зайняте; переступаючи межу, треба дотримуватися норми; жити за правилами безпечніше, а за винятками – веселіше; поспішаючи до життєвої мети, не проскочте мимо. Маємо і загальну картину людського життя: молодість надто швидко проходить, а старість надто швидко приходить; дитинство залишається в дитинстві, юність поспішає до молодості, молодість прагне до зрілості, яка намагається запізнитися до старості. І тут зустрічаємо застереженняб якби молодість знала і якби старість могла, то важко уявити, до чого це привело б!

Варто задуматися над тезою «У перемозі над собою переможених немає» – це назва і смисл наступного розділу «Аферизмів». Автор вважає, що перемогти – це зробити більше, ніж могти. Тому найбільшою перемогою виступає перемога над собою. А якщо не зможеш перемогти себе, то ти сам собі – найнебезпечніший ворог. Бо це пов'язане із відповідальністю перед світом, яка розпочинається та завершується відповідальністю перед самим собою. Не обійшлося і без іронічних рекомендацій: не обмовляй себе – залиши таке задоволення знайомим, і не принижуй себе – це з радістю зроблять інші; краще менше їсти, ніж багато пити; не слухай тих, хто кричить, і остерігайся тих, хто шепоче. Маємо такого ж характеру висновки: наші успіхи стимулювала не стільки підтримка друзів, скільки підступи недругів; справжній ворог – це надійний вчитель розуму та наполегливий вихователь характеру; друзі пізнаються в біді, до якої один одного і втягують.

Тема самоаналізу продовжується розділом «Не міряй всіх собою». Бо ніхто із нас не може бути міркою для інших, адже кожен – унікальна власна система мір, аж ніяк не придатна для інших! Автор щиро ділиться своїми життєвими принципами та пориваннями: він (як і кожен із нас) готовий сказати правду про все, що його не стосується; хотів стати іншим, але пожалів себе; знає кожного, як самого себе, тому нікому не довіряє; не знає, чого хоче, але прагне до цього дуже наполегливо; не хоче, щоб його розуміли, бо можуть зрозуміти вичерпно. І тут же ділиться власним життєвим досвідом: краще бути битим, аніж переляканим; не заважай працювати, бо примусять і тебе; подолай сильного – і слабкі самі розбіжаться; якщо вдарили в праву щоку, дай здачі в ліву; якщо тобі повірили, втікай; щоб не потрапляти в неприємні ситуації, створюйте їх для інших. Тільки так зумієте не стати проблемою для себе, а інші нехай думають…

Конкретне і предметне змістове навантаження має розділ «Свої гроші пахнуть». Насамперед тут дана дефініція грошей як знаряддя масового знищення чеснот, а також відкоректовані знамениті вислови про гроші: свої гроші пахнуть, а чужі – смердять; гроші не пахнуть, але всі знають, де пахне грошима; великі гроші не дають спати, а малі – жити; щастя не в грошах, а в купленому за них; здоров'я за гроші не купиш, а втратити можна; прожити за малі гроші легко, якщо брати їх із великих сум. Зустрічаємо вислови, позбавлені іронії чи сарказму: все продається, але не все слід купляти; найбільша шкода від того, чого надто багато; кожен матеріальний здобуток – духовна втрата; розуму за гроші не купиш, а продати можна; продану совість назад не викупиш.

В розділах «Антицитатник» і «Антиреклама» проглядається критичне ставлення автора до цих поширених у науково-літературній сфері (цитата) і в середовищі обміну соціальних благ (реклама) змістово-інформаційних продуктів. Тут вистачає й іронії, і сарказму та гумору. Цитата постає як допінг для кволої думки, як святковий наряд для хиби, але зайве лахміття для істини, як дармова оренда чужої думки. Вона явно не користується прихильністю автора, який вважає її прислужницею тексту, бо як цей текст вимагає, так вона і прочитується; більше того, може виступати щитом і мечем хиби –захищати хибу від спростувань і бути зброєю проти аргументів. Пропонується пам'ятати, що між цитатами немає злагоди: для кожної думки знайдуться такі цитати, що її підтверджують, і такі, що її заперечують. Не користується симпатіями автора і реклама, яку він репрезентує як «привабливий одяг на непривабливій фігурі» і свій підхід аргументує за допомогою своєрідного нового жанрового виду – пародією на рекламу. Серед таких рекламних повідомлень знаходимо, що хтось продає мікстуру для заспокоєння совісті, а інший – сушилку для підмоченої репутації; хтось виготовляє мітли для замітання слідів, а інший здає в оренду повітряні замки; один виготовляє прикраси для голих фактів, а другий пропонує поділитися інноваційним досвідом копати під інших.

Оригінальний підхід до тлумачення життєвих проблем пропонується у «НормоВитворах» – це здійснюється із застосуванням формул і дефініцій, законів і постулатів, принципів і правил, аксіом і теорем, алгоритмів і антиномій. Саме тому в цьому розділі серйозне має перевагу над іронічним, а об'єктивне – над вигаданим. Тут, зокрема, вказується, що основна проблема нашого буття полягає не в тому, бути чи не бути, а в тому, ким і з ким бути. Визначена формула свободи: бути вільним – це насамперед не залежати від своїх пристрастей. Оприлюднений принцип доброти: бути добрим – не означає дозволити себе з'їсти. Зустрічаємо закон тексту: чим менше слів, тим більше між словами. Рекомендується правило безпеки: перш ніж глянути правді у вічі, одягніть захисні окуляри. Навіть названі парадокси правди і брехні: хоча правда гірка, але чим більше правди, тим більше насолоди; хоча брехня солодка, але чим більше брехні, тим більше гіркоти.

Не обійшлося і без політики, що підтверджується розділом «ПроВладні думки». В цьому розділі навіть слідів симпатій до влади шукати не варто. Вже перша думка вказує на їх відсутність: всяка влада – від Бога, і один тільки Бог знає, від кого наша. І далі за текстом: правда відкриває істину, а брехня – двері до влади; завдання влади – залучити «низи» до вирішення проблем «верхів»; влада розум не цінить, а тому й не оподатковує; влада закони не топче – вона спокійно через них переступає; знаряддя влади тупе в роботі, глухе до порад і сліпе до результатів; у «верхах» свободу совісті сприйняли за свободу від совісті. Не обійшлося без іронії та сарказму: на вказівку влади, як мені жити, я вкажу напрям, куди їй іти; виборці обирають, а обранці оббирають; великі злодії живуть у палацах, середні – в котеджах, а дрібні – у в'язницях.

В розділі «Некласичні дефініції», структурованому в алфавітному порядку, подаються іронічно-саркастичні тлумачення популярних понять і категорій, що характеризують людське життя та саму людину. Йдеться про брехню як універсальний засіб виживання, про глупоту як запобіжний клапан розуму, про гроші як універсальний розчинник моральних чеснот і духовних цінностей і навіть про гуманізм як усвідомлення того факту, що, крім тебе, на світі ще є люди. Варто задуматися над окремими запропонованими визначеннями: історія – плагіат з тексту, написаного Господом; культура – вічний дефіцит вічних цінностей; комп'ютер – винахід злого генія; нахабство – щит і меч боягуза; поспіх – марна трата часу; сварка – дискусія дилетантів; язик – найбільший друг, якщо за зубами, і найлютіший ворог, якщо перед зубами.

Зміст розділу «Фольклоризми» переконливо демонструє: народну мудрість не лише необхідно активно використовувати, а її перлини можна модифікувати, доповнювати і транслювати для сучасного читача. Кілька таких перлин в інноваційному прочитанні: якщо вітер в голові, то його нічого шукати в полі; щоб жити чужим розумом, треба мати власний; якщо впав комусь у вічі, дивися, щоб не впав у його очах; хотів стати самим собою, але виявилося, що немає ким; яблуко від яблуні далеко не падає, але буває червивим; простягаючи руки, можна витягнути ноги; добре сміється той, хто сміється з нами і не з нас

Не залишене поза увагою наше жіноцтво – для цього є розділ «Фемінізми», в якому стверджується, що сила жінки – в її слабкості, а слабкість чоловіка – в переоцінці власних сил. Тому жінка завжди знає, про що мовчить її чоловік, а в полюванні чоловіків на жінок здобиччю стає мисливець. Життєва практика підтвердила, що капітуляція жінки – це повний і остаточний розгром чоловіка. Всі погоджуються, що культура чоловіка – в його ставленні до жінки, а культура жінки – в її здатності терпіти таке ставлення. Розділ завершується застереженням: від лукавого нас захистить Бог, але від лукавої порятунку немає.

Розділ «Натуралізми» – комплімент нашій Матінці-Природі, яка дає людині все, а бере тільки своє. І тут же – докір людині, яка вважає себе царем природи: гляньмо на довкілля, в що його перетворила людина за часи свого царювання! Стверджується: моральність людини – у її ставленні до тварини. Тому найоб'єктивніші оцінки людини – через призму природи: худоба не винна, що їй приписують людські вади; плазуни не мають поняття морального падіння; равлика до чужої домівки не заманиш; з вовками жити – на овечій дієті сидіти; якщо вовка ноги годують, то зайця – рятують. Говорить до людини і природа нежива: у кожного ранку – свої світанки, а в кожного вечора – свої сутінки; якби не світло, то й тіней не було б; в калюжах джерел не буває; без низин не буває вершин, тому вершини своєю величчю завдячують низинам; найтривожніший голос – голос тиші; за горизонт не заглянеш, але втекти можна…

Побутувала колись така теза: повторення – мати навчання. Розділ «Тавтологеми» побудований на логічному та змістовому повторенні слів і думок. Один із перших його висловів: неможливе уможливлюється можливостями. І це стало основою формулювання тавтологем. І допомагає «тренувати» своє мислення: тавтологема для розуму, як гантелі – для м'язів. Звернемося до окремих із них: з ким проживаємо, за того і переживаємо; викорінення зла – тільки через вкорінення добра; правду відображають, зображають і ображають; за правду переслідують, а брехню наслідують; знання про незнання – найнеобхідніше знання; зовсім не факт, що цей факт – дійсно факт; фантазія – це свобода людської думки, а думка про людську свободу – фантазія; серйозний вік дозволяє до серйозних речей відноситися несерйозно…

Особливого інтелектуально-емоційного підходу вимагає розділ «Танатологеми (з урни «чорного» гумору)». В цьому розділі і логіка, і гумор, і сміх – нестандартні. Він розпочинається танатологічним калейдоскопом: сміється той, хто сміється не востаннє; помирають лише один раз, то зробіть це урочисто; смерті не бояться тільки покійники та ідіоти; причина смерті – захлинувся у потоках слави; копачам могил безробіття не загрожує. Надається змога прочитати оголошення на цвинтарі: «Заходьте на часинку, поки не принесли на постійно», «Поховання – методом самообслуговування», «Приходьте до своїх, то прийдуть і до вас». Є реклама похоронного бюро: «Пропонуємо нову послугу: прокат домовин», «Наші труни ідеальні: жоден покійник не скаржився», «Працюємо надійно: ще ніхто не виліз».

Завершуються «Аферизми» розділом «Навіяне Кастанедою» (відомим американським антропологом, письменником, психологом Карлосом Кастанедою), до якого увійшли логіко-філософські етюди життєбуттєвої тематики. Один із них – «Слово про слово», де сказано: «Життя складається зі слів. Сказані та почуті, написані та прочитані слова наповнюють наше життя різноманітним змістом, надають гармонійних форм, прикрашають світлоносними кольорами. Слова замовчані або зневажені, приховані або не сприйняті збіднюють життєвий зміст, спотворюють форми людських стосунків, знебарвлюють світ і все в ньому. Слово – це живе дихання світу. А дихання має бути чистим і на повні груди!».

(Продовження у наступному номері)

Роман ЛЕВАНДОВСЬКИЙ

МАРІК

В серці вогню, що на всі розливається сторони,
Марік, мов брила, застиг з автоматом попереду.
Чайки тікають від хмари броньованих воронів,
Марік стріляє. В обличчя всміхається нелюду.

Він у оточенні б'ється залізом відточеним
З ворогом збоченим, злющими, дикими орками.
Стійко тримається, як би там відьми не врочили,
Відстань до світла долає болючими кроками.

Марік не спав ще ні разу за цілих три місяці,
Світ його будить весь час похоронними дзвонами.
Демони пекла навколо лютують і бісяться.
В кожного Марік влучає своїми патронами.

В нього в підвалі маленькі дітиська з дружиною
Й мати Марія - старенька, з сердечними болями.
Марік їх всіх захищає широкою спиною,
Ворога нищить руками заледве не голими.

В серці вогню, що на всі розливається сторони
З вежі сталевої, поруч з азовськими хвилями,
Марік поламаний, з ранами, але нескорений,
Дзвонить до друзів своїх у перервах між битвами.

Люди, я досі живий! Ситуація звивиста.
Ворогу тупо не жаль ані сил, ані засобів.
Звідси б жінок із дітьми та поранених вивезти,
Я то вже якось протримаюсь. Раду я дам собі.

Мати Марія говорить, що тут залишається.
Десь там на дачі, мовляв, неполита городина.
Вперлась і все, хоч худа та суха, наче палиця.
Каже, ця впертість і мною також успадкована.

Раптом піде щось не так, то хоча б мене згадуйте.
Раптом я зникну - не дайте розвіятись спогадам.
Станьте на захист цієї побитої пам'яті:
Знімків та відео з приводу «як ви там?», «що ви там».

Хмарні чудовиська вкупі з морськими потворами
Рвуть все живе на шматки кілотоннами вибухів.
Ліки скінчились. Крадуться вовки коридорами.
Скільки в запасі лишилося вдихів і видихів?

P.S.
Марік в автобусі їде, подрімує зморено,
Дивиться сон, як він варту несе з побратимами,
Мати Марія скубе десь на дачі городину,
Вежі сталеві димлять над азовськими хвилями.

ПРО БАТЬКІВ

Ще достатньо тепла у зморшках її руки,
Ще достатньо спогадів про відлуння дитячого галасу.
Старечі плямки у неї на шкірі схожі на материки,
На обриси континентів зі шкільного потертого атласу.

Ще достатньо є сил у м'язах його плечей,
Ще достатньо твердості у фортеці з похилими стінами.
У нього в майстерні завжди так тісно. Там повно
давніх речей.
Більше, ніж шрамів на тілі і крововиливів під колінами.

Ще достатньо весни у їхніх старих очах,
Ще достатньо потрібних слів, що розвіють життєві прикрощі.
Пригорни мене з ніжністю, мамо. Я втомився тримати дах.
Попередь мене, мудрий тату, про циклони,
що сунуть з півночі.

Ще достатньо часток в мені є від них обох.
Там немало від Неї чуйності, як і від Нього впертості.
Я – мов грубий камінь у тій роботі, яку доручив їм Бог:
Розгладжувати нерівності, зашліфовувати потертості.

Ще достатньо снаги, щоб йти крізь вітри і сніг,
Щоб чекати завжди мене, щоб ділити біду і радощі.
Чи достатньо сказав я їм? Чи достатньо почув від них?
Чи достатньо вдихнув я їх? Мабуть, ні...
Точно ні.
Не достатньо ще.

Юлія ПЕТРОНЮК народилася в селі Стара Носовиця Дубенського району Рівненської області. Завершила навчання у своєму ж рідному селі. Тепер навчається у Фаховому коледжі КОГПА ім. Тараса Шевченка.

Захоплюється написанням віршів, любить слухати музику та активно проводити час .

Вірші почала писати в 14 років, і це дуже подобається, особливо тоді, коли приходить натхнення.

Своє хобі пов'язує зі своєю майбутньою професією вихователя. Мріє творити вірші та казки для своїх вихованців. А поки що пише про те, що найбільше хвилює і болить.

****

Знову чути
звуки сирен...
Нам сказали
до сховищ пройти
Ми сиділи там
і молились,
аби швидше
все це скінчилось.
Щоб кати проклятущі
нашу землю лишили,
щоб в країні був мир,
ми набралися сили.
Йшла вже третя година,
а ми все сиділи,
а маленька дитина
від страху тремтіла:
-- Мамо, там постріли,
наших вбивають
Там діти невинні
кров'ю стікають.
Матусю, а ми
доживемо до ранку?
А я ще побачу
проміння світанку?
Чи в ранішній час
іще лагідне сонце
загляне до нас
крізь відкрите віконце?
На вулиці дітки
в крові і золі...
Як дивиться Бог
на їх тільця малі?
-- Усе це скінчиться,
синочку, і знову
ти будеш рости
у добрі та любові.
Хай більш не тривожить
проклята війна,
а згине навіки
у світі вона!

ПОВЕРНУВСЯ ПО ВЕСНІ

Як ішов на поле бою,
ми прощалися з тобою.
Ти сказав: «Повернусь, мамо по весні».
Ось і рік уже минає,
мати плаче-виглядає,
аж злетів до неї ангел уві сні.
Крильми білими тріпоче
і тихенько їй шепоче:
«Витри сльози, посміхнись мені
і ранковою порою
зустрічай свого героя –
він до тебе повернувся по весні.

«ЛИСТЯ «

Лист осінній падає до ніг
і в повітрі золотом кружляє.
Та в душі невесело мені,
що любов, як осінь, пролітає.
І бентежить думка лиш одна,
щоб здійнятись в небо, як лебідка,
всю красу побачить навкруг нас
Може,, нас ця осінь змінить швидко...

Надія ПАШКО: ***«КОЛИ ВІРШІ ДИКТУЄ ДУША...»***

(творчий автопортрет)

Ми, дівчата, завжди маємо багато мрій і думок, які здатні розкрити наш внутрішній світ. Проте нам часто не вдається дібрати достатньо слів, аби поділитися про це з кимось… Тож у час натхнення пишемо поезії!

Я народилася на Волині в сім'ї вчителів. Закінчила школу на відмінно. Потім вступила до Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка на гуманітарно-технологічний факультет за спеціальністю «Англійська мова і література».

Скільки себе пам'ятаю, завжди любила читати й декламувати поезії. Перший вірш написала в 5 класі. Моя вчителька з української мови сказала, щоб ми вдома спробували це зробити (за власним бажанням), і в мене вийшло. Але продовжила свою діяльність аж на 1 курсі… Кожен вірш потрібно відчути та пережити – лише тоді зароджуються щирі та життєві рядки. Завжди намагаюся писати простими словами, щоб усі зрозуміли суть. Дуже хочеться, щоб поезія, написана душею, читалася також душею. Напевно, так і має бути.

ВІЙНА

Якого жаху наробив москаль!
Війна життя в людей забрала й долі.
Горять міста... І це не сон, на жаль.
Невинні постраждали і в неволі.

Ще вчора у війну хлопчина грався,
Ходив із іграшковим автоматом…
А вже сьогодні він дорослим став,
І мужнім, сильним воїном-солдатом!

Ми не пробачим того москалям,
Нема ніде страшнішого народу!
Не тільки зараз, але завжди нам
Вони ламали право на свободу.

Проте чомусь прощали у віках,
А слід було боротись до останку'
За смерть людей, за вибухи і страх,
І за дітей, що не побачили світанку.

Ми не здаємося, хоч як би не було:
Крізь біль, вогонь, крізь відчай і тривогу.
Настане день - ми переможем зло
І стрінем разом нашу перемогу!

****

Схаменіться, заберіть війська ворожі,
Нащо ж вам шматок землі отой?
За свою країну вистояти зможем!
Кожен з нас у цій війні герой!

Не стріляйте, чуєте, не треба!
Це вам вже не зійде просто з рук.
Лише Бога просимо, що в небі,
Хай нас вбереже від клятих мук.

Не вбивайте воїнів невинних –
Це чиїсь брати, сини, батьки.
Вам ніколи не простить Вкраїна,
Вам прокляття буде на віки!

Не беріть гріха собі на душу!
Просто зупиніться! Ще є час...
Я таке сказати зараз мушу,
Бо і діти не згадають вас!

Ми здолаєм ворогів проклятих,
З нами Сила Божа неспроста!
Буде в нас велике й гарне свято,
Запанують мир і доброта!

ПРО НАБОЛІЛЕ

Як тут прожити у спокої нині,
Коли в країні навіть без війни
Життя руйнує заздрісна людина --
Цей ворог і підступний, і страшний!

Я не про те, що відбувається в державі,
І зовсім не про політичний час,
А про ту злобу, що когось вбиває
І губить, хоч і так все складно в нас.

Невже вам так заклало грішну душу,
Що ви втручаєтесь в чуже життя?!
Лиш зрозумійте, що прийде розплата
І будете просити каяття!!!

Але не знаю, чи хтось вас почує,
А особливо Бог, Господь Святий...
А може, Він для вас і не існує?
Бо як же можна стільки зла чинить?

І поки хлопці підставляють небу плечі,
Часом без їжі, навіть без води,
Ви робите отут жахливії речі
І прокладаєте дороги для біди!

Якщо ви не відповісте за свої дії,
Нащадкам доведеться це зробить:
Страждати будуть діти молодії --
Тоді і ваше серце заболить!

****

Я не придумала, цілком конкретно
Це в Біблії написані рядки.
Було б наше життя хоч трішки легшим нел,
Якби ви не втручатися могли!!!....

ДО БОГА

Боже, поможи мені, будь ласка,
Лиш на Тебе я надіюсь в світі цім...
Добре знаю, Ти умієш казку
Сотворити для людей твоїх.

Коли щаслива, дякую Тобі!
І радісно в душі, і весело довкола.
Коли вкрай важко, прошу у журбі:
«Не залишай мене стривожену ніколи!»

З Тобою, Господи, я в серці назавжди,
Твою підтримку і турботу відчуваю.
Врятуй від зла, поразок і біди
Не дай ступить на хибний шлях, благаю.

Я знаю, в Твоїх силах все можливо,
Дива трапляються, неначе уві сні.
Життя моє хай стане лиш красивим,
І Ти опорою назавжди стань мені.

****

Колись для тебе буду, наче квітка,
Мене пригорнеш, покохаєш до нестями…
І знатиму я справжнє слово «жінка»,
Не буде прірви спалених мостів між нами.
Для тебе завжди буду ідеальною,
(Хоча насправді… зовсім не така),
Красивою дружиною, гуманною
З тобою поруч йтиму до кінця…
Оберігатимеш мене ти скрізь під зливою…
І хто б там що би нам не говорив –
З тобою почуватимусь щасливою,
І буде в серці той палкий порив…

№ 7-12 **ЗАМОК** 30 червня 2022 р.

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ

Ступінь бакалавра на основі повної загальної середньої освіти (11 кл.) за спеціальностями:

01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Англійська мова і література)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Німецька мова і література)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Українська мова і література)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Польська мова і література)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Історія)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
01 Освіта/Педагогіка 012 Дошкільна освіта

01 Освіта/Педагогіка 013 Початкова освіта
05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Інформатика)
23 Соціальна робота 231 Соціальна робота
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
10 Природничі науки 101 Екологія

Ступінь бакалавра на базі молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста із споріднених та інших спеціальностей:

01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Англійська мова і література)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Німецька мова і література)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Українська мова і література)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Польська мова і література)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Історія)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
01 Освіта/Педагогіка 012 Дошкільна освіта

01 Освіта/Педагогіка 013 Початкова освіта
05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Інформатика)
23 Соціальна робота 231 Соціальна робота
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
10 Природничі науки 101 Екологія

Ступінь магістра на основі ступення бакалавра або ОКР спеціаліста за спеціальностями:

01 Освіта / Педагогіка 012 Дошкільна освіта. Початкова освіта
01 Освіта / Педагогіка 012 Дошкільна освіта. Практична психологія
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)

01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура)
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Англійська мова і література)
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Німецька мова і література)
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Українська мова і література)
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Українська мова і література. Історія)

Третій (освітньо-науковий) рівень на основі ступеня магістра або ОКР спеціаліста на спеціальність:

011 Освітні, педагогічні науки

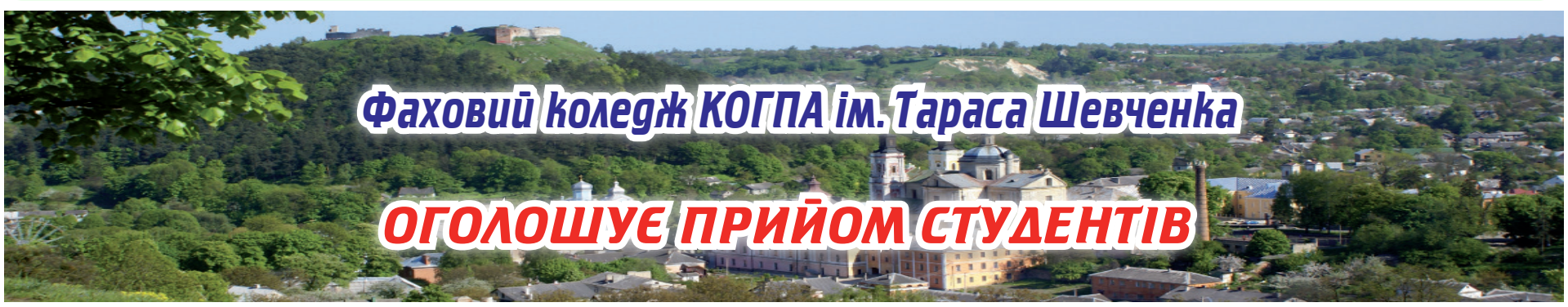

Фаховий коледж КОГПА ім. Тараса Шевченка

ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ

На основі базової загальної середньої освіти (9 кл.) за спеціальностями:

01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура)
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

01 Освіта / Педагогіка 012 Дошкільна освіта
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)

Телефони для довідок:
(03546) 2-35-05, 0971432190
(03546) 2-24-89, 0680522534
(03546) 2-19-91, 067968 8872

Адреса академії:
47003 Вул. Ліцейна,1
м. Кременець, Тернопільської обл.
www. kogpi.edu.te.ua
e-mail: vstup.kogpa@gmail.com

Документи для вступу:

- копію документа державного зразка про раніше здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень, на основі якого здійснюється вступ, та додатка до нього;
- копію сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання 2019-2021 р.р. або НМТ 2022 р.;
- мотиваційний лист;
- копію документа, що посвідчує особу;
- копію військово-облікового документа (для військовозобов'язаних);
- копії документів, що підтверджують право вступників на участь у конкурсі за результатами індивідуальної усної співбесіди, зарахування за квотами (за наявності);
- чотири кольорові фотокартки розміром 3х4 см, папка на зав'язках і 4 конверти.

"Замок" - газета КОГПА ім.Тараса Шевченка
Видається українською мовою.
Свідоцтво **ТР №422-22Р**, 05.12. 2006 р.
Індекс **96492**
Засновник і видавець: трудовий колектив КОГПА ім. Тараса Шевченка

Наш розрахунковий рахунок:
IBAN:UA 638201720314251001201039187
МФО 838012
УДК в Тернопільській області
ЗКПО 02125556

Головний редактор
Анатолій БАГНЮК
Літературний редактор, відповідальний секретар
Ніна БАГНЮК

Художньо-технічний редактор, дизайнер, фотохудожник
Валентина КАЩУК

Видрукувано у друкарні "Від і до" м.Чернівці, вул. Заводська, 37в
Наклад 1000 прим.

Наша адреса: 47003, вул. Ліцейна, 1, м.Кременець, Тернопільська обл.